

Ankeot. n:o. 352 / 19.12.2002 M
D

RISTIJÄRVI
KIINTEIDEN MUINAISJÄÄNNÖSTEN INVENTOINTI

Esa Suominen 2001

Sisältö

Abstrakti	s. 2
Johdanto	s. 3
Alueen luonne	s. 4
Luettelo inventoiduista kohteista	s. 6
Inventoimattomia kohteita	s. 6
Kertomukseen liittyvät valokuvat	s. 7
Kohdekuvaukset	s. 9
Kuvataulut	s. 89

Abstrakti

Inventoinnin tarkoitus: Ristijärven perusinventoinnin uusiminen
Inventoinnin suorittaja: Kainuun Museo
Inventoija: Esa Suominen

Ristijärven edellinen perusinventointi oli tehty vuosina 1961 ja 1962 ja oli siten pahoin vanhentunut. Nyt oli tarkoitus selvittää ennestään tunnettujen kohteiden kunto ja käydä läpi inventoimattomia alueita.

Inventoinnissa ehdittiin käydä läpi 25 kohdetta, joista kuusi ennestään tuntemattomia. Kohteet ovat luonteeltaan esihistoriallisia asuinpaikkoja, löytöaineisto on kvartsia ja palanutta luuta. Näihin kohteisiin liittyy myös yksi historiallisen ajan hautapaikka ja yhdessä kohteessa on epämääräisiä, hautoihin viittaavia kuoppia. Inventointi jäi kesken ja sitä on syytä jatkaa.

Löydöt: KM 33056–33063
Kenttätöaika: yhteensä noin kaksi viikkoa vuoden 2001 aikana.
Tutkimuskustannukset: Kainuun Museon virkatyönä; matkakustannukset, noin 5000 mk
Ristijärven kunta
Inventointiraportti: Esa Suominen 2002 Kainuun Museon ja Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

Johdanto

Ristijärven ensimmäisen muinaistieteellinen inventointi on vuodelta 1892. Tuolloin valmistui O.A.F. Mustosen kertomus Kajaanin kihlakunnan muinaisuudesta. Kertomusta varten Mustonen oli kierrellyt vuonna 1884 Kainuuta Suomen muinaismuistoyhdistyksen stipendi-aattina tietoja keräämässä. Mustosen ja kertomusta aloittaneen Kaarlo Kokkosen työn tuloksena saatiin talteen ensimmäiset kivikautiset esineet Ristijärveltä, vaikka yhtään asuinpaikkaa ei vielä todettukaan. Mustosen kertomuksessa on Ristijärveltä kuitenkin tietoja lähinnä lappalaisiin liitetystä kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsottavista kohteista.

Nykyaikaisen perusinventoinnin Ristijärveltä tekivät Matti Huurre vuonna 1961 ja Martti Linkola vuonna 1962. Tuon inventoinnin jälkeen kunnasta tunnettiin 21 esihistoriallista kiinteää muinaisjäännöstä, kaikki asuinpaikkoja. Huurteen ja Linkolan inventointi liittyi Emäjoen säännöstelyn aloittamiseen, siksi se keskittyi jokivarteen. Yhtä lukuun ottamatta kaikki kohteet sijaitsevatkin Emäjoen tai siihen välittömästi liittyvän Pienijoen ja Pienen Pyhäntäjärven rannoilla. Suuri osa kuntaa jäi inventoinnin ulkopuolelle.

Joitain inventoiduista kohteista tarkastettiin vuosina 1987 ja 1988 Kainuun Seutukaavaliiton muinaisjäännösluettelon julkaisemista varten. Tällöin löytyi myös yksi ennestään tuntematon asuinpaikka. Vielä voi mainita, että Kainuun rautahytti-inventoinnin yhteydessä inventoitiin Ristijärvellä kaksi historialliseen aikaan liittyvää rautahyttiä. Myös joitain yksittäisiä kohteita tarkastettiin 1980-luvun lopussa.

Joka tapauksessa useimpia Ristijärven tunnettuja muinaisjäännöskohteita ei oltu tarkastettu 40 vuoteen ja suuri osa kuntaa oli kokonaan inventoimatta. Siksi inventoinnin uusiminen muodostui vähitellen yhdeksi koko Kainuun tärkeimmistä arkeologisista tehtävistä. Työn aloittaminen tuli mahdolliseksi, kun Ristijärven kunta antoi inventoinnin matkakustannuksiin 5000 markan määrärahan vuonna 2001. Muuten inventoinnin teki Kainuun Museon arkeologi Esa Suominen virkatyönään.

Inventoinnissa oli tarkoitus selvittää tunnettujen kohteiden kunto ja käydä läpi inventoimattomia alueita. Kartan perusteella asuinpaikkoja saattoi odottaa löytyvän lähinnä Hiisijärven–Ison Pyhäntäjärven suunnalta, mutta myös pienempien järvien rantojen tarkastaminen vaikutti tarpeellista. Kaikki Ristijärveltä tunnetut kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset ovat asuinpaikkoja. Esimerkiksi Kainuussa yleisiä pyyntikuoppia ei Ristijärveltä tunneta. Inventoinnissa oli toiveena tältä osin monipuolistaa kuvaa Ristijärven muinaisuudesta. Toisaalta tiedossa on, että pyyntikuoppien löytyminen inventoinnissa ilman etukäteistietoja on hyvin työlästä ja epävarmaa. Selkeästi historialliseen aikaan liittyvien muinaisjäännösten etsiminen jätettiin tässä vaiheessa kokonaan sivuun. On kuitenkin muistettava, että muinaismuistolaki koskee myös niitä.

Inventoinnissa suunnitelmat ehdittiin toteuttaa vain osaksi. Määräraha riitti 19 ennestään tunnetun kohteen inventointiin sekä käymään osittain läpi Hiisijärven ja Ison Pyhäntäjärven entisiä rantoja. Lisäksi tarkastettiin joitain kohtia Emäjoen varrelta, joukossa useimmat Iijärven saaret. Näin löytyi kuusi ennestään tuntematonta kohdetta. Nämä olivat kaikki asuinpaikkoja, yksi kohteista on tosin niin epävarma, että se on katsottu löytöpaikaksi. Yhdessä kohteessa on perimätiedon tiedon mukaan ollut myös historiallisen ajan hautausmaa, toisessa on hautojen muistuttavia kuoppia. Kaksi kohteista sijaitsee Emäjoen varrella, yksi entisellä

Hiisijärven rannalla. Merkittävin on Iso-Pyhäntäjärven Ansokankaalta löytynyt laaja asuinpaikka-alue. Muu osa kuntaa on edelleen inventoimatta, joten inventointia on syytä jatkaa. Kertomuksessa on luettelo inventoinnin ulkopuolelle jääneistä, kiinteiksi muinaisjään-
nöksiksi katsottavista kohteista

Inventoinnissa etsittiin ennestään tuntemattomia asuinpaikkoja perinteiseen tapaan tarkastelemalla sopivien maastokohtien vesirajaa, maaleikkauksia, polkuja ja muita kohtia, joissa maanpinta oli rikki, mutta ennen kaikkea kaivamalla lapiolla runsaasti koepistoja. Hiisijärven – Iso-Pyhäntäjärven alueella oli otettava huomioon Hiisijärven 14 m vedenpinnan lasku vuonna 1761 ja sen seuraukset.

Koepistojen tulosten epävarmuus tuli hyvin esille esimerkiksi Kellukan asuinpaikalla. Koepistoissa ei havaittu mitään viitteitä muinaisjännöksestä, sen sijaan metsänhoitotöissä rikutusta maanpinnasta tehtyjen havaintojen perusteella löytöjä kohteessa on paikoin runsaasti. Kainuun esihistoriallisilla asuinpaikoilla lähes ainoan löytöaineiston saattaa muodostaa kvartsi, jota on pesäkkeittäin siellä täällä. Pesäkkeiden väleissä on suuria löydöttömiä alueita. Samoin maa voi olla värjäätynyt vain muutamasta yksittäisestä kohdasta. Tuollaisen keskittymän löytäminen pieniä koepistoja kaivamalla on aivan sattumanvaraista ja vaatii erittäin hyvää onnea. Niinpä jo yhden kvartsi-iskoksen löytyminen asuinpaikaksi hyvin sopivaan maastokohtaan tehdystä koepistosta on katsottu olevan selvä viite esihistoriallisesta asuinpaikasta. Iskos on aina todiste paikalla esihistoriallisena aikana tapahtuneesta ihmistoiminnasta.

Inventointikertomuksessa tilojen rekisterinumerointia koskevat tiedot ovat epätäydelliset, osittain vanhentuneet tai jopa pahoin vanhentuneet. Rekisterinumerot pystyi ennen selvittämään maanmittauslaitoksen Kajaanin toimistosta, mutta tietoyhteiskunnan ja palvelutoimintojen kehittymisen seurauksena se ei enää ollut mahdollista. Ristijärven tekniseltä toimistoltakaan ei tietoja saatu. Rekisterinumerointia on yritetty ottaa uusista peruskartoista, mutta koska niissä ei kaikkia rekisterinumerointia ole, on jouduttu turvautumaan myös vanhoihin peruskarttoihin ja tarkastuskertomuksiin. Luonnollisesti myöskään maanomistustietoja ei ole selvitetty.

Alueen luonne


Ristijärvi on noin 1800 asukkaan kunta keskellä Kainuuta. Kunnan koko on noin 50 x 20 km, pinta-ala on 904 km². Kunta on siis varsin harvaan asuttu, suurelta osin alue on mäntykangasta, maisema vaihtelee korkeista vaaroista suurin suoalueisiin. Vesistöjen osuus pinta-alasta on melko pieni, 58,3 km².

Kunnan läpi virtaa toinen Kainuun suurista vesireiteistä, Emäjoki. Se on voimatalouden palveluksessa ja vedenpintaa säännöstellään. Suurin järvi on Iso-Pyhäntä, joka muodostaa Hiisijärven ja Pienen Pyhäntäjärven kanssa vajaat 30 km pitkän jokien yhdistämän, Emäjokeen laskevan vesistön.

Tuohon vesistöön liittyy myös ehkä Ristijärven tunnetuin historiallinen tapahtuma. Vuonna 1761 paikalliset isännät suunnittelivat Hiisijärven pientä vedenpinnan laskua. Hiekkamaassa yritys karkasi heidän käsistään ja vesi laski kerralla 14 metriä. Järvestä karannut vesi sai aikaan melkoisen myllerryksen ja huomattavaa tuhoa matkallaan Iso-Pyhäntäjärveen ja vain sitä seuranneet suoalueet pelastivat alempana sijainneet talot. Tapahtumaan liittyy runsaasti värikästä kansanperinnettä. Arkeologisen inventoinnin kannalta se on merkittävä siksi, että

näiden molempien järvien vedenpinta on nykyään alkuperäistä alempana ja niiden välinen joki kulkee osittain uudessa uomassa. Muuten kunnassa ei ole suuria järviä, joiden voi olettaa houkuttelleen laajemmin esihistoriallista asutusta.

23.4.2002.


Esa Suomin

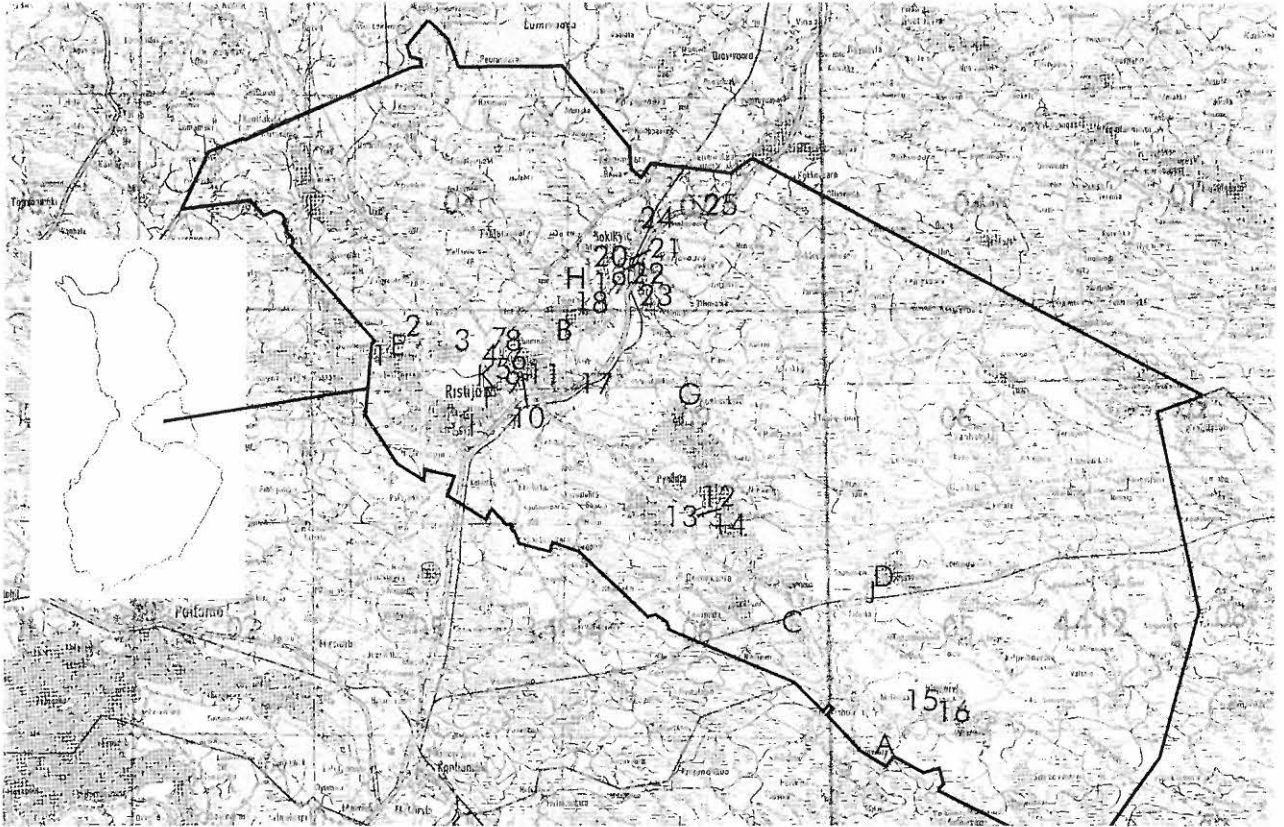
Luettelo inventoiduista kohteista

1. HALTTULANSAARI	kivikautinen asuinpaikka, kuoppia	s. 9
2. LIKONIEMI	kivikautinen asuinpaikka	s. 12
3. PÄÄPURO	kivikautinen asuinpaikka	s. 16
4. PUSSILA	kivikautinen asuinpaikka	s. 19
5. ONNENNIEMI	kivikautinen asuinpaikka	s. 22
6. KÄRKELÄNNIEMI	kivikautinen asuinpaikka	s. 25
7. KELLUKKA	kivikautinen asuinpaikka	s. 29
8. HAUTAUSMAA	kivikautinen asuinpaikka	s. 32
9. TUOMELA	kivikautinen asuinpaikka	s. 35
10. PEHKOLA	kivikautinen asuinpaikka	s. 38
11. POHJOLA	kivikautinen asuinpaikka	s. 41
12. ANSOKANGAS N	kivikautinen asuinpaikka	s. 44
13. ANSOKANGAS E	kivikautinen asuinpaikka	s. 48
14. KAUFASALMI W	kivikautinen asuinpaikka	s. 52
15. KOTIHARJU	kivikautinen asuinpaikka	s. 56
16. VANHASAARI E	kivikautinen asuinpaikka, tilapäinen hautausmaa	s. 59
17. HEPOPURO	kivikautinen asuinpaikka	s. 62
18. MÄNTYLÄ	kivikautinen asuinpaikka	s. 65
19. SÄKKILÄ	kivikautinen asuinpaikka	s. 68
20. VÄYRYLÄ	kivikautinen asuinpaikka	s. 71
21. ALILA	kivikautinen asuinpaikka	s. 74
22. LEINOLA	kivikautinen asuinpaikka	s. 77
23. HAAPONIEMI	kivikautinen asuinpaikka	s. 80
24. KALLIOKOSKEN LAAVU	kivikautinen asuinpaikka	s. 83
25. ROUKANIEMI	kivikautinen asuinpaikka	s. 86

Inventoimattomia kohteita

- A. HYTTIKANGAS. Historiallisen ajan rautahytti. Tarkastus Suominen 1997. Peruskartta 4412 04 SIPINEN, x = 7139 87, y = 4430 32, z = 165.
- B. KANTTAJA. Kivikautinen asuinpaikka(?). Inventointi Huurre 1961, Linkola 1962. Peruskartta 3434 06 RISTIJÄRVI, x = 7159 24, y = 3559 82, z = 135
- C. LAAHTASEN LAPINNIEMI. >Lappalaistan hautausmaa=. Mustonen 1892. Tarkastus Suominen 1986. Peruskartta 3434 08 LEVÄMÄKI, x = 7145 40, y = 3570 80, z = 168.
- D. LAPINNIEMI. =Lappalaisten hautausmaa=. Mustonen 1892. Tarkastus Suominen 1988. Peruskartta 4412 05 HIISIJÄRVI, x = 7147 40, 4430 06, z = 165.
- E. LÄHTEVÄ. Kivikautinen asuinpaikka(?). Tarkastus Suominen 1988. Peruskartta 3434 06 RISTIJÄRVI, x = 7158 44, y = 3552 10, z = 134.
- F. MUURALINLAHTI. Todennäköisesti historiallisen ajan kiviröykkiöitä. Tarkastus Suominen 1988. Peruskartta 3434 06 RISTIJÄRVI, x = 7156 40, y = 3556 48, z = 138.
- G. PYHÄNNÄNJOEN NISKA. Historialliselta ajalta peräisin olevia hakkauksia kivessä. Peruskartta 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ, x = 7156 06, y = 3565 84, z = 146. Tarkastus Suominen 1988.
- H. RAUTAKORPI. Historiallisen ajan rautahytti. Inventointi Tervonen/Suominen 1988. Peruskartta 3443 07 JOKIKYLÄ, 7161 22, y = 3560 92, z = 159.

- I. TULINIEMI. Kivikautinen asuinpaikka. Inventointi Huurre 1961, tarkastus Suominen 1987. Peruskartta 3434 06 RISTIJÄRVI, x = 7154 70, y = 3555 72, z = 135B140.
- J. TUOMAANJOKI. Ajaltaan epävarma lapinpato. Mustonen 1892. Tarkastus Suominen 1988. Peruskartta 4412 05 HIIСИJÄRVI, x = 7147 00, y = 4429 92, z = 163.
- K. VATTUNIEMI. Kivikautinen asuinpaikka. Inventointi Linkola 1962, tarkastus Suominen 1987. Peruskartta 3434 06 RISTIJÄRVI, x = 7156 97, y = 3556 77, z = 137.



Kertomuksessa mainitut kohteet.

Kertomukseen liittyvät valokuvat

Kaikki kuvat Esa Suominen 2001. Kainuun Museon luettelonumeroita.

- | | | |
|---------|--------------------|--|
| 6586:1. | Vanhasaari E | Vanha rantatörmä idästä kuvattuna. |
| 6586:2. | Kalliokosken laavu | Laavu, jonka edestä löytyi epämääräistä kvartssia etelästä. |
| 6586:3. | Roukaniemi | Pikkuvirranniemi kuvattuna suunnilleen samalta paikalta, kuin Linkolan inventointikertomuksessa vuodelta 1962. |
| 6586:4. | Kärkelänniemi | Kohde kuvattuna suunnilleen samasta paikasta kuin Huurteen kuva 9. |
| 6586:5. | Hautausmaa | Kohteen eteläpää, kuvattu suunnilleen samasta paikasta kuin Huurteen kuva 10. |
| 6586:6. | Hepopuro | Kohde kuvattuna lännestä maantieltä, samasta paikasta, kuin Huurteen kuva 14. |
| 6586:7. | Hepopuro | Kohde kuvattuna idästä, rautatien vierestä, suunnilleen paikasta, kuin Huurteen kuva 13. |

- 6586:8. Likoniemi Likoniemen länsityvi pohjoisesta. Kuvattu suunnilleen samasta paikasta, kuin Linkolan kuva 26199 vuoden 1962 kaivaukselta.
- 6586:9. Likoniemi Likoniemen kärki kaakosta. Kuvattu suunnilleen samasta paikasta, kuin Linkolan kuva 26156 vuoden 1962 kaivaukselta.
- 6586:10. Pääpuro Yleiskuva alueesta lännestä. Kuvattu samalta kohdalta kuin Huurteen kuva 15.
- 6586:11. Pussila Kohde kaakosta. Kuvattu suunnilleen samasta paikasta, kuin huurteen kuva 6.
- 6586:12. Onnenniemi Kohde kaakosta. Kuvattu suunnilleen samasta paikasta, kuin Huurteen kuva 7.
- 6586:13. Kauhasalmi W Entisen rantatörmän juurella kulkeva tie lännestä. Kesämökki oikealla.
- 6586:14. Ansokangas N Entinen rantatörmä ja sen päälle nouseva tie. Vasemmalta kvartsia. Sorakuopat hämmöttävät takana vasemmalla. E.
- 6586:15. Ansokangas E Mökkitieltä löytyi pari kvartsi-iskosta, myös vasemmalle tehdystä koepistosta löytyi kvartsia. SW.
- 6586:16. Ansokangas N Sorakuoppa, jonka reunoilta löytyi kvartsia, W.
- 6586:17. Kauhasalmi W Kohteen länsipäähän, törmän päälle tulevan ajouran pää. Uran reunasta löytyi vähän kvartsia. SW.
- 6586:18. Halttulansaari Kohde lännestä. Oikealla näkyvä lapio on koepistossa, josta löytyi kvartsi-iskos. Taustalla vasemmalla Lehtosaari.
- 6586:19. Tuomela Kohde lounaasta. Kuvattu suunnilleen samasta paikasta kuin Huurteen kuva 2.
- 6586:20. Pehkola Kohde lännestä. Kuvattu suunnilleen samalta paikalta, kuin Huurteen kuva 4.
- 6586:21. Väyrylä Kohde itäkoillisesta. Kuvattu suunnilleen samalta paikalta kuin Linkolan kuva 26148. Vasemmalla riihi, jonka läheltä löytyi yksi iskos.
- 6586:22. Leinola Kohde etelälounaasta Pienijoen takaa, kuten Linkolan kuva 26150.
- 6586:23. Haaponiemi Kohde koillisesta. Kuvattu läheltä Linkolan kuvan 26200 kuvauspaikkaa.

RISTIJÄRVI HALTTULANSAARI

Muinaisjäänösrekisterin numero: 692 01 0024

Inventointinumero: 1

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 29.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi
Kuoppia	?

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 158,08, y = 3 551,25, z = 137.5

Kiinteistötunnus: 697-401-0003-0054

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 7.0 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset

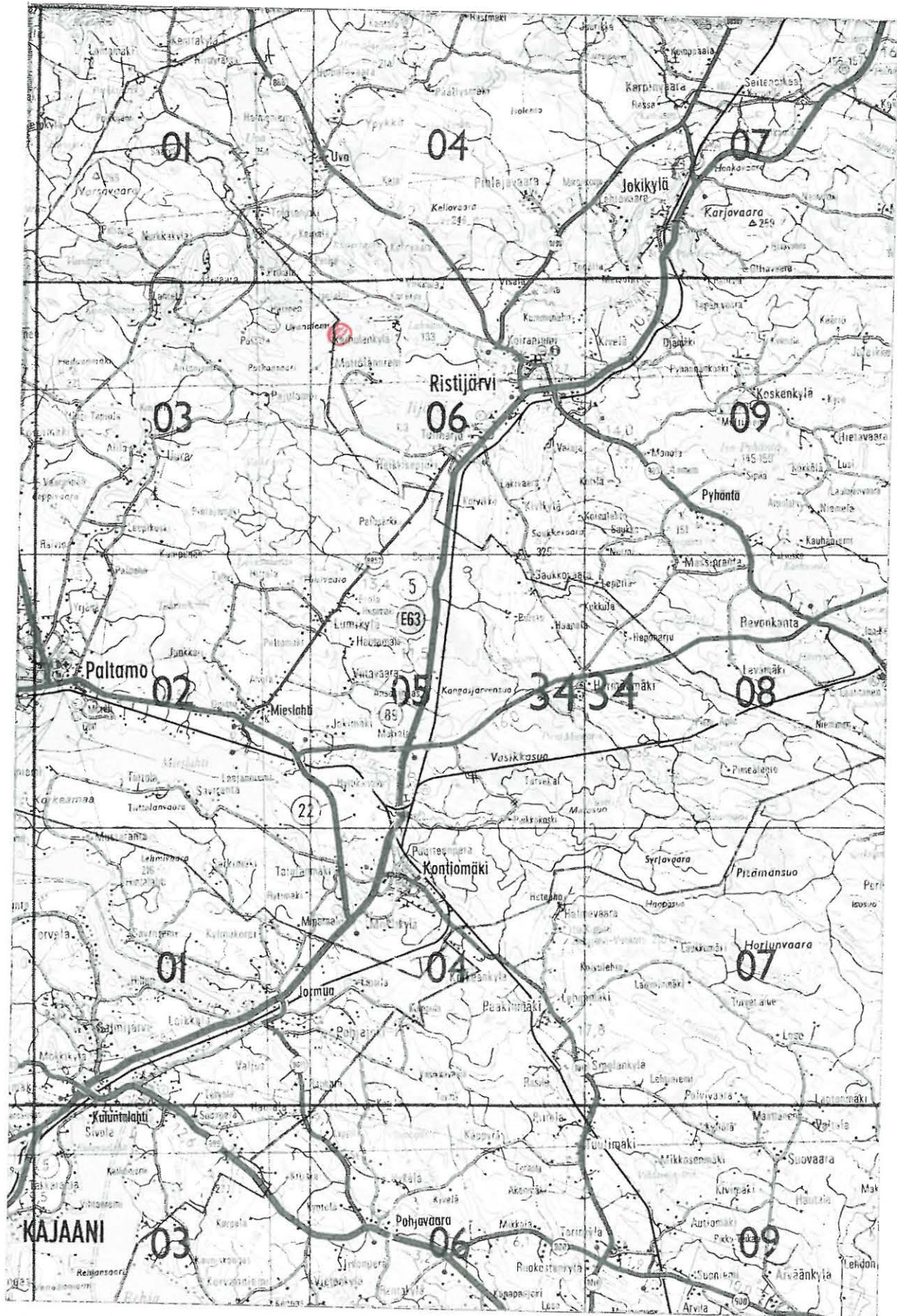
Tarkastuslöydöt: KM 33056, kvartsia.

Laajuus: ?

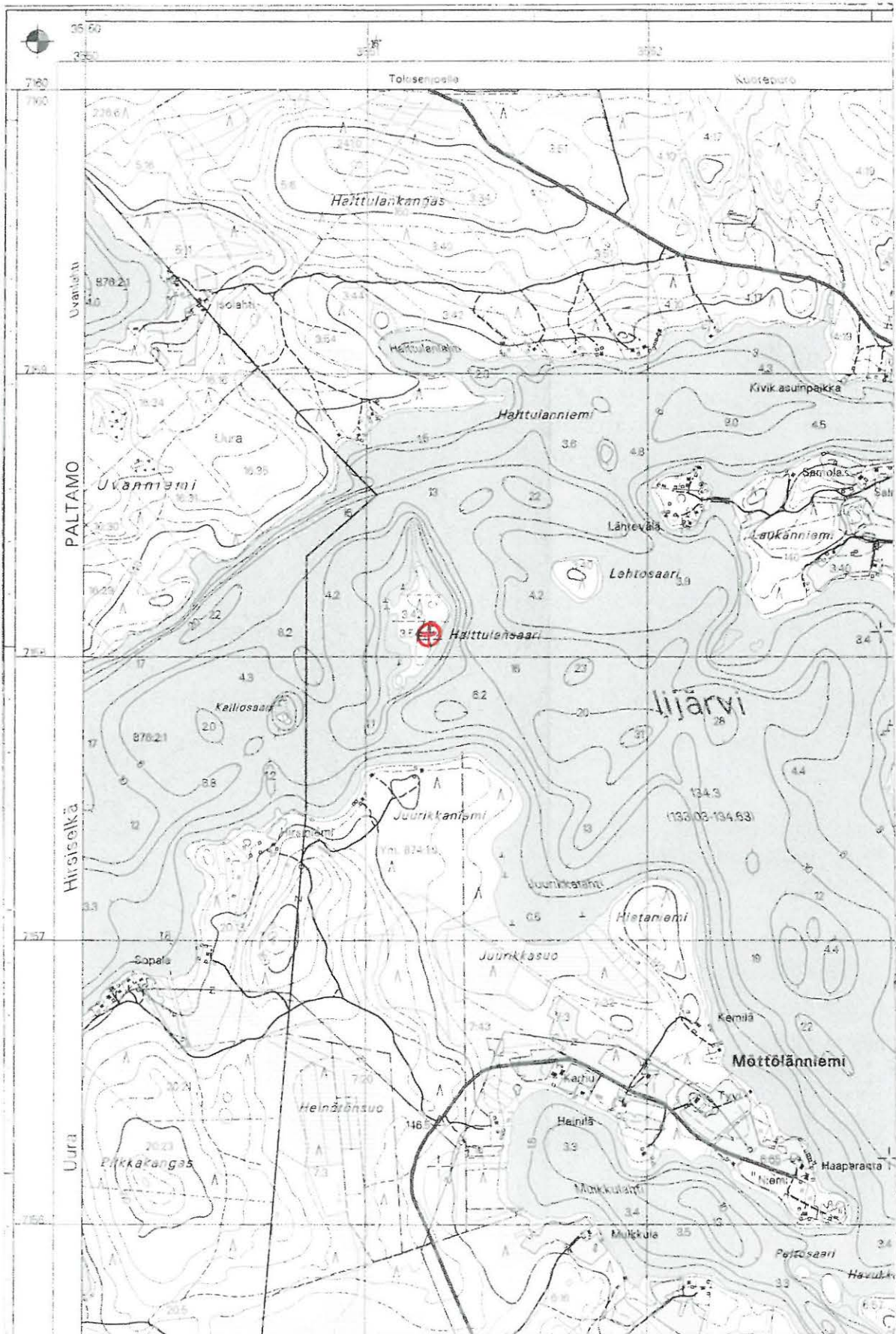
Laajuden arviointiperuste: Löydöt

Sijainti: Kohde sijaitsee Iijärvessä 0,3 km Paltamon rajasta itään. Kyseessä on 0,2 x 0,6 km kokoinen, pohjois - etelä -suuntainen saari. Sen keskellä kulkee tilanraja, jonka eteläpuolella saari kasvaa mäntykangasta, aluskasvillisuutena on puolukkaa, pohjoispuoli taimikkoa, kauempana pohjoisessa on tiheää koivu- ja kuusimetsää. Saaren länsiosa on hyvin matala ja vetinen. Saaren korkein kohta, viitisen metriä järven normaalivedenpinnasta, sijaitsee tilanrajan eteläpuolella. Maaperä on hiekkaa, siellä täällä on suuria kiviä. Itärannassa on 1 - 2 m korkeinen jyrkkä törmä, ranta on matala ja hiekkapohjainen. Eteläpäässä saari madaltuu, maa muuttuu kivikkoiseksi ja suoperäiseksi.

Kuvaus: Saaren eteläosa vaikutti asuinpaikaksi hyvin sopivalta. Tein sinne runsaasti koepistoja lapiolla. Korkeimman kohdan eteläosasta, noin 40 m tilanrajasta etelään ja 20 m päästä rannasta löytyi yksi kvartsi-iskos. Mitään suurta asuinpaikkaa saareissa ei siis voi olla. Saaren eteläpäässä oli pari kuoppaa, jotka muistuttivat tilapäisiä hautoja.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI LIKONIEMI

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0020

Inventointinnumero: 2

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 14.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Karhulankylä

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 158,97, y = 552,72, z = 135.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0004-0018, 697-401-0004-0019)

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 5.8 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventoini, numero 20; kaivaus. Suominen 1988 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15706: 1 -22; 15707; 15713: 1 - 122.

Havaintomahdollisuudet: Tavanomaiset

Tarkastuslöydöt: Kvartsia, palanutta kiveä, ei otettu talteen.

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Ristijärveltä Tolosenjoelle johtavan tien eteläpuolella lijärven rannassa Ukkolan talon edustalla ja siitä länteen. Tolosenjoen tieltä lähtee Ukkolan kohdalla tie sekä suoraan etelään, Ukkolan taloon, että lounaaseen. Jälkimmäinen tie johtaa pienen niemen tyveen runsaat 0,1 km päähän Ukkolan talosta. Tämä pikku niemi on kohteelle nimensä antanut Likoniemi.

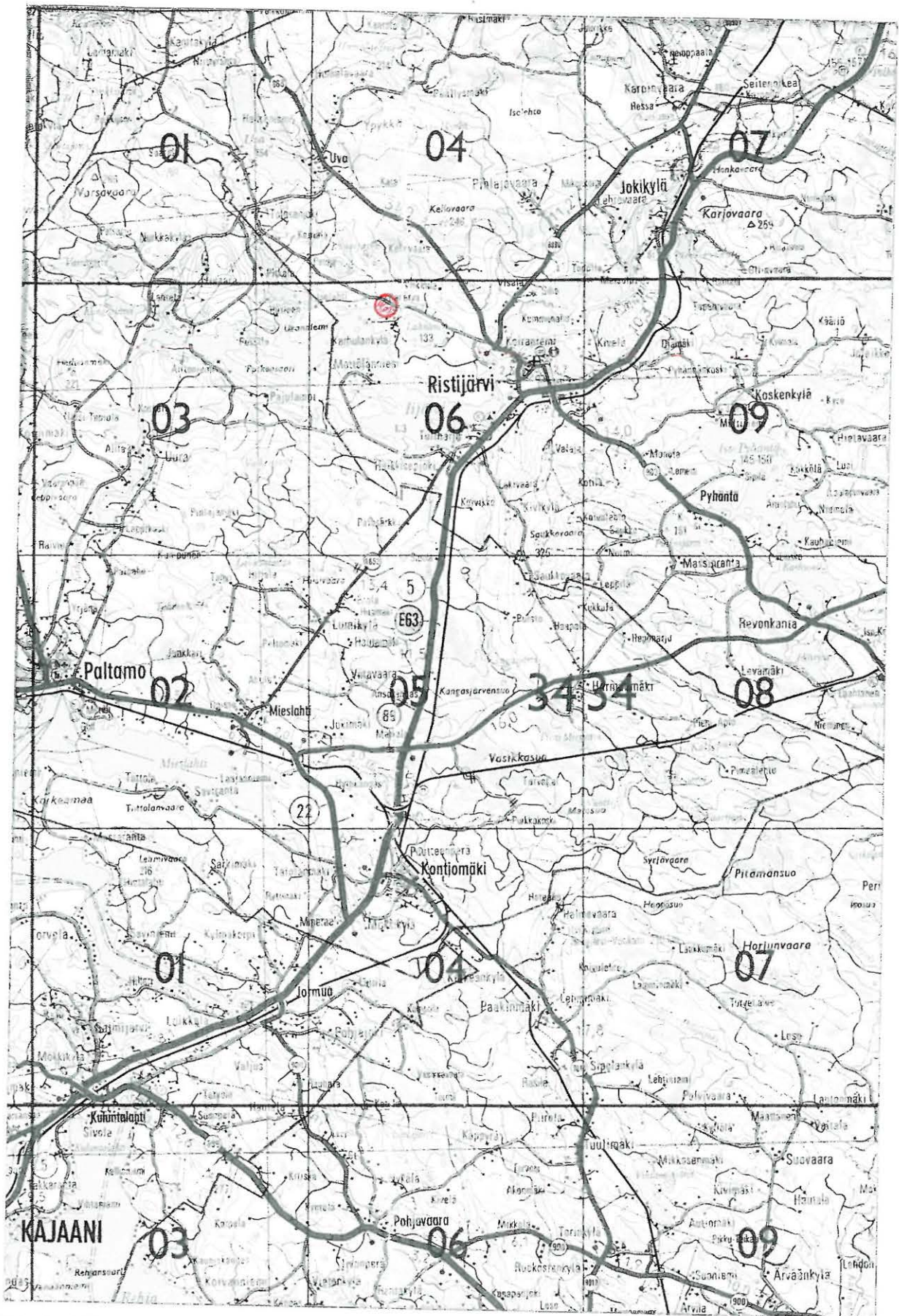
Paikka on muuttunut melko paljon siitä, kun siellä oli kaivaus vuonna 1962. Niemen kaakkoon työntyvä matala osa oli nyt kokonaan veden alla ja niemen tyvi, jossa kaivaus tehtiin, on kulunut melkoisesti. Rannassa oli tällä kohdalla 0,5 m korkuinen vedensyömä jyrkkä törmä. Linkolan valokuvien avoin hiekkaranta Likoniemen itäpuolella oli nyt täysin umpeenkasvanut. Maasto laskee loivasti kohti tätä umpeenkasvanutta törmää. Maaperä koko alueella on kivetöntä hiekkaa. Paikka kasvaa tiheähköä mäntymetsää, Likoniemestä länteen maasto muuttuu suoperäiseksi, itäpuolella aluskasvillisuutena on pitkiä puolukan ja mustikan varpuja. Likoniemeen menevältä tien toinen haara tulee rantaan nelisenkymmentä metriä Likoniemestä länteen. Tämän tienpätjän varressa molemmin puolin on nuorilta vaikuttavia suuria kuoppia.

Ukkolan talo on edelleen ympärivuotisesti asuttu. Tilan itäosaan on tehty kesämökki ja sauna. Pihamaa on hoidettua nurmikkoa. Linkolan kartassa päärakennuksen kaakkoispuolella ollut rakennus on siirretty länteen ja lähemmäs rantaa, nyt se oli talon lounaispuolella. Linkolan kartassa talon länsipuolelle merkitty perunamaa kasvoi nyt pensaikkoa ja nuorta lehtipuuta. Ukkolan länsipuolella olevan Salmelan pelto oli viljelyksessä, joten siellä ei ollut mahdollista tehdä havaintoja.

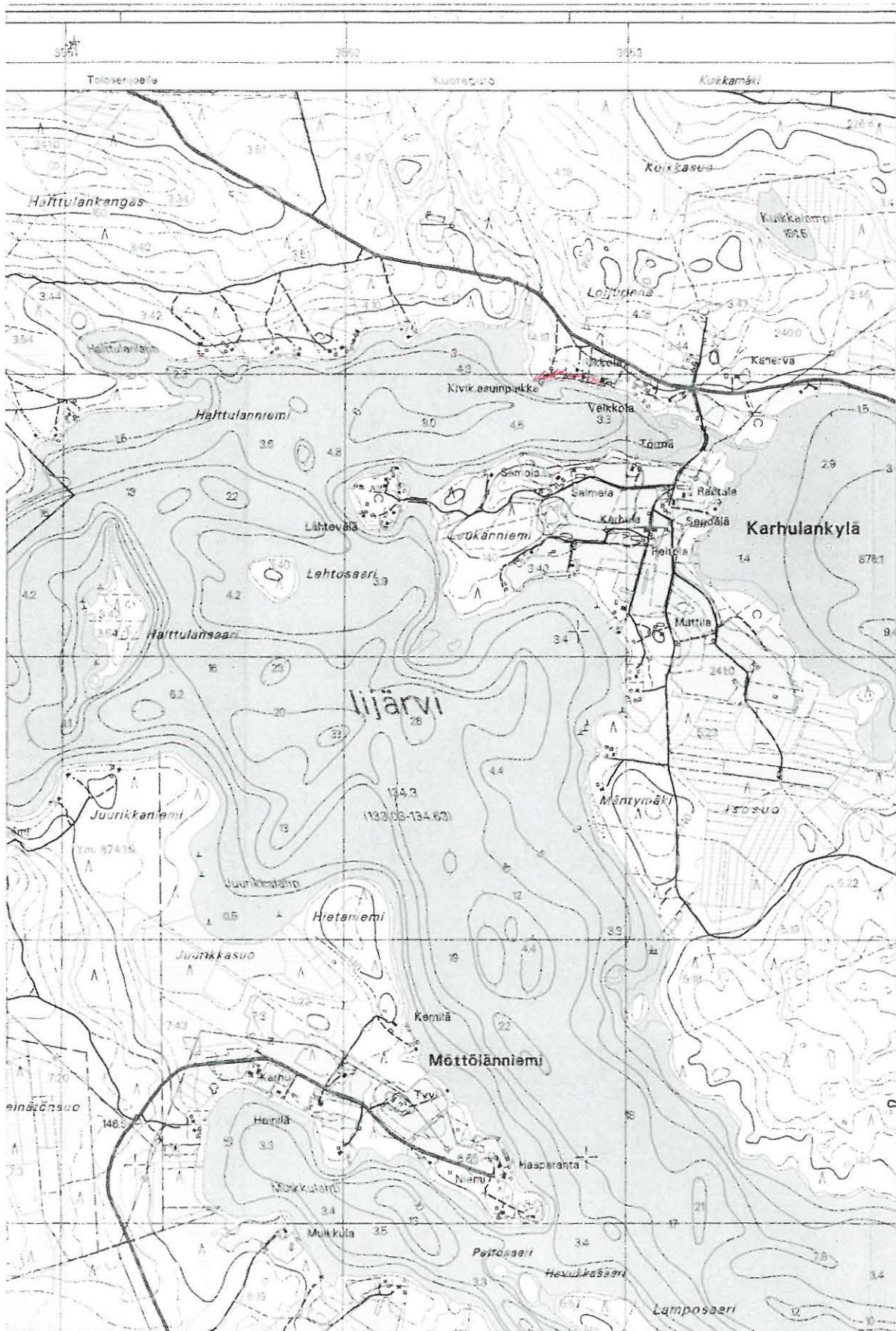
Kuvaus: Linkolan kaivausalueetta ei pystynyt enää maastossa erottamaan. Rantavedessä kaivausalueen paikkeilla näkyi pari palaneen luun sirua, itse niemessä pari kvartsi-iskosta ja vähän palanutta luuta. Tein rantaan niemen ympäristöön ja niemestä kohti Ukkolaa

lapiolla runsaasti koepistoja. Lähellä Ukkolaa, kohdassa, johon myös Linkola on merkinnyt löytöjä, oli koepistossa palanutta kiveä ja kvartsinpala. Tein koepistoja metsään myös lähelle perunamaata, johon Linkola on merkinnyt runsaasti löytöjä, en kuitenkaan havainnut merkkejä muinaisjäännöksestä. Talon pihassa ei pintahavaintoja pystynyt tekemään, koepistoja en hoidettuun nurmikkoon kaivanut. Mitään löytöjä Likoniemestä en ottanut talteen.

Inventoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että metsässä on vähälöytöistä asuinpaikkaa jäljellä, mahdollisesti asuinpaikka on ainakin jonkun verran jäljellä myös Ukkolan pihassa. Likoniemestä länteen asuinpaikka tuskin jatkuu.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI PÄÄPURO

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0011

Inventointinnumero: 3

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 14.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 158,25, y = 554,97, z = 135.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0216-0003, (697-401-0003-0009)

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 3.5 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 11(Järvenpääpuro).

Aiemmat löydöt: KM 15369: 1 - 3.

Havaintomahdollisuudet: Tavanomaiset

Tarkastuslöydöt: KM 33057, kvartsia.

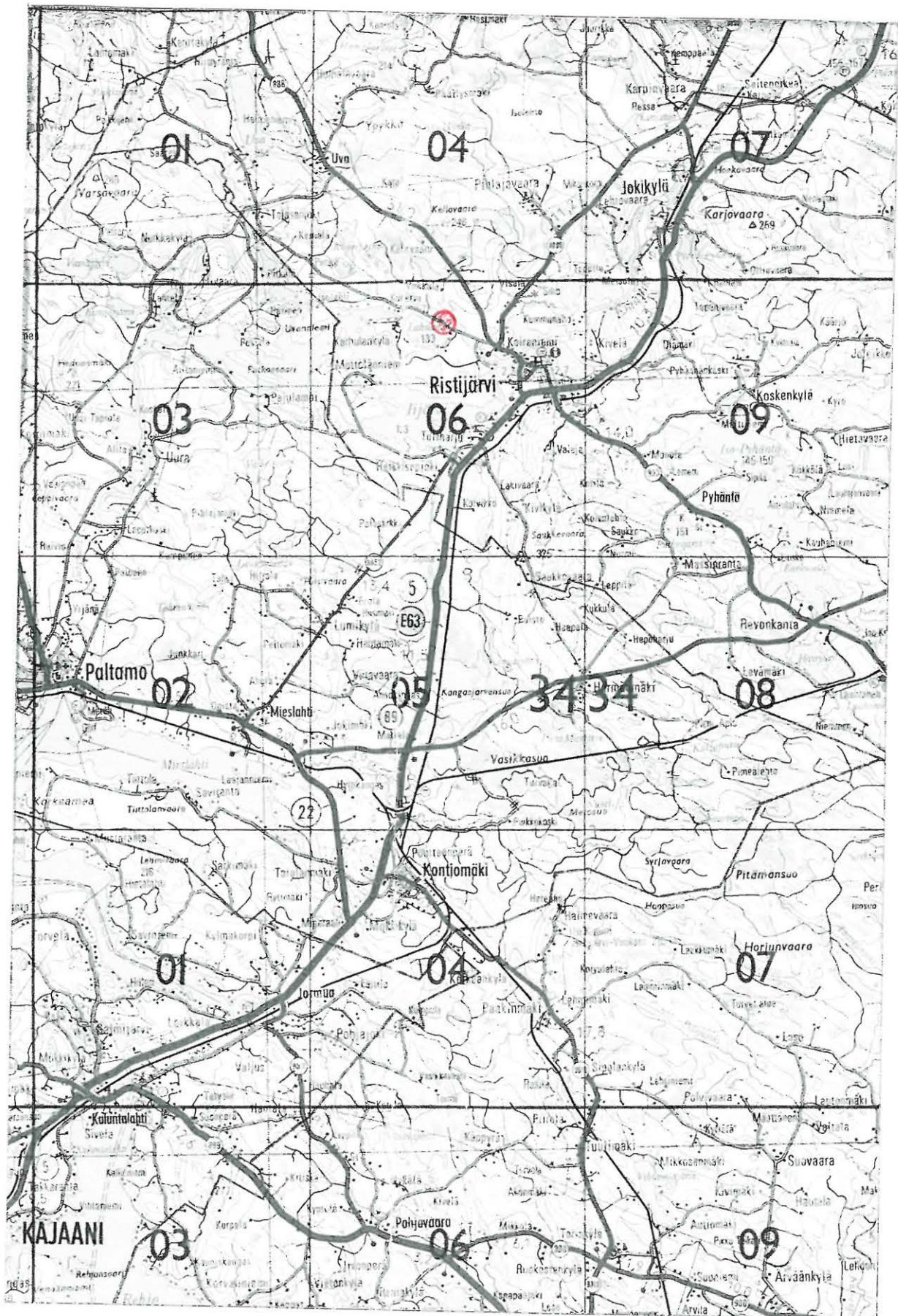
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: _

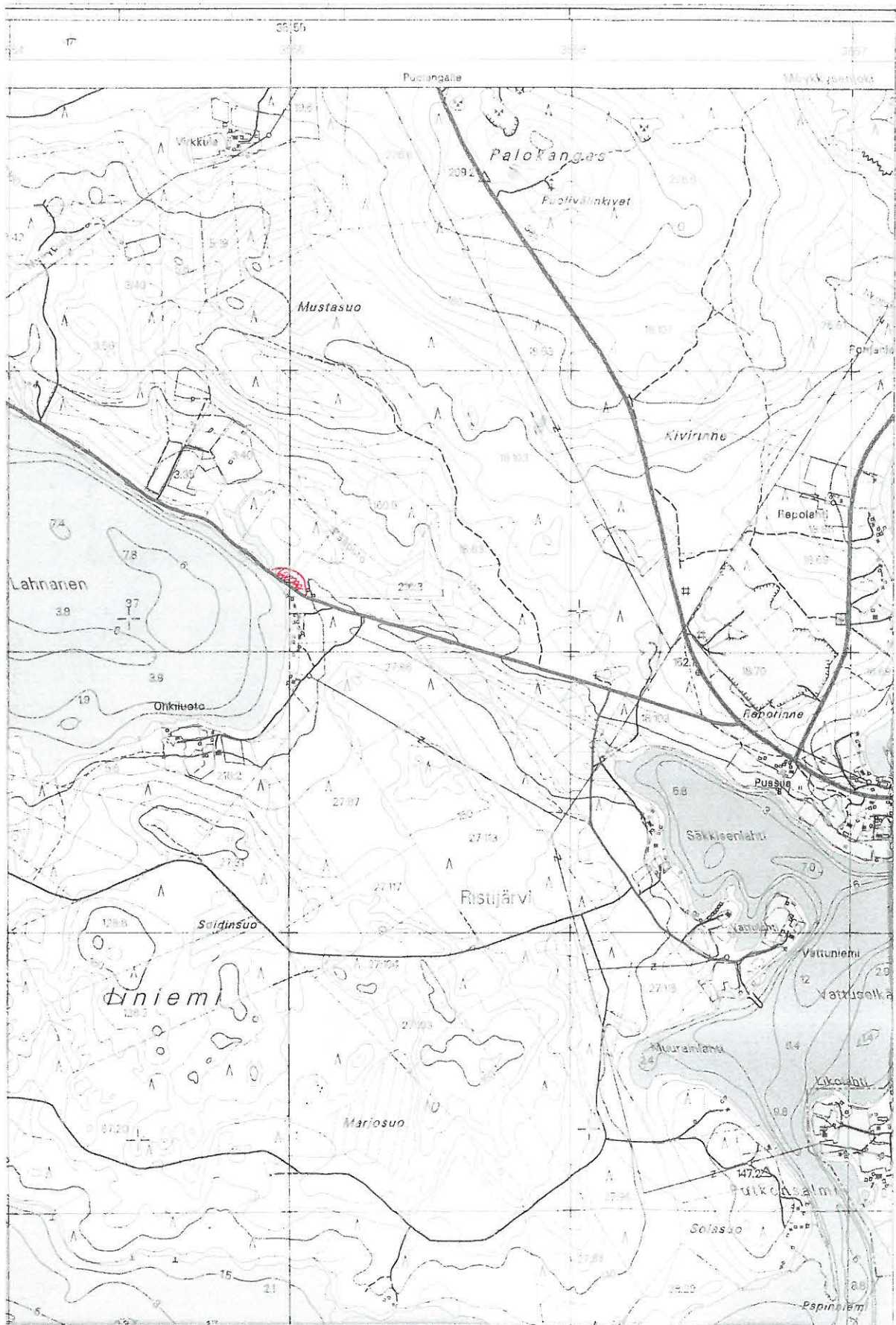
Sijainti: Kohde sijaitsee Ristijärveltä Tolosenjoelle vievän tien pohjoispuolella, Lahnasen itäpäähän laskevasta Pääpurosta länteen. Tietä on nähtävästi levennetty Huurteen inventoinnin jälkeä, Huurteen kartan iso kivi on poissa eikä hiekkakuoppakaan ole enää käytössä. Nyt kuopan reunat olivat kasvaneet umpeen ja kuopassa kasvoi mäntyä. Maantieojan reunalle oli nostettu ojan kunnostuksessa hiekkaa. Viitisenkymmentä metriä hiekkakuopasta itään oli varastokatos, polttopuun varastoalue, sekä erilaista romua. Maasto tien pohjoispuolella viettää länteen, kohti Pääpuroa. Paikka kasvaa mäntyä, aluskasvillisuutena on korkeaa puolukkaa ja mustikkaa. Maaperä on kivetöntä hiekkaa. Tien eteläpuolella on kesämökki, siellä maasto ei vaikuta asuinpaikaksi kovinkaan sopivalta. Lahnasen ranta on suoperäinen ja kivikkoinen.

Kuvaus: Huurteen löytökohdalla ei nyt näkynyt löytöjä. Sen sijaan noin 45 m hiekkakuopassa itään oli ojan reunassa 3 iskokselta vaikuttavaa kvartsia. Hiekkakuopan reunoista ei juurikaan pystynyt tekemään havaintoja. Tein tien pohjoispuolelle varastoalueen ja puron väliin lapiolla runsaasti koepistoja. en havainnut niissä mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Puron ja varastoalueen välissä saattaa olla asuinpaikka, jossa on vain vähän löytöjä siellä täällä.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI PUSSILA

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0004

Inventointinnumero: 4

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 15.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

$x = 7\ 157,55$, $y = 556,80$, $z = 142,5$

Kiinteistötunnus: 697-401-0018-0103

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 1.5 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 4. Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15363: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

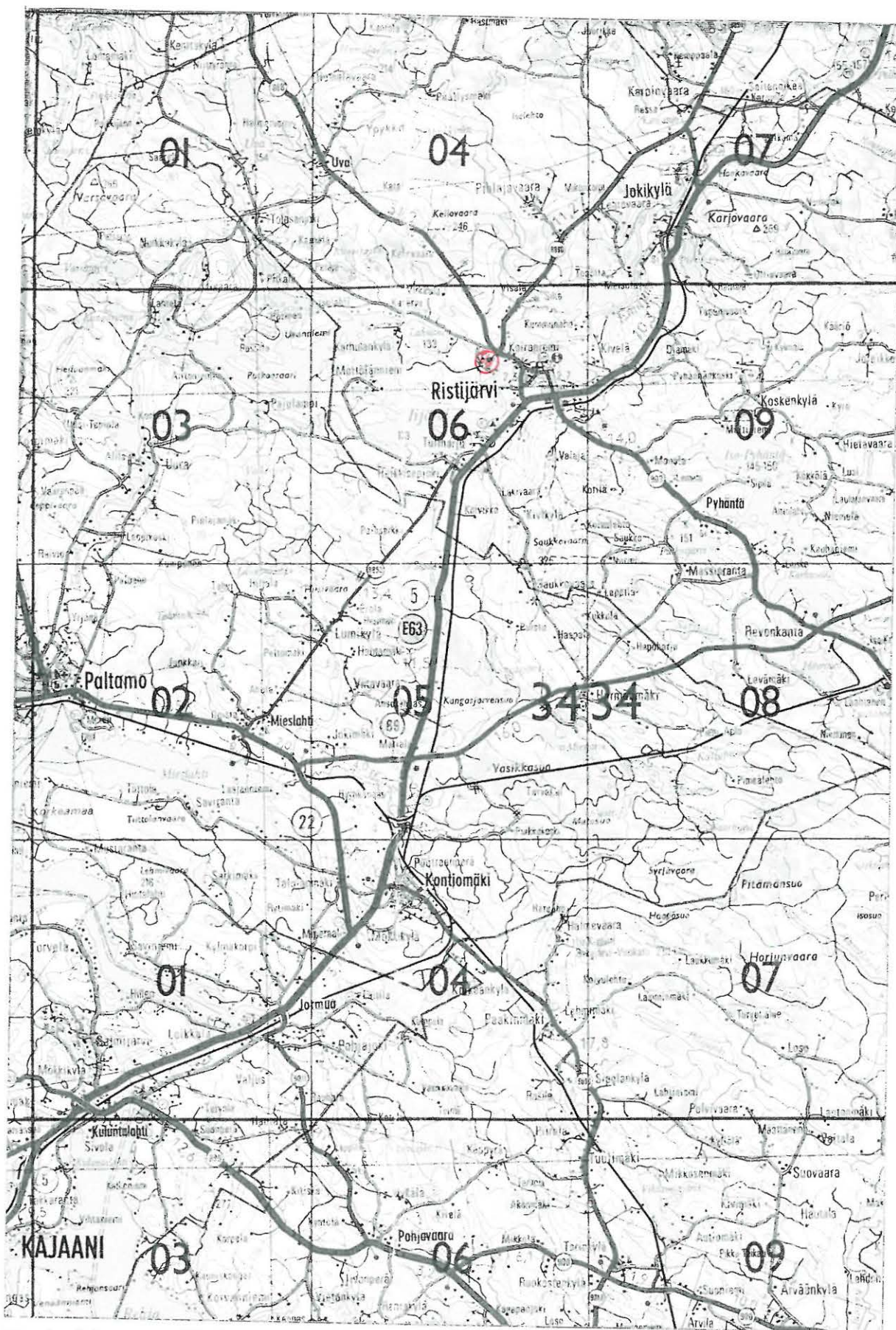
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Koiraniemen lounaisrannalla, Säckisenlahden rannalla, Ristijärveltä Puolangalle johtavan tien 888 ja Hyrynsalmelle johtavan tien 8890 ristauksen kohdalla. Vanhan päärakennuksen etelä/kaakkoispuolella on tehty uusi asuinrakennus. Navetan kaakkoispuolelle oli rakennettu sauna. Pelto oli viljelemättä, se kasvoi nokkosta ja lähes kaksimetristä horsmaa. Lähellä Huurteen löytökohtaa oli kuitenkin perunamaa.

Kuvaus: Kohteesta oli kasvillisuuden takia mahdoton tehdä mitään havaintoja muualta, kuin perunapellon kohdalta. Siinä en havainnut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Vuonna 1987 tarkastuksessa peltomullan alla oli ruskea hiekka, tilanne oli siitä tuskin muuttunut. Talon isännän mukaan pellostä ei koskaan ole löytynyt mitään. Navetan ikkunalla oli kuitenkin pari iskokselta vaikuttavaa kvartssia, niiden löytöpaikkaa isäntä ei kuitenkaan muistanut.

Isännän mukaan Säckisenlahden pohjukassa on runsaasti tervahaudanpohjia.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI ONNENNIEMI

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0005

Inventointinumero: 5

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 15.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

$x = 7\ 157,30$, $y = 557,02$, $z = 135.0$

Kiinteistötunnus: (697-401-0018-0028)

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 1.2 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 5. Suominen 1988 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 3896: 2, 3; 15364: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

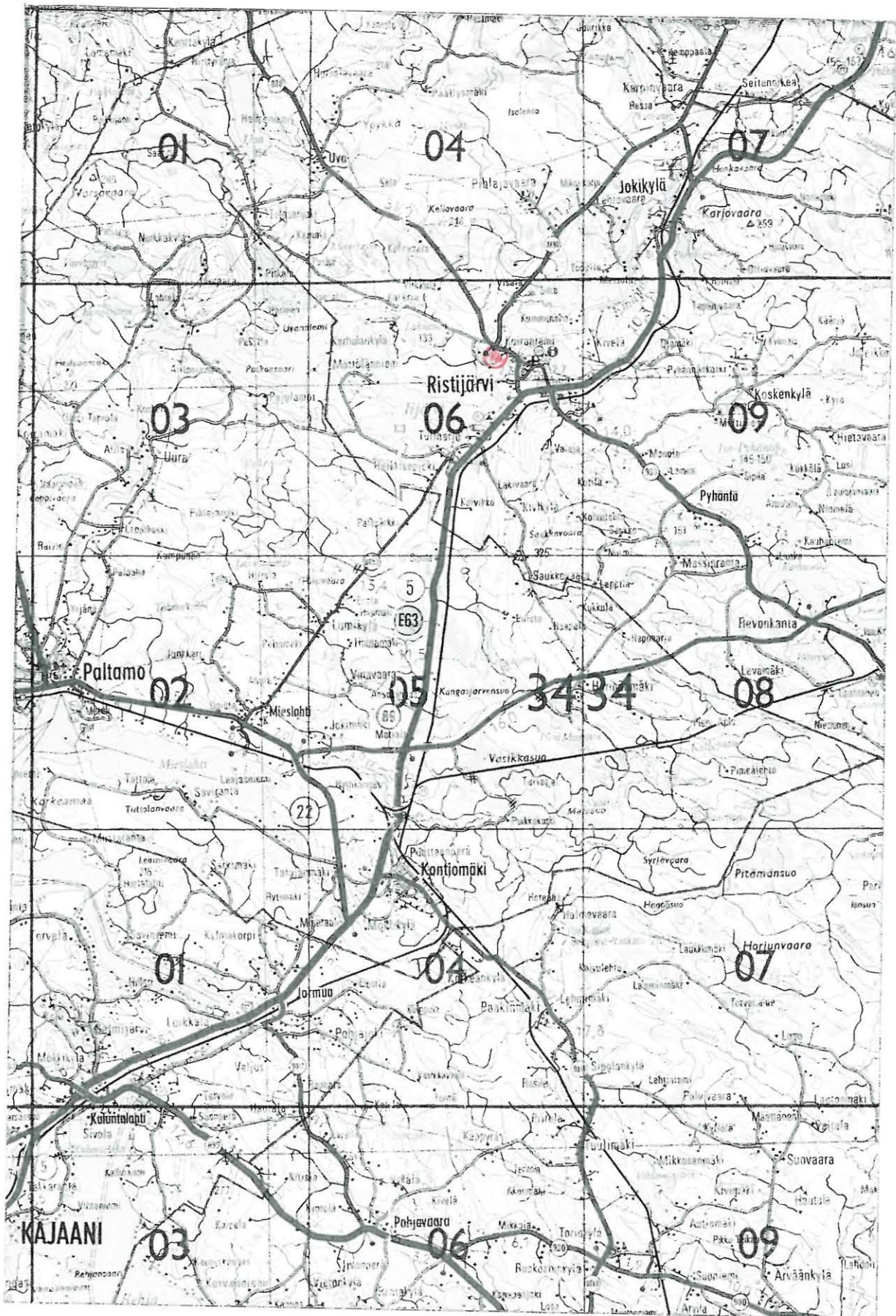
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

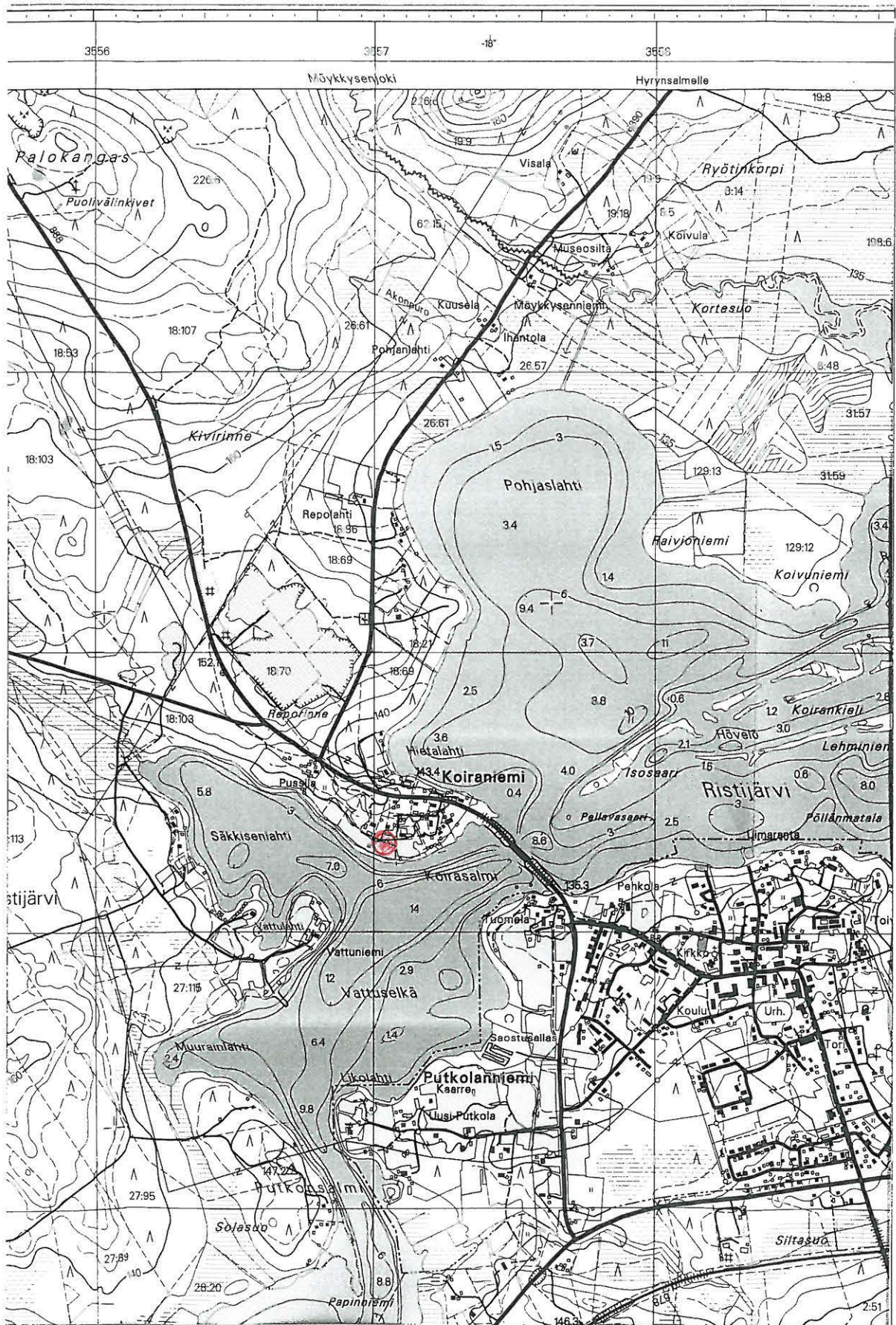
Sijainti: Kohde sijaitsee Koiraniemessä, Ristijärvi - Puolanka -tien 888 ja Säckisenlahden suun välissä, Vattuniemeä vastapäätä, Koirasalmen sillasta 0,4 km länteen. Onnenniemen talo oli asumaton, mutta ilmeisesti tilapäiskäytössä. Pihamaa oli hoidettua nurmikkoa. Talon länsipuolelle, ulkorakennuksesta luoteeseen oli tekeillä uusi omakotitalo. Sen pohjan alueelta oli juuri poistettu pintamaa. Talon ympäristön pellot kasvoivat nurmea. Huurteen löytökohta ei nykyään kuulu Onnenniemen maihin. Löytökohdan itäpuolella on uusi omakotitalo ja hoidettua pihanurmikkoa. Ranta kasvoi tiheää lepikkoa.

Kuvaus: Pellostä ei pystynyt tekemään mitään havaintoja. Vuonna 1987 tein sinne runsaasti koepistoja, silloin mullan alla oli hiekkaa ja rannan lähellä myös savea. Mitään merkkejä muinaisjäänöksestä ei kuopissa näkynyt, kuten ei myöskään lähellä olleessa perunapellossa. Huurteen löytämästä asuinpaikasta on tuskin paljon enää jäljellä. Paikalla käyneet Onnenniemen talon omistajat eivät tienneet löydöistä mitään.

Uuden omakotitalon kohdalla maa oli hyvää, kivetöntä hiekkaa. Mitään muinaisjäänökseen viittaavaa en siinä havainnut.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI KÄRKELÄNNIEMI

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0006

Inventointinumero: 6

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 10.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 157,54, y = 557,18, z = 135.0

Kiinteistötunnus: (697-895)

Suunta ja etäisyys kirkosta: luoteeseen, 1.2 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 6. Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15365: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Ristijärvi - Puolanka -tien ja pohjoispuolella, Ristijärven Hietalahden rannassa, noin 0,2 km Koirasalmen sillasta luoteeseen. Matti Huurteen inventointikertomuksen maastokuvaus, samoin kuin kartta vuodelta 1961 pitää pääpiirteissään vielä paikkansa. Suuren varastorakennuksen itäpuolelle tuleva tie on nyt pois käytöstä, uusi tie tulee varaston länsipuolelle lounaasta. Tie kiertää varaston ympäri, tien takia varaston eteläpuolella on rinteessä leikkaus.

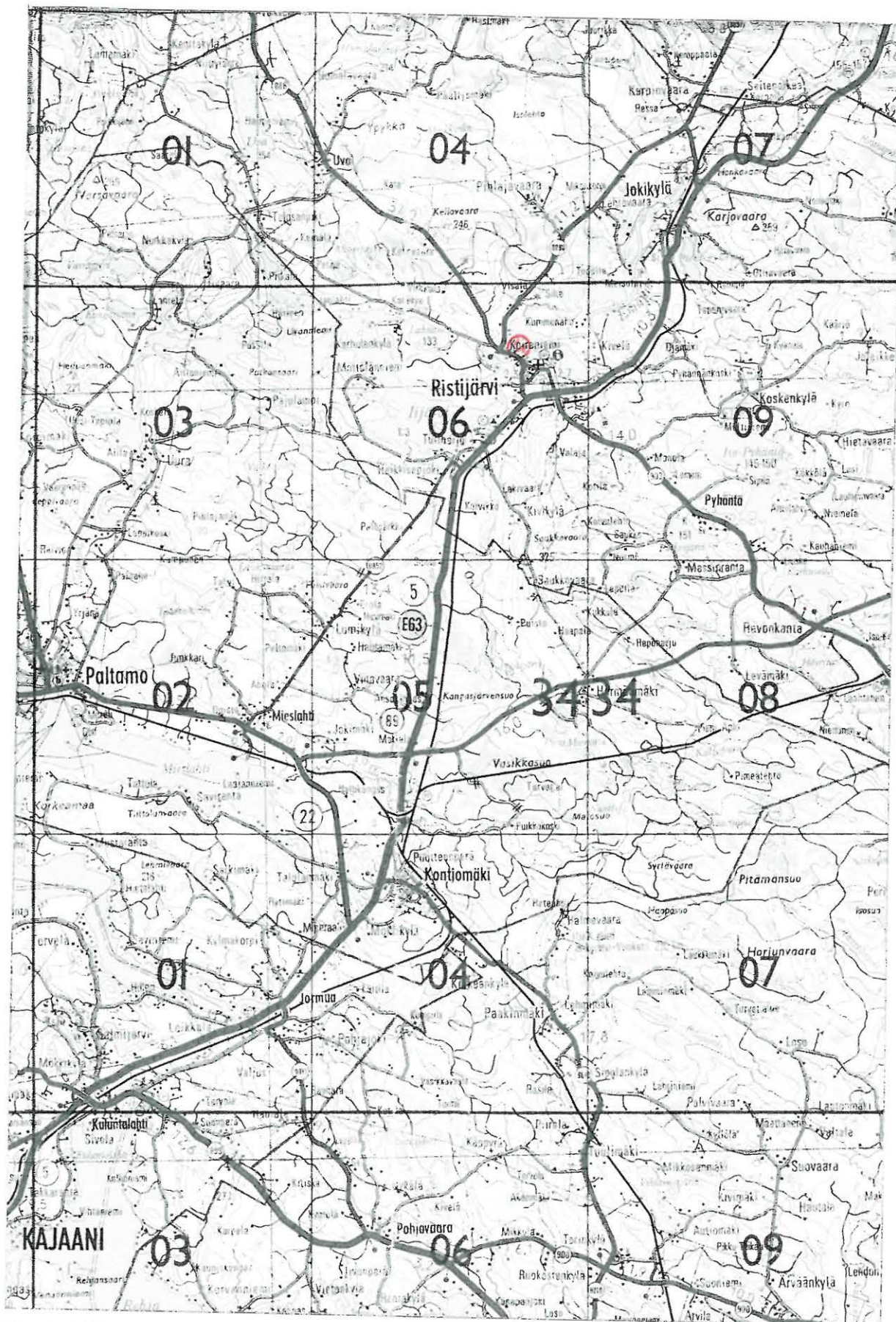
Varaston luoteispuolella Huurteen kartassa oleva rakennus on nyt purettu, sen sijaan lounaispuolella oleva rakennus, samoin kuin itse varastokin näyttävät olevan hyvässä kunnossa. Varaston itäosan tasalla rantaan menee matalaa heinikköä kasvava alue, jossa maa on samanlaista soraa kuin varaston kiertävällä tiellä. Tästä länteen rannassa on hyvin tiheää pajupensaikkoa. Varaston itäpuolella, entisen pellon paikalla kasvoi nyt suuria leppiä, parimetristä horsmikköä ja nokkosta. Tien vieressä olevalle varastoalueelle, rantaan johtavan vanhan tieuran itäpuolelle on ajettu runsaasti täytemaata. Aluetta on näin tasattu suunnilleen jyrkän rinteiden reunaan asti, osaksi täytemaa peitti myös rantatasannetta.

Kuvaus: Varastorakennuksen ympärillä ei voinut tehdä mitään havaintoja, sama koskee varaston edustan rantaa. Varaston takana olevassa rinteiden leikkauksessa ei näkynyt mitään muinaisjäänöksen viittaavaa. Rannassa ei havaintoja voinut tehdä korkean veden ja pensaikköä kasvavan rannan vuoksi.

Tein entisen varaston itäpuoliselle, täytemaan ja rannan välissä olevalle kolmion muotoiselle alueelle runsaasti koepistoja lapiolla. Länsiosassa on pintaturpeen alla 15 - 20 cm kerros multaa ja sen alla hiekkamaata. Täällä entinen pelto erottui selvimmin. Itään päin multakerros oheni ja turpeen alla on täytemaan näköistä hiekkää. Mahdollisesti se on valunut rinteestä, sieltä ovat peräisin myös alueella olleet suuret kivet. Missään koko alueella ei koepistoissa ollut huuhtoutumiskerrosta. Mitään viitteitä muinaisjäänöksestä en

havainnut.

Asuinpaikka lienee ollut vähälöytöinen, jo pellon muokkaus on saattanut tuhota sen.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI KELLUKKA

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0022

Inventointinnumero: 7

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 15.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 157,82, y = 557,12, z = 133.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0018-0069

Suunta ja etäisyys kirkosta: luoteeseen, 1.2 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Melko huonot

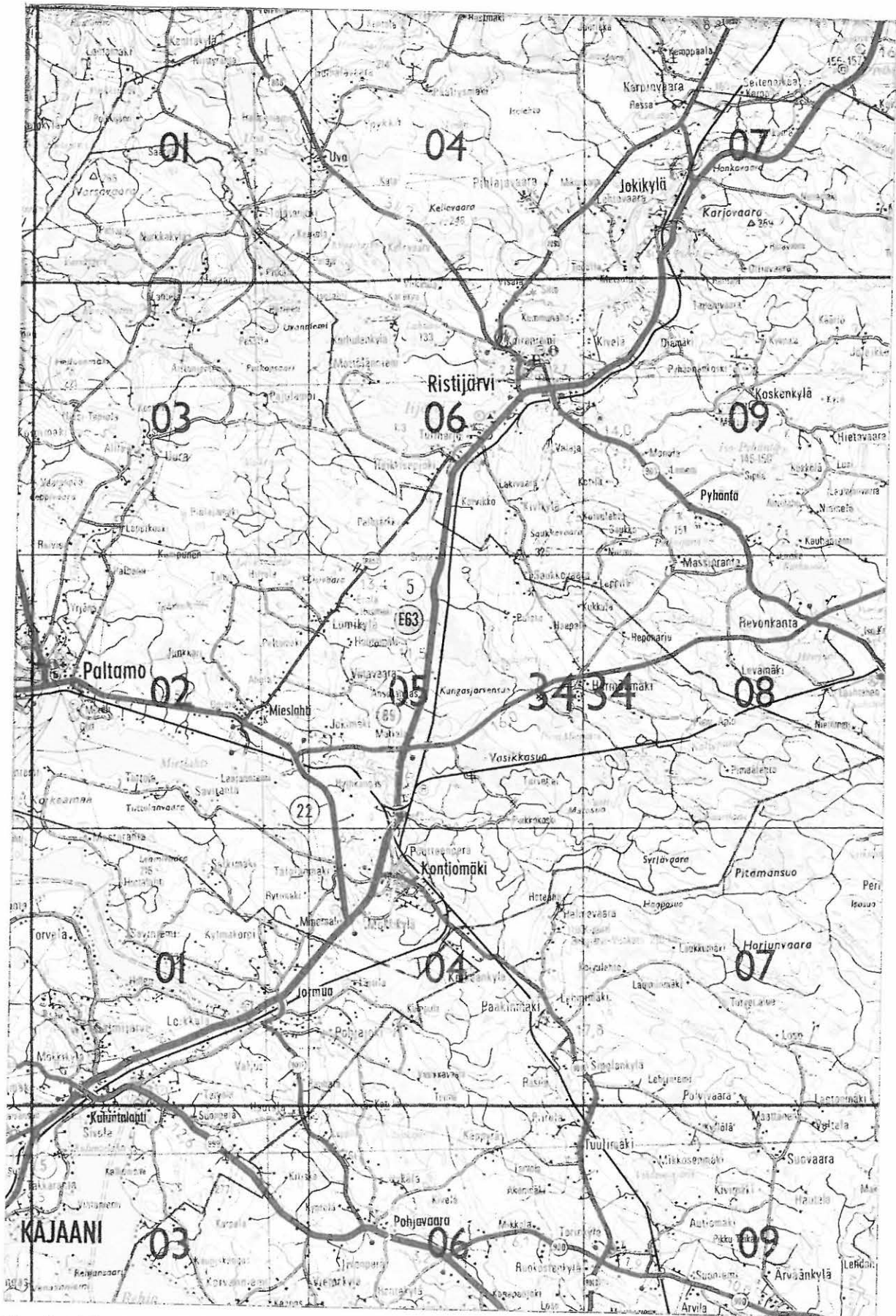
Tarkastuslöydöt: Kvartsia, palanutta luuta, ei otettu talteen.

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Emäjoen länsipuolta Hyrynsalmelle johtavan tien 8890 ja Ristijärven rannan välissä, 0,4 km Puolangalle johtavan tien risteyksestä koilliseen. Kyseessä on rannan suunnassa noin 0,2 km pituinen ja 0,1 km levyinen rantaan laskeva rinne. Se kasvaa nuorta, tiheää mäntytaimikkoa. Maanpinta oli hakkuun jälkeen rikottu, sen ansiosta asuinpaikka aikoinaan löytyikin. Nyt maanpinta oli pääosin sammaleen peitossa, havaintojen teko oli kaikkiaan vaikeaa.

Kuvaus: Tein alueelle runsaasti koepistoja, mutta niissä en havainnut mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Lähellä alueen eteläreunaa kulkevan sähkölinjan alla näkyi yhdessä kohdassa hyvää kvartsia. Asuinpaikalla hiekka ei ole juurikaan värjäätynyt ja löydöt näyttävät olevan pesäkkeinä siellä tällä. Koska vuonna 1987 rikotussa maanpinnassa näkyi löytöjä koko alueella, osittaa tämä koepistoin tehtävän inventoinnin epäluotettavuuden ja kuinka jo yksittäisiinkin koepistoista löytyviin iskoksiin kannattaa kiinnittää huomiota.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI HAUTAUSMAA

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0007

Inventointinnumero: 8

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 10.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

$x = 7\ 158,16$, $y = 557,28$, $z = 140.0$

Kiinteistötunnus: 697-401-0018-0021

Suunta ja etäisyys kirkosta: Luoteeseen, 1,5 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 7. Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15366.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

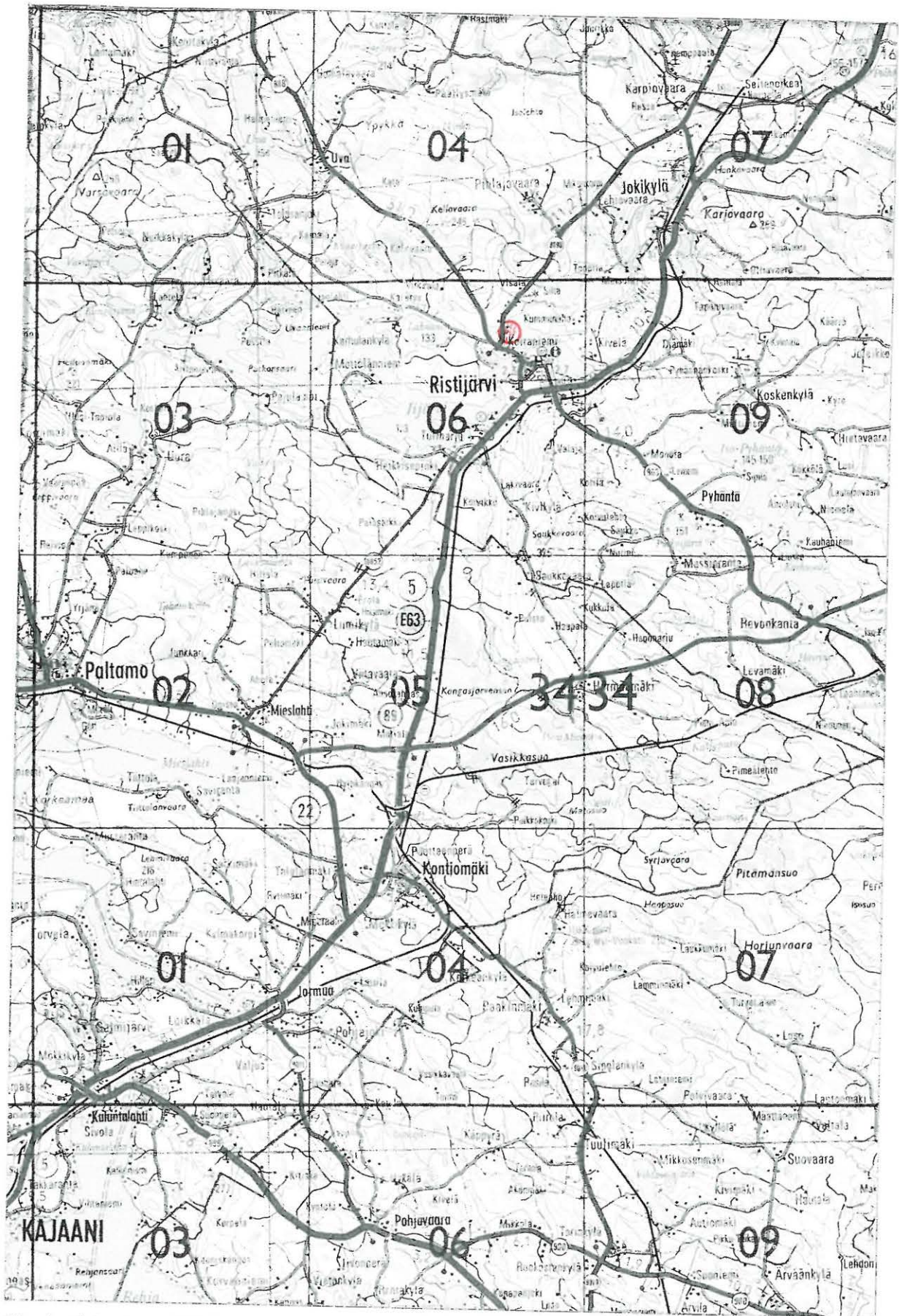
Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Emäjoen länsipuolta Ristijärveltä Hyrynsalmelle johtavan tien 8890 ja Ristijärven Pohjaslahden välissä, 0,5 - 0,8 km Puolangalle johtavan tien haarasta pohjoisluoteeseen, Ristijärven hautausmaalla. Kohde on alunperin ollut hiekkaista mäntykangasta, nyt se on pääosin hoidettua hautausmaata ja sen nurmikenttää. Hautausmaan aidan eteläpuolella on mäntytaimikkoa kasvavaa metsää. Maasto laskee rantaa kohti, rinteessä on kaksi tasannetta.

Kuvaus: Hautausmaan aluetta tutkin vain silmämääräisesti. Rovasti Frans Fredrik Lönnrotin haudalle johtavalta hiekkapolulta löytyi kaksi kvartsi-iskosta, toinen noin 50, toinen 5 metriä muistomerkistä kappelille päin. Sen sijaan hautausmaan aidan eteläpuolelle tein koepistoja lapiolla, erityisesti lähelle kohtaa, josta Huurre oli löytänyt kvartseja. Aidan pohjoispuolella ei havaintoja pystynyt tekemään. Lähellä rantaa maa oli hiekan seassa kivikkoista, ylempänä erittäin hyvin asuinpaikaksi sopivaa kivetöntä hiekkaa. En havainnut mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Huurteen mainitsemia kuoppia en myöskään onnistunut löytämään. Maanpintaa oli täällä jotenkin käsitelty tai se oli muuten muhkurainen isojen metsäkoneiden jäljiltä. Aidan eteläpuolinen alue kuitenkin kuuluu kohteeseen nimeltä Kellukka



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI TUOMELA

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0001

Inventointinnumero: 9

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 12.9.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

$x = 7\ 157,00$, $y = 557,50$, $z = 137,5$

Kiinteistötunnus: (697-401-0031-0046)

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 0.7 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 1. Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 2302: 2; 2378: 3; 15360: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Huonot, pelto kyntämättä.

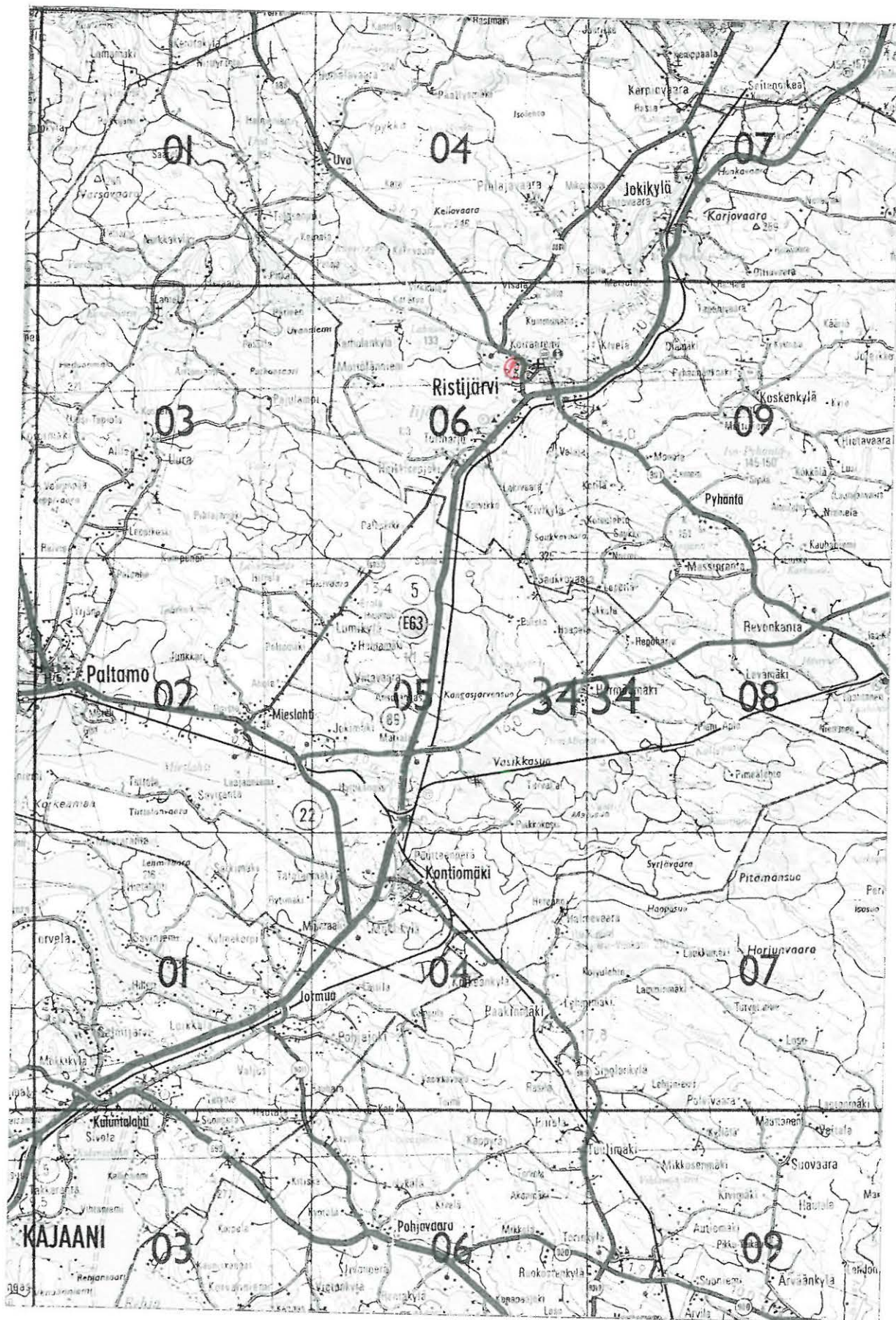
Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

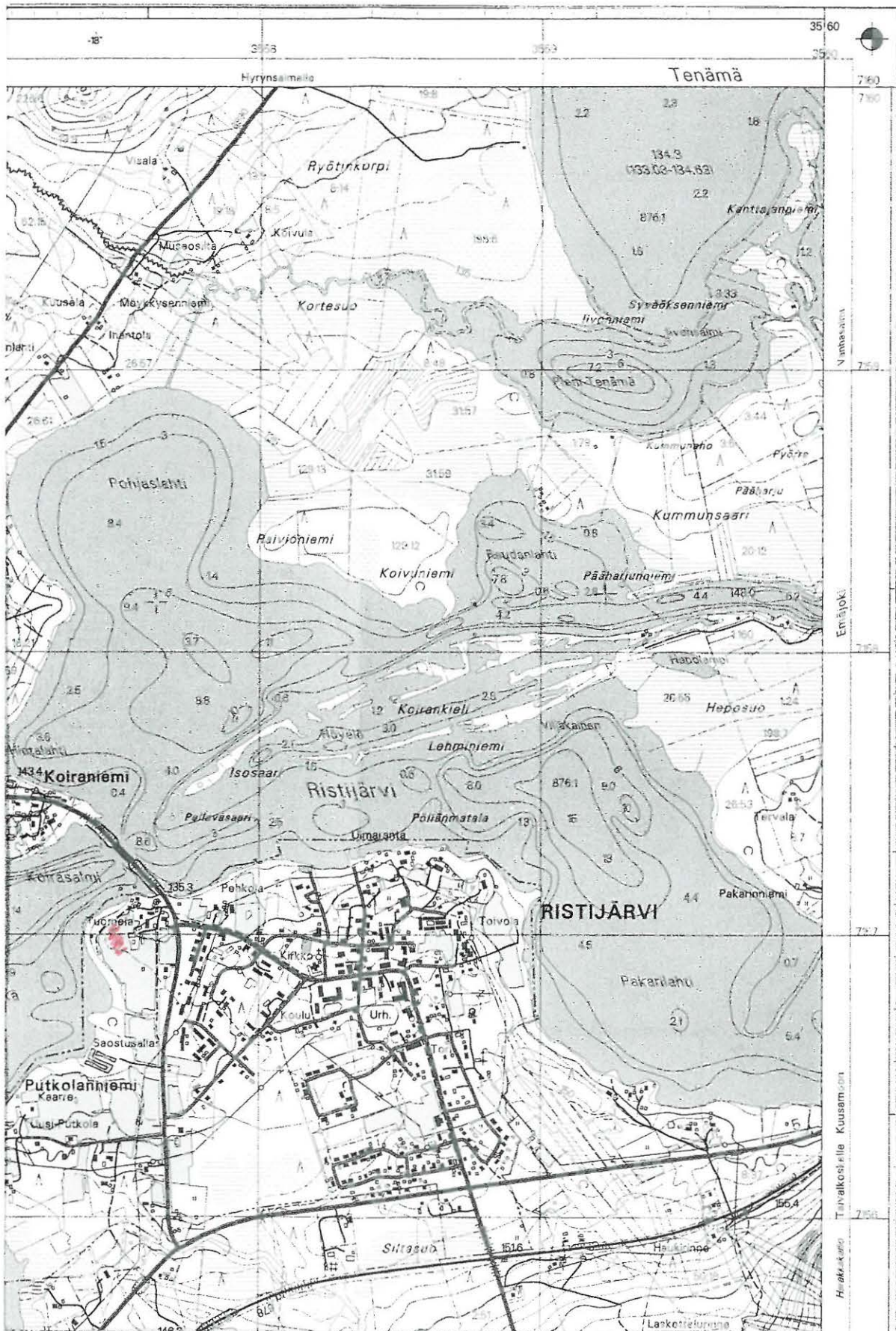
Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Koirasalmen etelärannalla, Koirasalmen sillalle johtavan tien länsipuolella, Tuomelan talosta länteen ja lounaaseen olevilla pelloilla. Pellot ovat edelleen viljelyksessä suunnilleen Huurteen inventointikertomuksen karttaan merkittyyn aitaan asti. Aidan rannanpuoleinen osa oli valokuvista päätellen Huurteen inventoinnin aikaan avoin, nyt rantavyöhyke kasvaa tiheää sekametsää ja pensaikkoa. Maaperä siellä on kivikkoista, osaksi kivet ovat suuriakin. Rantavyöhykkeellä Vattuniemeä vastapäätä on kesämökki ja sauna.

Kuvaus: Koska peltoja ei inventointiajankohtana ollut kynnetty, ei pintahavainnoja voinut tehdä. Tein Huurteen merkitsemille löytöpaikoille lapiolla joitain koepistoja. 0,3 - 0,4 m paksun peltomullan alla oli savea tai hiesua. Tämän perusteella vaikutti siltä, että asuinpaikka on pellon muokkauksessa tuhoutunut. Rantavyöhykkeellä en havainnut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa, maaperä siellä ei tunnu asuinpaikaksi sopivalta.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI PEHKOLA

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0002

Inventointinnumero: 10

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 12.9.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

$x = 7\ 157,10$, $y = 557,80$, $z = 135.0$

Kiinteistötunnus: (697-401-0031-0040, 697-401-0031-0034)

Suunta ja etäisyys kirkosta: länsiluoteeseen, 0.5 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 2. Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15361: 1, 2.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset

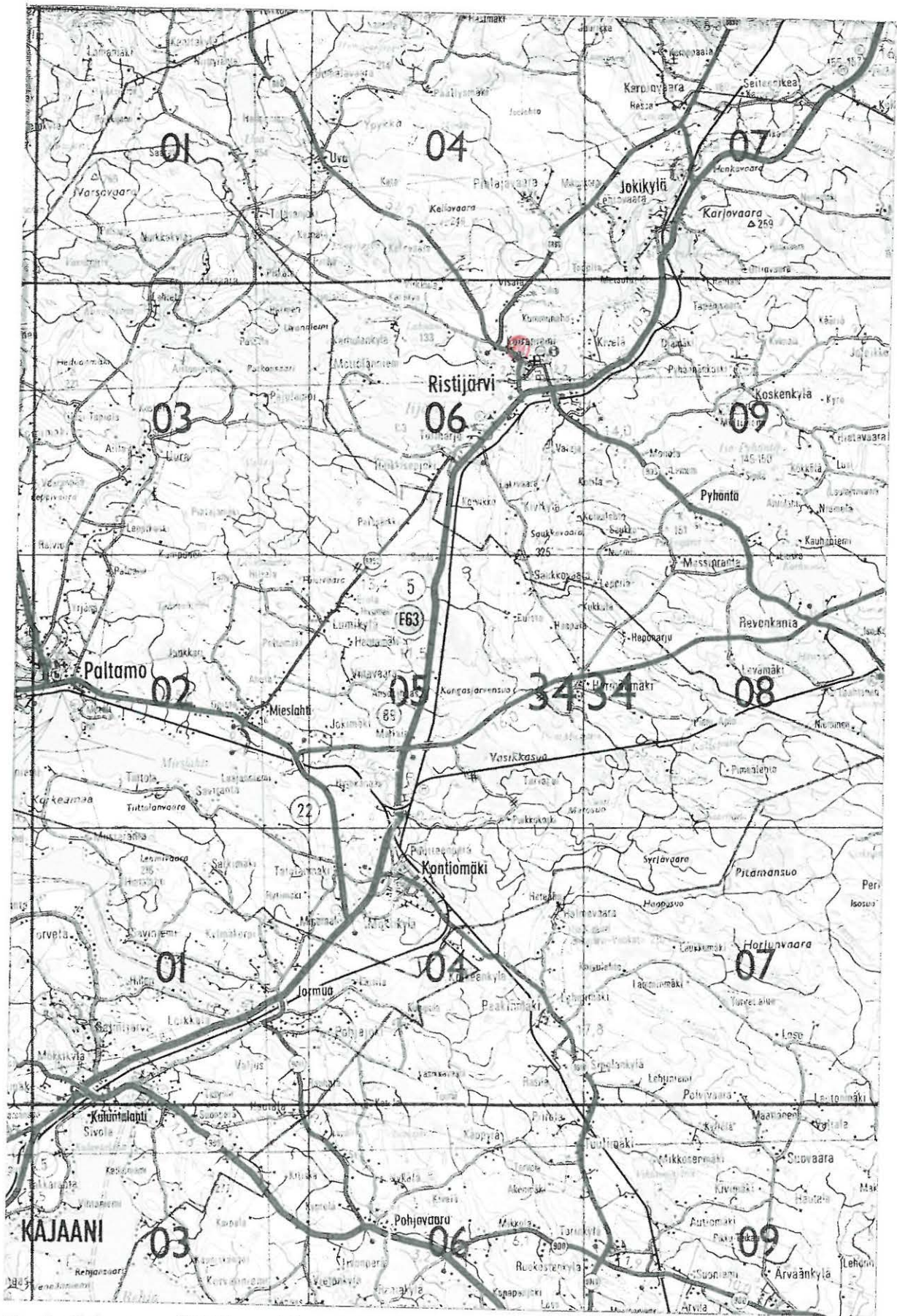
Tarkastuslöydöt: Kvartsi-iskos, ei otettu talteen.

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste:

Sijainti: Kohde sijaitsee Ristijärven kirkolta Koirasalmen sillalle johtavan tien ja järven rannan välissä, Pehkolan talon länsipuolella olevalla pellolla. Pello on viljelyksessä, inventointiajankohtana vilja oli leikattu, mutta maa kyntämättä. Maa nousee melko loivasti Ristijärven rannasta.

Kuvaus: Pellon keskellä oli perunamaa, josta löytyi yksi kvartsi-iskos suunnilleen ulkorakennuksen kohdalta, Huurteen kartan talosta kauemman löytökohdan tasalta. Talon isännän mukaan sellaisia kiviä on pellossa silloin tällöin näkynyt. Tein löytökohdalle lapiolla pienen kuopan. Siinä paksun peltomullan alla oli savea. Vaikuttaa todennäköiseltä, että pellonmuokkaus on tuhonnut asuinpaikan.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI POHJOLA

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0003

Inventointinumero: 11

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 12.9.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 06 RISTIJÄRVI

x = 7 157,28, y = 558,56, z = 135.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0008-0002)

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 0.5 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 3. Suominen 1988 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15362: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

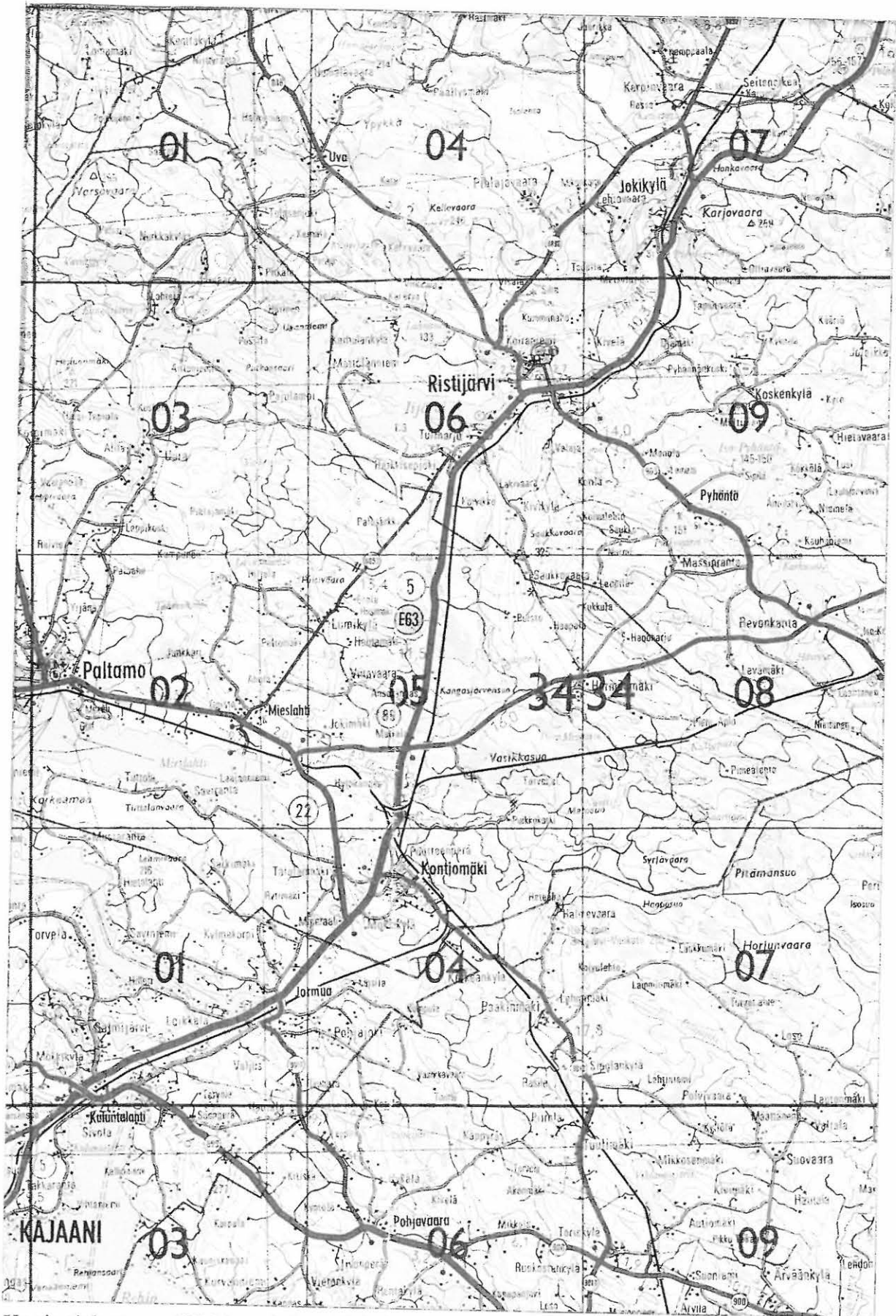
Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

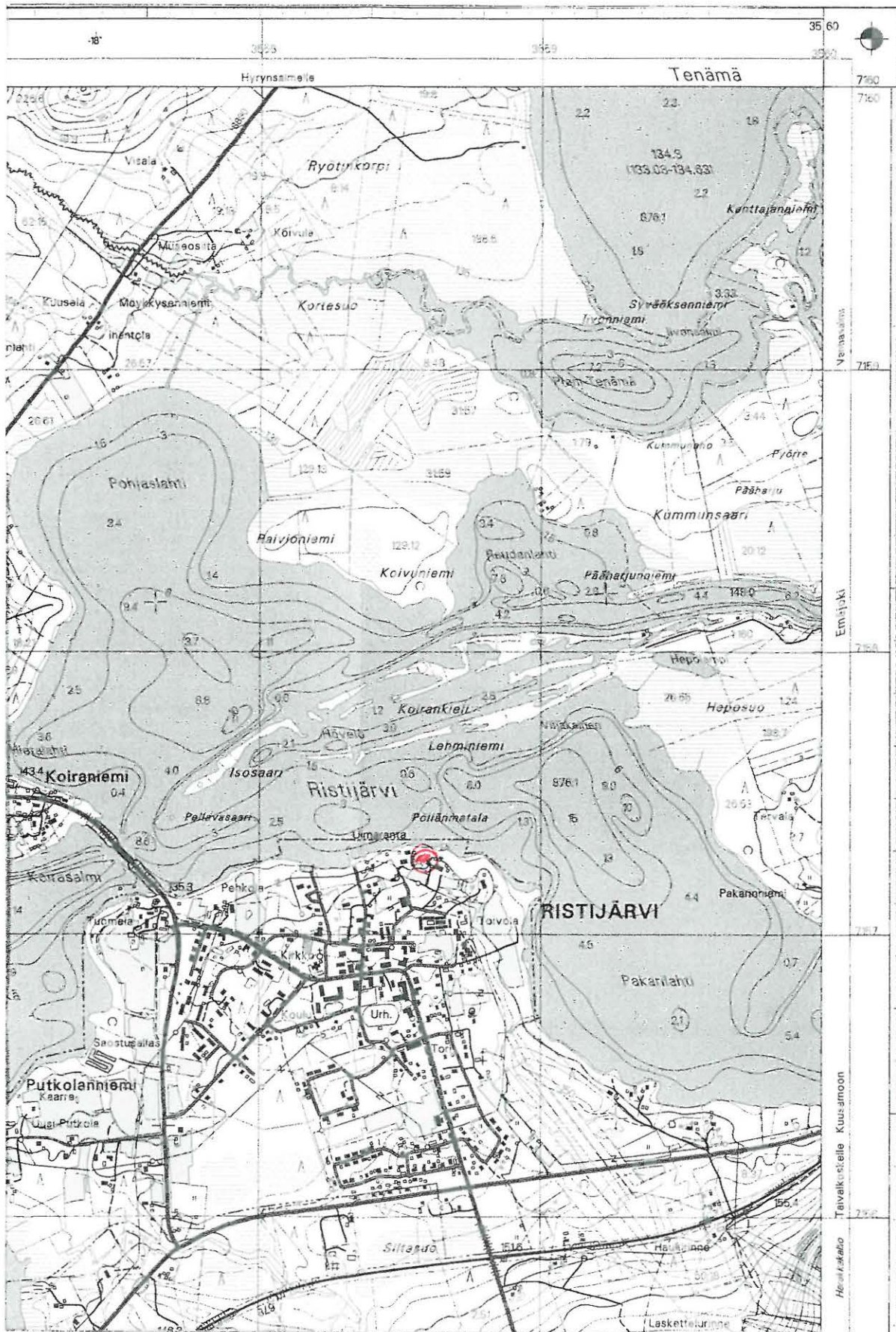
Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Ristijärven kirkonkylässä, Ristijärven Pöllänmatalan edustalla, Pakarinlahden suulla. Kohteen länsipuolella sijaitsevan Pohjolan vanhan talon eteläpuolelle on rakennettu omakotitalo suunnilleen Huurteen kartassa olevan ulkorakennuksen paikalle. Talon itäpuolinen pelto kasvoi nyt korkeaa horsmaa sekä joitain koivuja ja mäntyjä. Kallion juurella olleesta ladosta on jäljellä vain pohjahirret. Kallion päälle oli rakennettu omakotitalo, kalliolla kasvoi koivua, mäntyä ja katajaa.

Kuvaus: Tein kallion juurelle pellolle koepistoja lapiolla, mullan alla niissä oli hiesua tai savea. Havaintojen teko paikalla oli vaikeaa, mutta todennäköiseltä vaikutti, että asuinpaikka on pahoin tuhoutunut.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 06 RISTIJÄRVI 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI ANSOKANGAS N

Muinaisjäännösrekisterin numero: 697 01 0025

Inventointinumero: 12

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 22.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Pyhäntä

Peruskartta: 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 2000

x = 7 151,02, y = 3 567,20, z = 154.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0021-0100, (697-401-0021-0023)

Suunta ja etäisyys kirkosta: Kaakkoon, 11.0 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Hyvät

Tarkastuslöydöt: KM 33061: 1 - 5, kvartsia.

Laajuus: Noin 0,2 km pitunen alue

Laajuden arviointiperuste: Löydöt

Sijainti: Kohde sijaitsee Ison-Pyhäntäjärven länsirannalla olevassa niemessä, Ansokankaan pohjoisreunalla, 0,7 km Kauhasalmesta pohjoisluoteeseen. Kyseessä on noin 0,7 x 0,5 km kokoinen niemi, joka on kartasta päätellen ollut ennen järven vedenpinnan laskua saari tai lännessä hyvin matalan kannaksen mantereeseen yhdistämä niemi. Niemen länsiosassa menee tie pohjoisrannan, Ansokaarten länsiosaan, jossa tie kääntyy itäkoilliseen, kohti niemen koilliskulman muodostavaa Hiekkaniemeä. Tien eteläpuolella on metrin parin korkuinen törmä, selvästi vanha ranta, pohjoispuolella on viitisenkymmentä metriä matalaa, loivasti rantaan laskevaa maata.

Kohdassa, jossa tie tulee Ansokaarten länsiosaan ja kääntyy itäkoilliseen, on rannassa kesämökki. Tien länsipuolelle on törmään kaivettu pienehkö hiekkakuoppa. Törmään, 15 m tien ojasta itään on tehty kellari. Ansokaarten keskivaiheilla on toinen kesämökki 0,1 km edellisestä. Tällä kohdalla on tien eteläpuolen törmään kaivettu yksi pienehkö, ilmeisesti vanha hiekkakuoppa ja sen itäpuolella uudempi, törmän suunnassa vajaan 0,1 km pituinen hiekkakuoppa. Pienempi kuoppa on alueen halki lounaasta koilliseen kulkevan tilanrajan länsi-, isompi itäpuolelle. Kuoppien itäpuolella tie haarautuu. Yksi haara jatkuu suoraan kohti Hiekkaniemeä, toinen kääntyy pohjoiseen, Ansokaarten rantaan ja yksi nousee törmän päälle ja menee eteläkaakkoon kohti Ansokaarten itäreunassa olevia kesämökkejä.

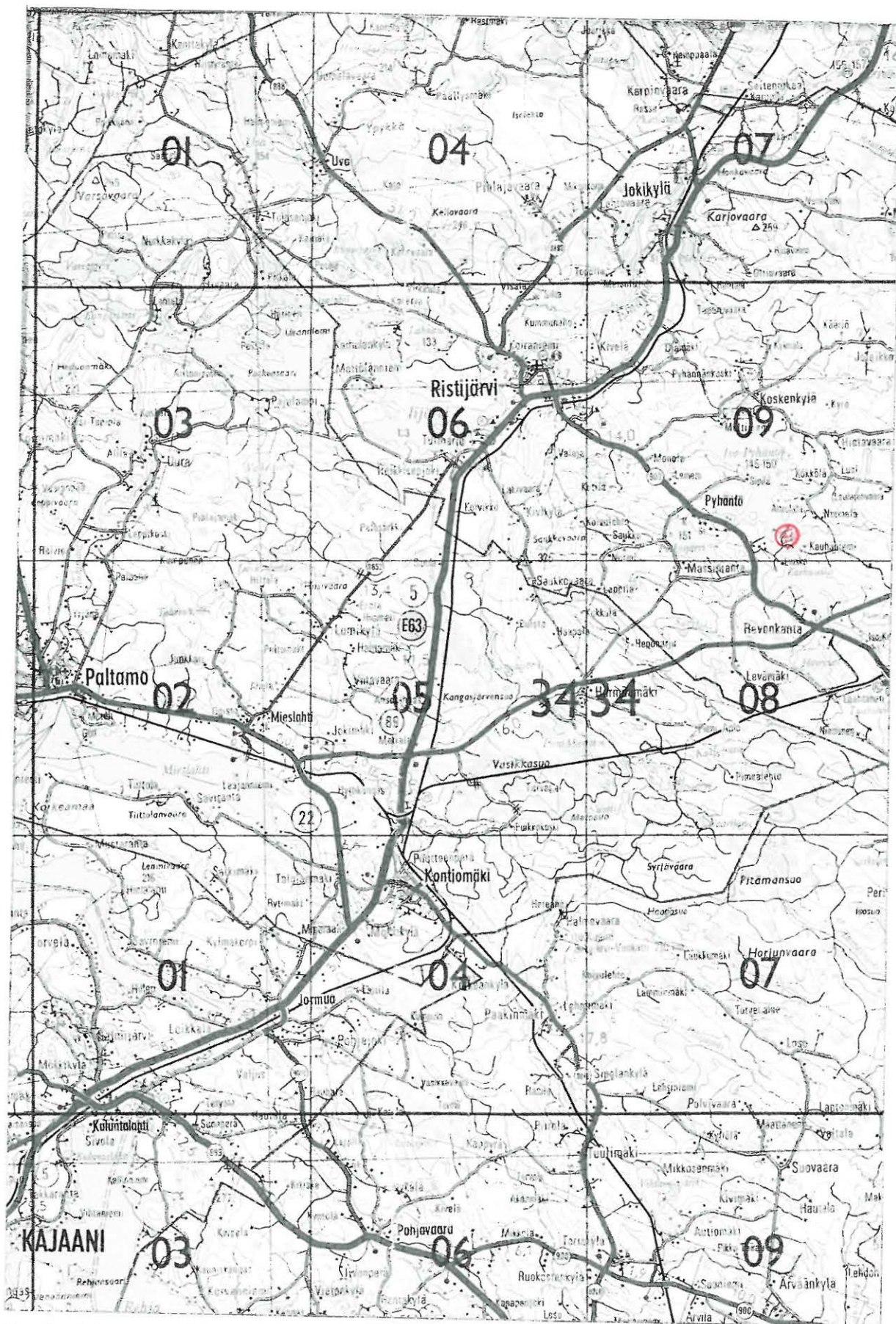
Maaperä koko alueella on kivetöntä hiekkaa. Tien pohjoispuolella kasvaa sekametsää, törmän päällä mäntykangasta. Metsä on törmän päältä hakattu hiekkakuoppien kohdalta lounaasta koilliseen kulkevan tilanrajan itäpuolelta.

Kuvaus: Kohteen länsipäässä, rantaan tulevan tien länsipuolella olevan hiekkakuopan reunoilla en havainnut mitään löytöjä, sen sijaan tien itäpuolella olevan kellarin katolla oli kaksi suurta iskosta. Tästä vajaan 0,1 km itään, suuremman hiekkakuopan reunoilla oli jälleen iskoksia

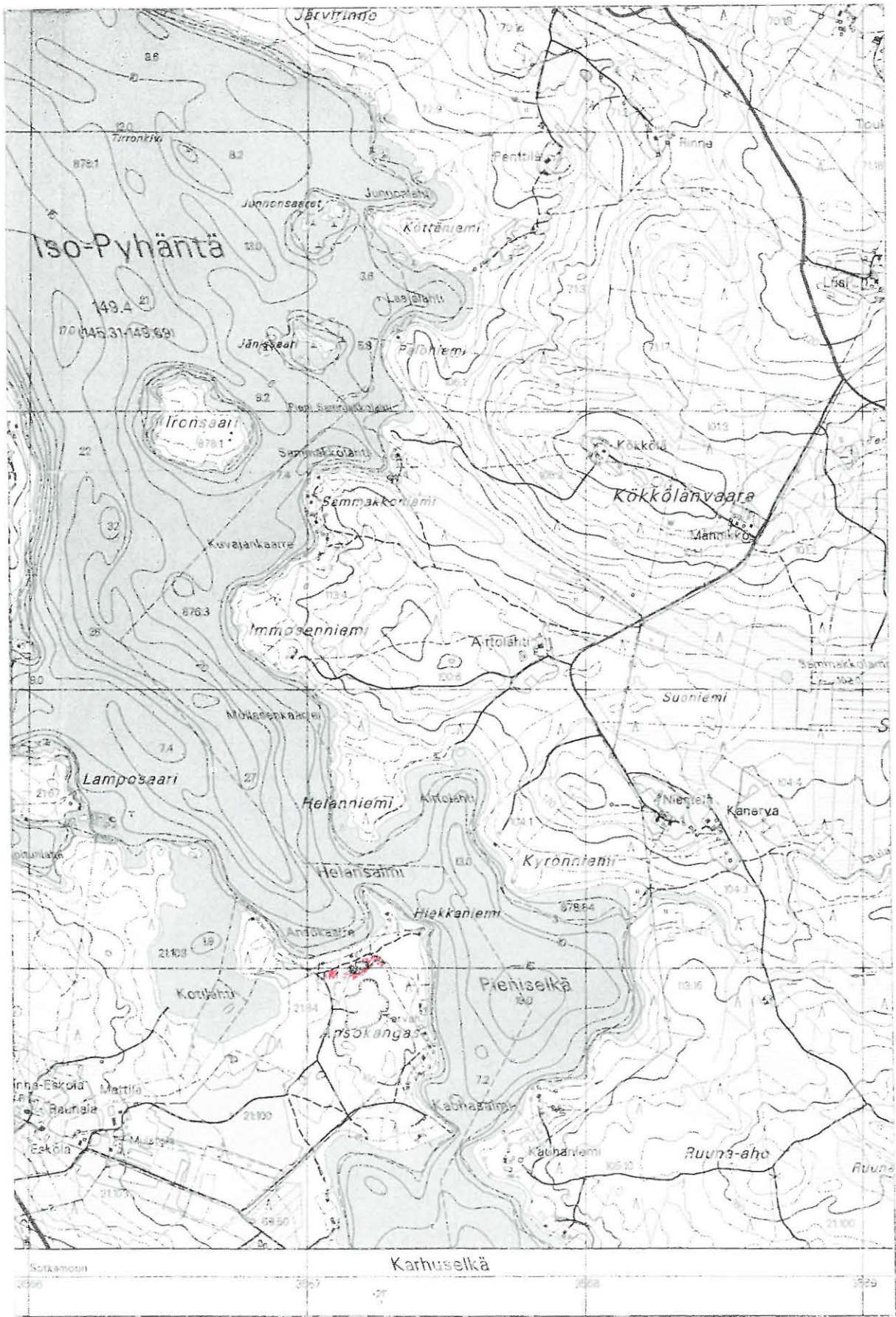
siellä täällä. Eniten niitä löytyi idästä, kuopan pohjoisreunasta. Iskoksia oli jälleen kuopan itäpuolella, Ansokankaan halki eteläkaakkoon menevällä tiellä ja sen reunoilta. Tieltä löytyi yksittäisiä iskoksia sieltä täältä aina kankaan itäreunassa, Pieniselän rannassa olevan törmän reunaan asti.

Alueelle tehtiin joitain koepistoja lapiolla, mutta niissä ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Pintalöytöjen ja myös maaston perusteella asuinpaikan pituus on noin 0,2 km. Sen enempää länteen kuin itäänkään se tuskin jatkuu kovinkaan paljon. Sen sijaan rajaa kohteeseen Ansokangas E ei inventoinnissa voitu määrittää. Jako näiden kohteiden välillä on tehty mielivaltaisesti.

Koska löydöt ovat vain kvartssia, eikä sitäkään runsaasti, ei kyseessä liene mikään erityisen rikas asuinpaikka.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI ANSOKANGAS E

Muinaisjäännösrekisterin numero: 697 01 0026

Inventointinumero: 13

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 25.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Pyhäntä

Peruskartta: 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 2000

x = 7 150,90, y = 3 567,40, z = 154.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0021-0100

Suunta ja etäisyys kirkosta: Kaakkoon, 11.0 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Tavanomaiset

Tarkastuslöydöt: KM 33060: 1 - 5, kvartsia.

Laajuus: Noin 0,3 km pitunen alue

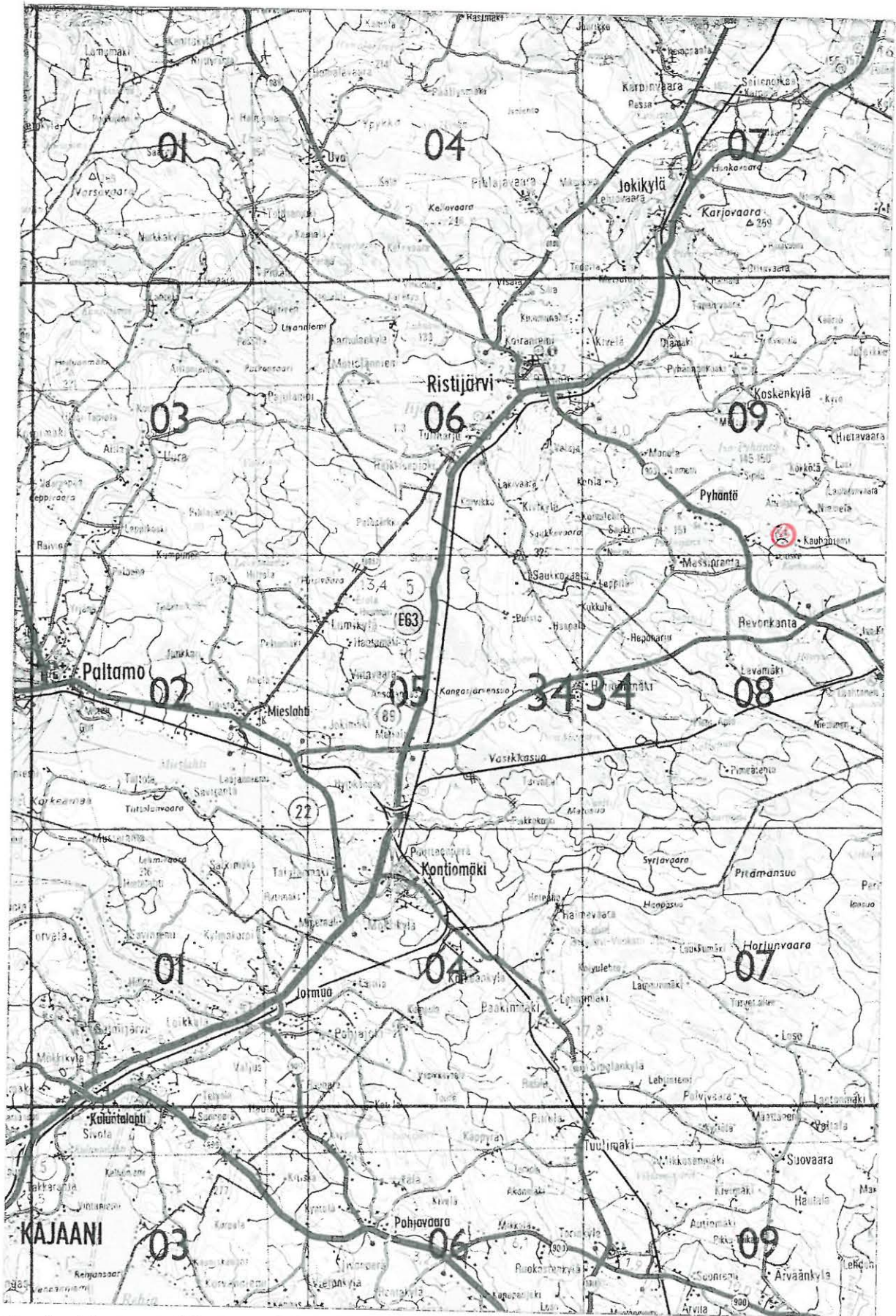
Laajuden arviointiperuste: Löydöt

Sijainti: Kohde sijaitsee Ison-Pyhäntäjärven länsirannalla olevassa niemessä, Ansokankaan itäreunalla, 0,3 - 0,5 km Kauhasalmesta pohjoiseen, Pieniselän länsirannalla. Kyseessä on noin 0,7 x 0,5 km kokoinen niemi, joka on kartasta päätellen ollut ennen järven vedenpinnan laskua saari tai lännessä hyvin matalan kannaksen mantereeseen yhdistämä niemi. Niemen koilliskulma on nimeltään Hiekkaniemi. Siitä niemen itäranta lähtee melko suoraviivaisesti kohti etelää. Rannassa on matala, parinkymmenen metrin levyinen loivasti rantaan viettävä tasanne, joka päättyy jyrkästi nousevaan törmään. Törmä on mitä ilmeisimmin vanha ranta. Törmä muuttuu korkeammaksi etelää kohti mentäessä, noin 0,3 km päässä Hiekkaniemestä törmällä on korkeutta 3 - 4 m. Alhaalla tasanteella kasvaa kuusta, aluskasvillisuuteen on suopursua, mustikkaa ja puolukkaa. Törmän päällä on kasvanut mäntykangasta, joka oli juuri hakattu.

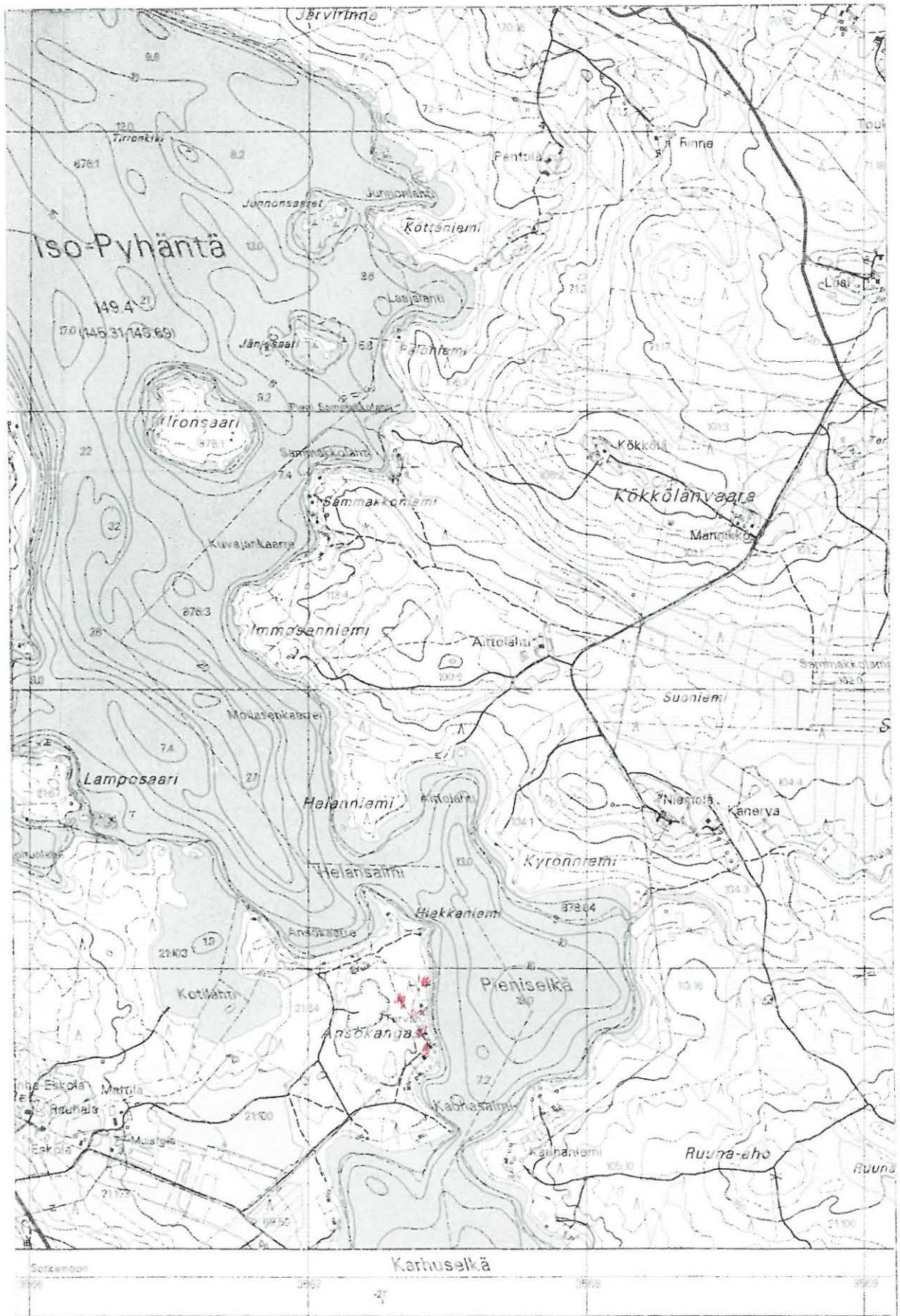
Hiekkaniemessä on kesämökki ulkorakennuksineen, siitä vajaan 0,3 km päässä on seuraava kesämökki. Kolmas mökki on 0,1 km päässä ja siitä seuraava noin 50 m päässä. Tämän mökkitontin etelärajan jälkeen ranta kääntyy länteen.

Kuvaus: Tein alueelle runsaasti koepistoja lapiolla ja tarkastin tiet sekä mökkien pihoilta kohdat, joissa maanpinta oli auki. Noin 0,2 km Hiekkaniemestä etelään olleesta koepistosta löytyi kvartsi-iskoksia. Tällä kohdalla pohjoiseen katsottaessa törmä alkaa selvästi madaltua ja ranta kääntyy hieman länteen. Tästä etelään olleiden kahden mökin edustalla, törmän päällä oli muutama yksittäinen iskos, eteläisemmän mökin tien viereen tehdystä koepistosta löytyi myös kvartsia. Mökeille luoteesta tulevalla tiellä oli siellä täällä yksittäisiä iskoksia koko tien matkalla. Kolmannen mökin eteläpuolella törmän päällä oli jyrkkä rinne. Sen eteläpuolella tuli lounaasta tie, josta pääsi neljänteen mökkiin, samoin kuin länteen kääntyneellä rannalla olevaan mökkiin. Tien päässä, törmän päällä oli kvartsi-iskos, mutta ympäristöön tehdyissä lukuisissa koekuopissa ei ollut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Ansokankaan itärannan keskivaiheilla on ainakin 0,2 km pituinen, ilmeisesti melko vähälöytöinen asuinpaikka-alue, jossa on siellä täällä kvartseja. Sen rajaa luoteeseen, kohteeseen Ansokangas N on vaikea määrittää. Samoin jäi epäselväksi, merkitseekö lounaasta tulevan tien päästä löytynyt iskos asuinpaikkaa.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI KAUHASALMI W

Muinaisjäänösrekisterin numero: 697 01 0127

Inventointinnumero: 14

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 22.8.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Pyhäntä

Peruskartta: 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 2000

x = 7 150,45, y = 3 567,40, z = 152.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0069-0003)

Suunta ja etäisyys kirkosta: Kaakkoon, 11.0 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset

Tarkastuslöydöt: KM 33059: 1 - 6, kvartsia, palanutta luuta.

Laajuus: Noin 0,1 km pituinen alue

Laajuden arviointiperuste: Löydöt

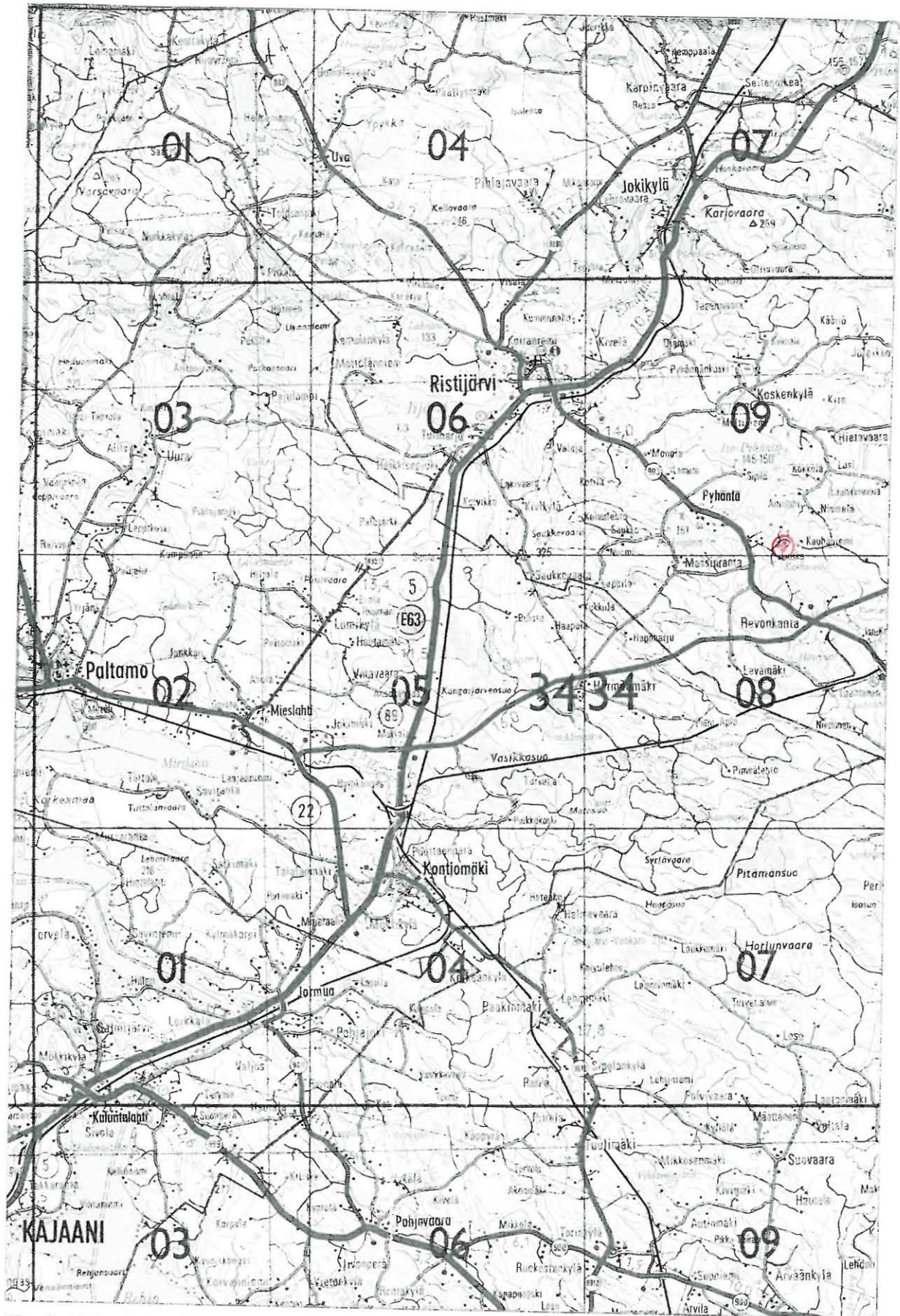
Sijainti: Kohde sijaitsee Iso-Pyhäntäjärven Pieniselän ja Karhuselän välisen Kauhasalmen länsirannalla olevassa niemessä, karttaan merkitystä Kauhasalmen talosta 0,3 km länteen/länsiluoteeseen. Niemen kärkeen tulee lännestä lähellä pohjoisrantaa kulkeva tie. Niemen kärjessä on ennen ollut pelto, nyt se on täysin nurmettunut ja kasvamassa umpeen.

Vanhan pellon länsipäässä, tien eteläpuolella on kaksi autotallilta näyttävää pientä rakennusta. Niiden länsipuolelta, noin 0,1 km niemen kärjestä tie haarautuu lounaaseen. Tämän haaran pituus on noin 70 metriä. Sen eteläpuolella on matalaa, tasaisesti järveen laskevaa maata, pohjoispuolella on jyrkkä metrin, puolentoista törmä. Kyseessä on mitä ilmeisimmin vanha rantatörmä. Tien päään eteläpuolella on kesämökki ulkorakennuksineen, pohjoispuolella on törmään kaivettu pienehkö hiekkakuoppa.

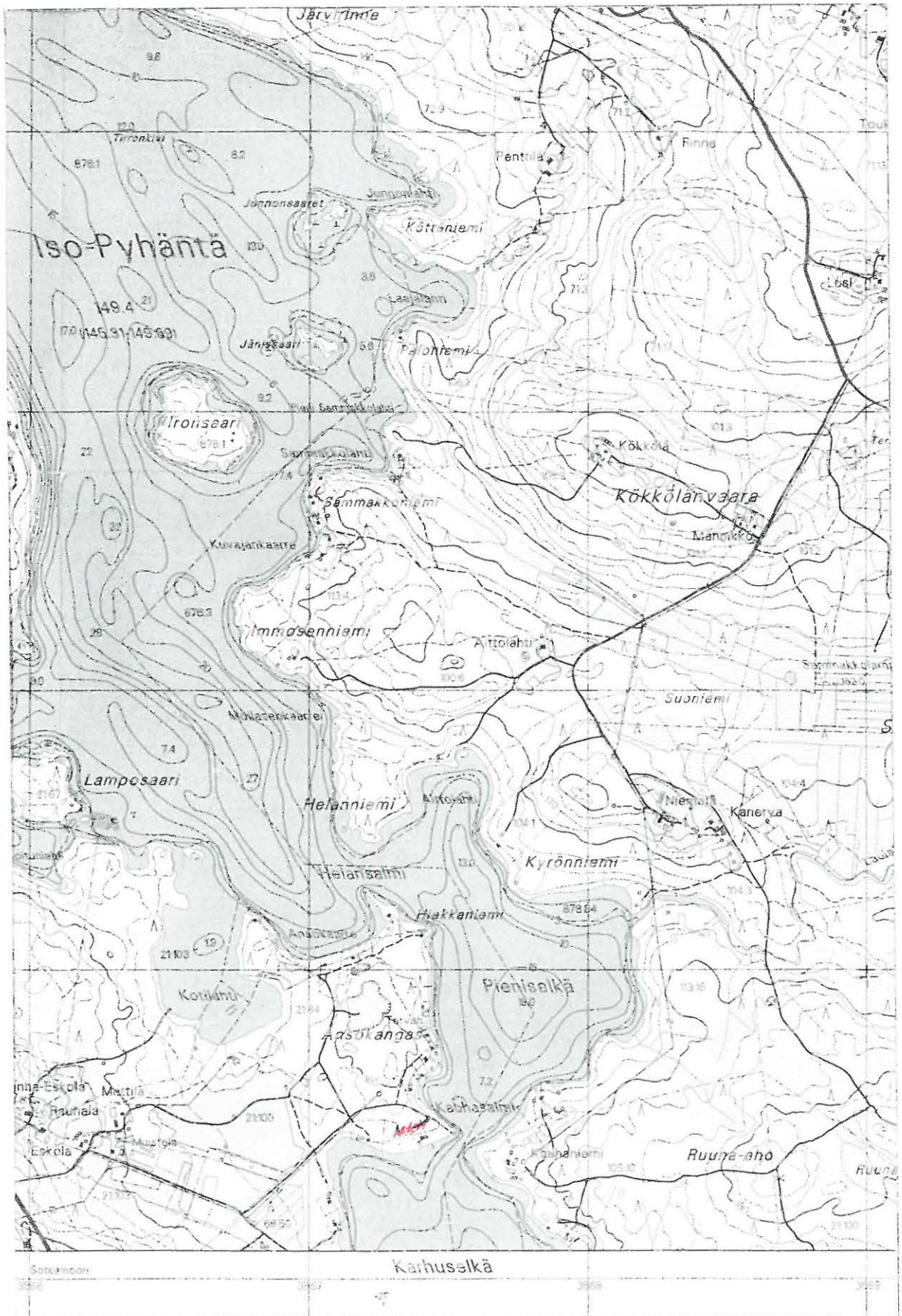
Törmän päälle, hiekkakuopan lounaispuolelle tulee lännestä ajoura, joka on lähes puoli metriä ympäröivää maanpintaa syvemmällä. Uran pää törmän päällä on linjalla, joka on mökkitontin luoteisesta rajapyykistä noin 15 m lounaaseen. Törmän alla on sekametsää, aluskasvillisuutena on katajaa, puolukkaa ja mustikkaa. Törmän päältä on metsä hakattu ja sinne on kasvamassa taimikkoa. Nyt taimikkoa oli harvennettu ja maassa olevat kaadetut taimet vaikeuttivat havainnointia törmän päällä. Maaperä koko alueella on kivetöntä hiekkää.

Kuvaus: Mökille ja hiekkakuopalle johtavalla tienhaaralla oli melko paljon kvartsia ja hieman palanutta luuta. Hiekkakuopan kaakkoisreunasta löytyi iskos ja palaneen luun siru, törmän päälle hiekkakuopan lounaispuolelle tulevan ajouran reunasta löytyi samoin pari kvartsi-iskosta. Törmän päälle tehdyissä koepistoissa ei sen sijaan ollut mitään löytöjä. Myöskään tien viereen tehdyissä koepistoissa ei ollut mitään muinaisjäänökseen viittaavaa.

Tieltä, törmän eli vanhan rannan alapuolelta tulleet löydöt tuntuvat oudoilta. Niemen kärkeen menevälle tielle oli ajettu soraa, mutta kyse ei voi olla sieltä kulkeutuneista kvartseista, koska löytöjen joukossa on myös palanutta luuta ja kvartsiesineitä. Tien viereen tehdyissä koepistoissa hiekassa oli ohut, mutta selvä huuhtoutumiskerros, sen sijaan lähemmäs rantaa tehdyissä kuopissa se näytti puuttuvan. Olkoon kyse vanhalle rantalietelle joutuneista löydöistä tai asuinpaikasta, joka tapauksessa törmän päällä on asuinpaikkaa jäljellä, sen osoittavat hiekkakuopan ja ajouran reunasta tulleet löydöt. Mistään runsaslöytöisestä asuinpaikasta ei kuitenkaan voi olla kyse.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI KOTIHARJU

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0021

Inventointinnumero: 15

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 25.5.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Hiisijärvi

Peruskartta: 4412 05 HIISIJÄRVI

x = 7 141,30, y = 432,57, z = 177.5

Kiinteistötunnus: (697-401-0060-0011)

Suunta ja etäisyys kirkosta: kaakkoon, 25.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 21 (Harjula).

Aiemmat löydöt: KM 3690:1; 15708:1, 2; Kuopion museo 1186.

Havaintomahdollisuudet: Normaalit

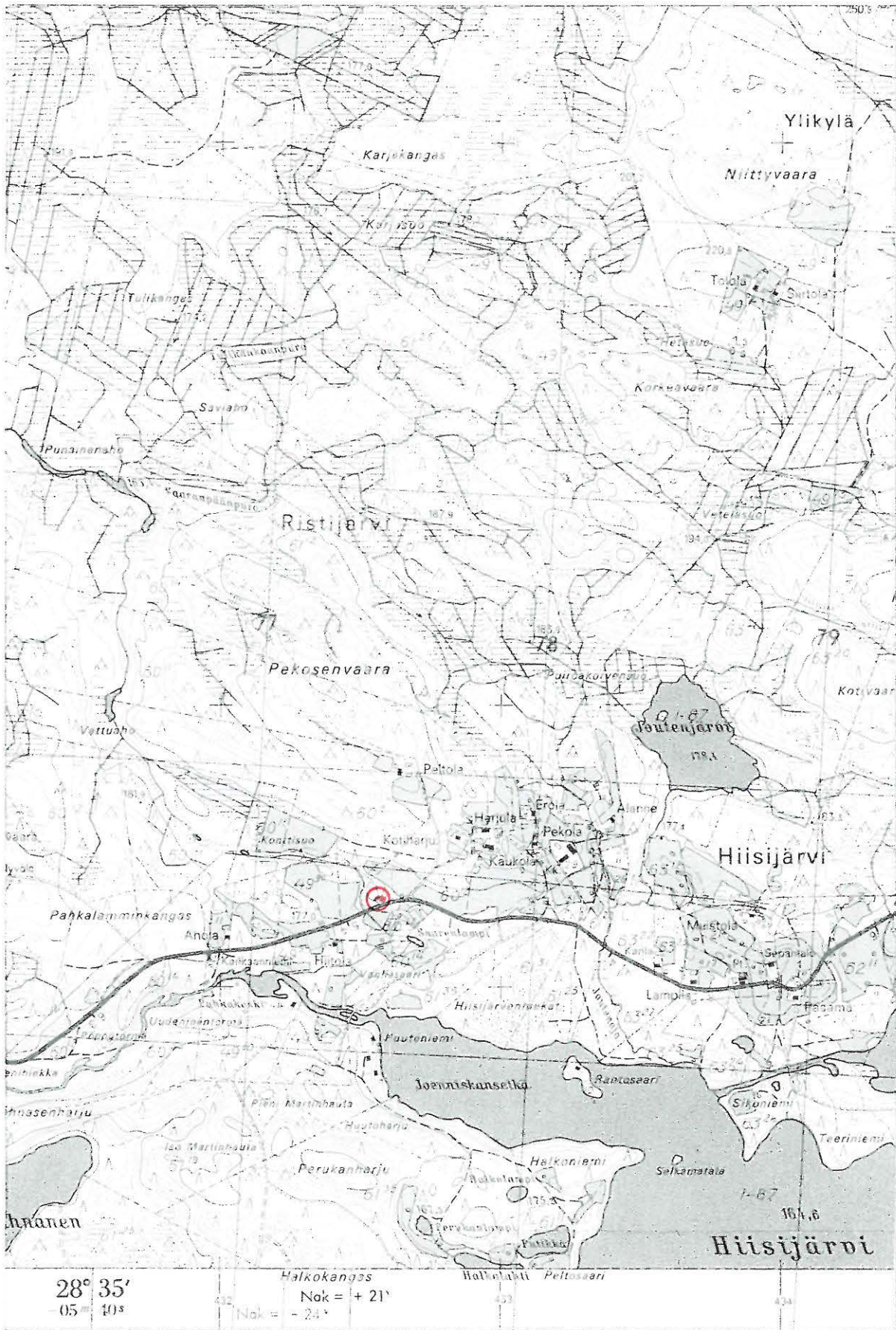
Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohteen sijainti Hiisijärvelle johtavan tien pohjoispuolella on kuvattu M. Linkolan inventointikertomuksessa vuodelta 1962, siinä on myös hyvä karttaluonnos paikasta. Kuoppa ei näytä suurentuneen ja jopa autovaja on edelleen paikallaan. Kuopan reunat ovat kasvaneet umpeen. Kohde on sijainnut ennen Hiisijärven laskua joen niskalla.

Kuvaus: Kuopan jyrkistä ja umpeenkasvaneista reunoista oli vaikea tehdä havaintoja. Tein kumpareen laelle ja reunoille runsaasti koepistoja, niissä ei ollut mitään muinaisjäänöksen viittaavaa. Asuinpaikka saattaa olla tuhoutunut soranotossa.



Kopio peruskartasta 4412 05 HIISIJÄRVI 1:20000, v. 1974. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI VANHASAARI E

Muinaisjäänösrekisterin numero: 697 01 0123

Inventointinnumero: 16

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 25.5.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
<u>Asuinpaikka</u>	Kivikausi
<u>Kalmisto</u>	Historiallinen aika

Kylä: Ristijärvi

Alue: Hiisijärvi

Peruskartta: 4412 05 HIISIJÄRVI 1974

x = 7 141,04, y = 432,68, z = 177.5

Kiinteistötunnus: (697-401-0060-0014)

Suunta ja etäisyys kirkosta: Kaakkoon, 25.0 km

Aiemmat tutkimukset: Mustonen 1892, Kajaanin kihlakuntakertomus.

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Tavanomaiset

Tarkastuslöydöt: KM 33058, kvartsia.

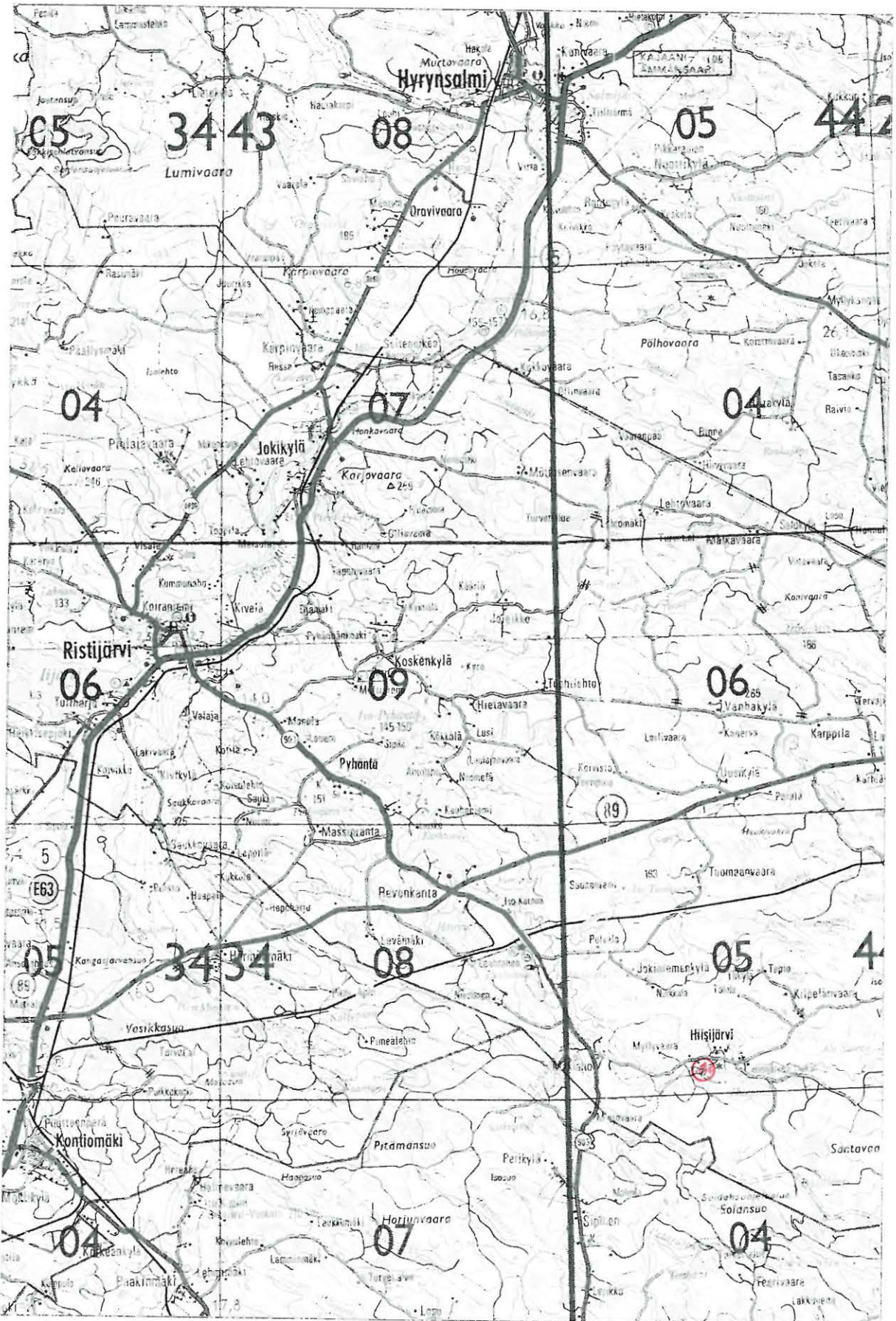
Laajuus:

Laajuden arviointiperuste:

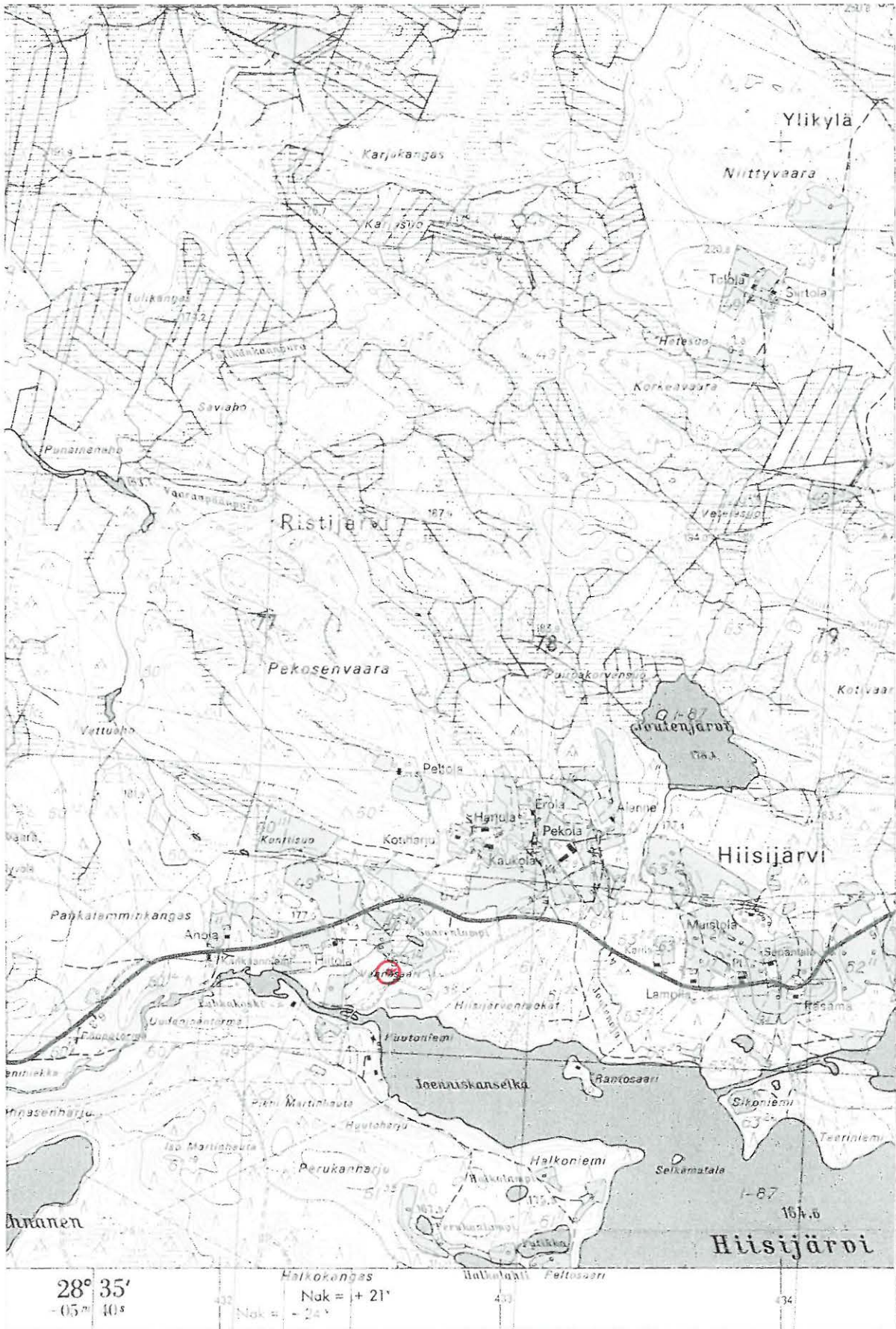
Sijainti: Kohde sijaitsee Hiekanjoen niskan pohjoispuolella, Hiisijärven itäpäässä olevan Vanhasaari-nimisen harjanteen itäpäässä, vajaat 0,4 km peruskarttaan merkitystä Hiitolan talosta itäkaakkoon. Vanhasaari on ollut nimensä mukaisesti saari ennen järven laskua vuonna 1761. Silloin vesi karkasi veden vähäistä laskua tavoitelleilta talonpojilta ja järven pinta laski kerralla 14 metriä. Nyt harjanne kasvaa pääasiassa kuusta, jonkun verran myös mäntyä ja koivua sekä katajaa, aluskasvillisuutena on sammalta ja puolukkaa. Itäosa on melko tasainen, lännessä harjanne muuttuu korkeaksi ja kapeaksi. Kumpare rajoittuu jyrkkään puolentoista - parin metrin törmään. Harjanteen kaakkoispuolitse kulkee joen eteläpuolelle menevä metsätie. Maaperä on kivetöntä hiekkaa.

Kuvaus: Harjanteen itäosan eteläreunaan, 40 m harjanteen itäpäästä tehdystä koepistosta löytyi kvartsi-iskos. Yhdessä sijainnin ja maaperän kanssa se viittaa siihen, että kyseessä on asuinpaikka. Tein harjanteelle runsaasti koepistoja, kaikki muut olivat löydöttömiä, joten mistään suuresta ja runsaslöytöisestä kohteesta ei voi olla kyse. Harjannetta rajoittavan törmän alapuolella tehdyissä koepistoissa huuhtoutumiskerros puuttui, se ei ole ehtinyt muodostua 240 vuodessa.

Harjanteen itäosassa oli enemmän tai vähemmän selviä kuoppia. Puolitoista kilometriä itään sijaitsevan Päsämän talon isännän mukaan paikalla on ennen ollut tilapäinen hautausmaa. Myös Mustonen mainitsee paikan kihlakuntakertomuksessaan ja kertoo sieltä löytyneen pääkalloja.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 4412 05 HIISIJÄRVI 1:20000, v. 1974. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI HEPOPURO

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0008

Inventointinnumero: 17

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 10.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3434 09 ISO PYHÄNTÄ

x = 7 156,82, y = 561,22, z = 150.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0129-0040)

Suunta ja etäisyys kirkosta: itään, 3.0 km

Aiemmat tutkimukset: Huurre 1961 inventointi, numero 8 (Koivurinne). Suominen 1987 tarkastus.

Aiemmat löydöt: KM 15368: 1 - 8.

Havaintomahdollisuudet: Kohtuulliset

Tarkastuslöydöt: -

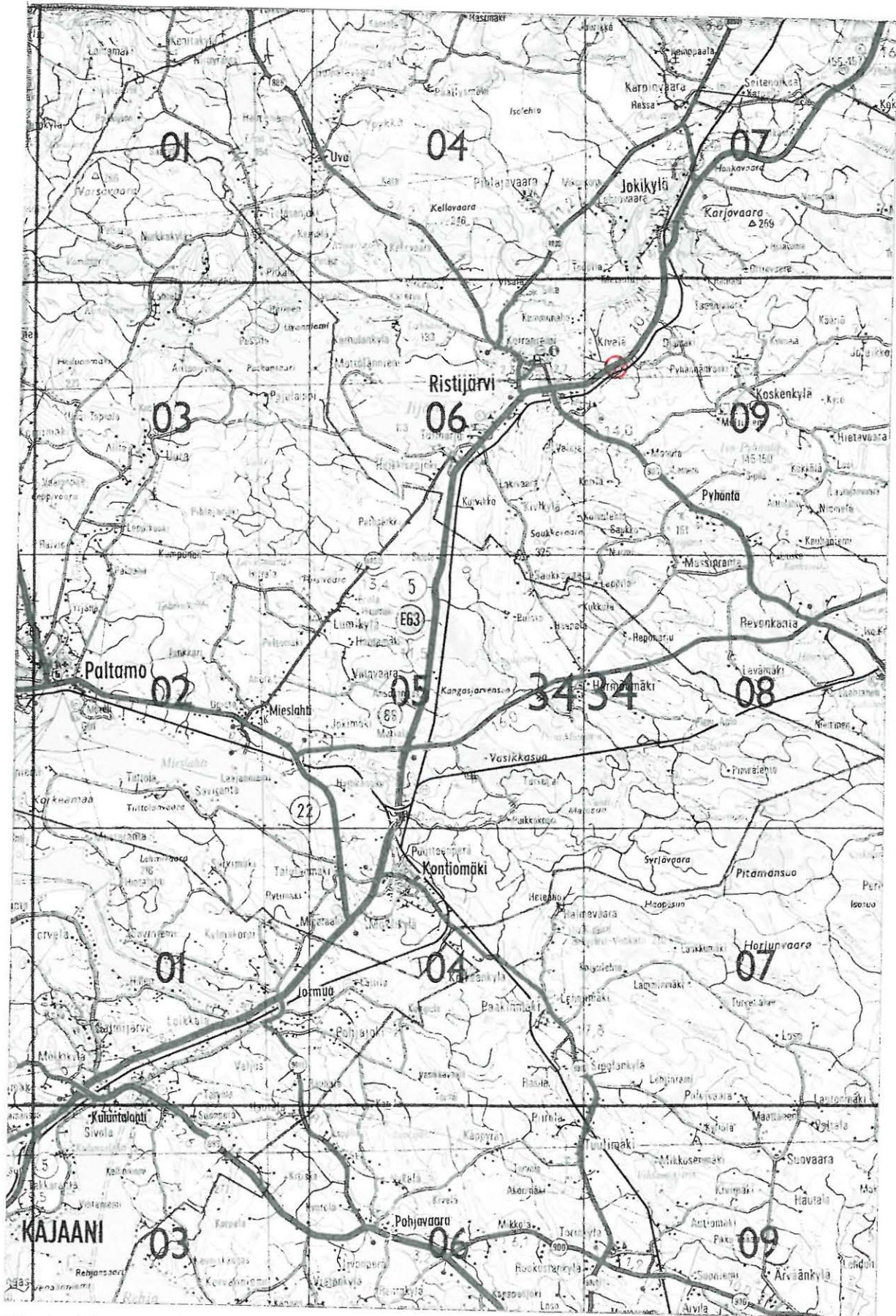
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

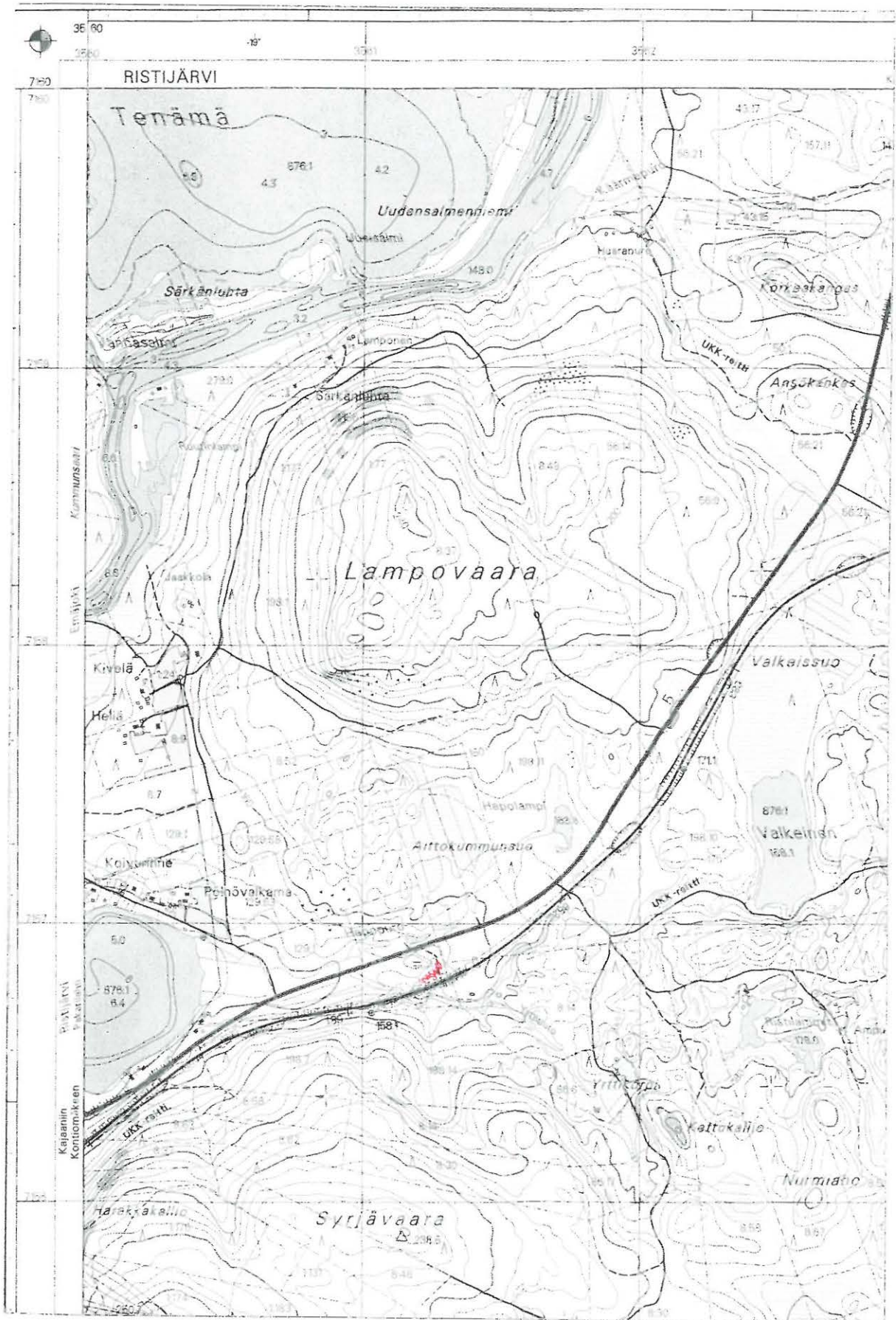
Sijainti: Kohde sijaitsee rautatien ja sen pohjoispuolella olevan valtatie nro 5:n välissä. Lounaassa kohde rajoittuu Yrttipuroon, joka virtaa syvässä kanjonissa. Huurteen inventointikertomuksessa tästä käytetään nimitystä 'Hepolammen puro'. Peruskartan mukaan Hepolammesta laskeva Hepopuro, josta paikka on saanut nimensä, virtaa tien pohjoispuolella. Paikalla on puoliympyrän muotoinen notkelma, joka avautuu länsiluoteeseen. Paikalla olleista pelloista ei ole enää mitään jäljellä. Notkelmassa olleen pellon paikalla kasvaa miltei läpitunkematon pensaikko, idässä, notkelmasta nousevan rinteän päällä olleen pellon paikalla on vanha läjitysalue. Siitä on maa kuorittu pois, mutta notkelman reunaa on puolestaan täytetty soralla. Läjitysalue kasvaa nyt tiheähköä koivupensaikkoa, maanpinta on soraa. Kuoritun alueen länsipuolella on notkelmasta nousevan rinteän päällä nuorehkoa mäntymetsää. Huurteen valokuvissa paikka näyttää täysin avoimelta. Maa laskee radan vierestä, kuoritun alueen ja Yrttipuron väliseltä alueelta myös länsiluoteeseen, tietä kohti mentäessä. Kaikkein korkeimmalla alueella on tavallista kangasmetsän aluskasvillisuutta, alempana on heinä, horsmaa ja sammalta. Notkelman reunan päällä näyttää kulkevan vanha ajoura.

Kuvaus: Tein kuoritun alueen länsipuolelle kohti Huurteen löytöpaikka II:ta runsaasti koepistoja lapiolla. Maaperä oli kivetöntä hiekkaa. Korkeimmalla alueella, kuoritun alueen lähellä, ratapenkan vieressä saattoi turpeen alla olla täytemaata jopa 10 cm kerros ennen harmaata huuhtoutumiskerrosta. Alempana, myös Huurteen löytökohdalla II oli sotketun tuntuista hiekkaa, josta normaali maannos puuttui. Hiekka oli kuin äskettäin veden alta paljastunutta. Mitään merkkejä muinaisjäännöksestä en havainnut.

Huurteen löytöpaikka I on tuhoutunut maan kuorinnassa. Löytöpaikka II vaikuttaa oudolta. Täytemaa radan vieressä saattaa johtua ratapenkan rakentamisesta. Sen sijaan sotkettua hiekkaa alempana on vaikeampi selittää. Vaikutti kuitenkin siltä, että asuinpaikasta voi olla vain rippeitä jäljellä.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3434 09 ISO-PYHÄNTÄ 1:20000, v. 2000. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI MÄNTYLÄ

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0013

Inventointinnumero: 18

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 14.9.2001

<i>Muinaisjäänöstyyppi:</i>	<i>Ajanjakso:</i>
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 160,57, y = 561,59, z = 135.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0056-0009

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 5.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 13.

Aiemmat löydöt: KM 15699: 1 - 4.

Havaintomahdollisuudet: Melko huonot

Tarkastuslöydöt: -

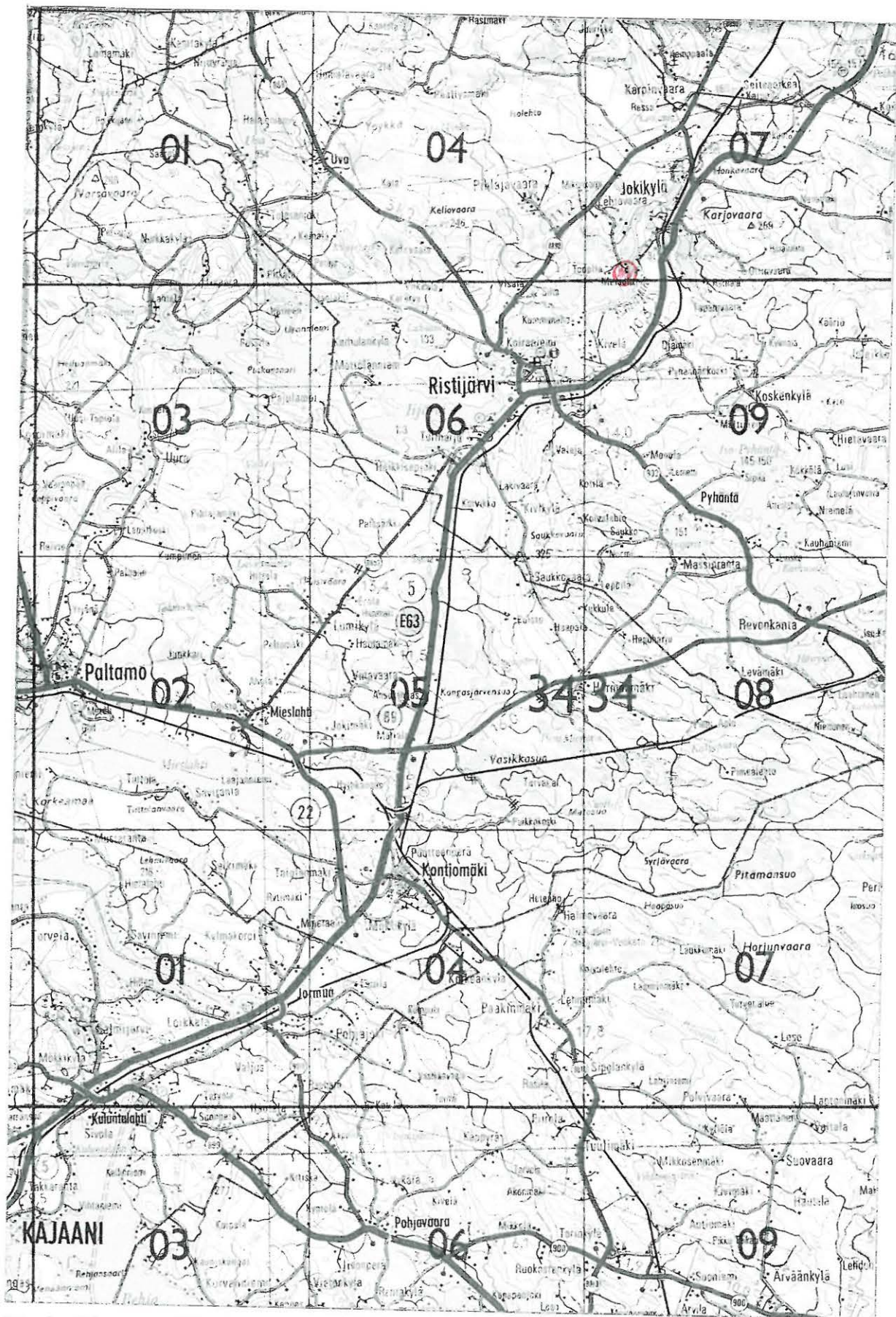
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

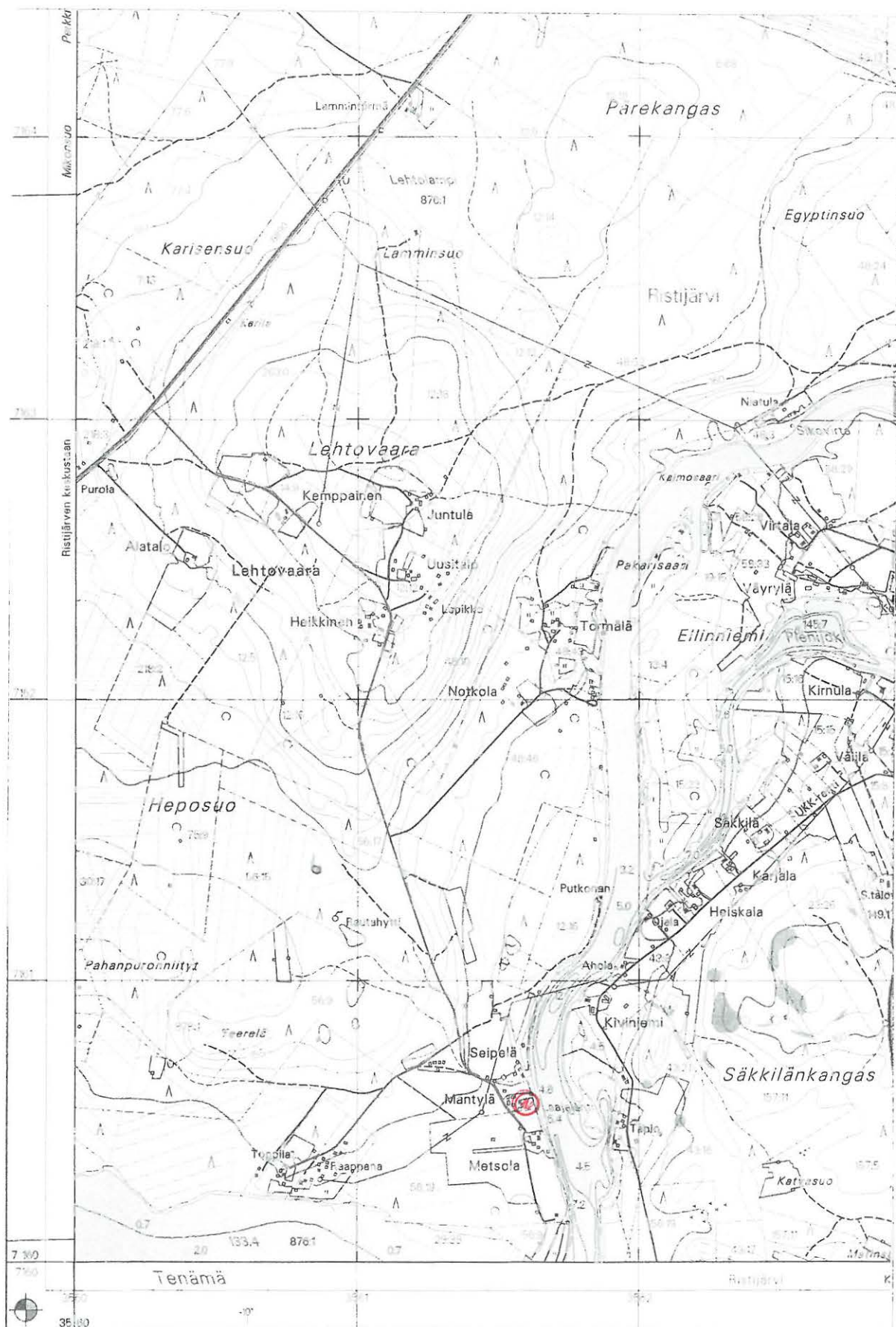
Sijainti: Kohde sijaitsee Emäjoen länsirannalla, kilometri Pienestä-Pyhäntäjärvestä laskevan Pienijoen suusta etelään, Mäntylän talon itä- ja eteläpuolella. Maasto on melko tasaista. Talon eteläpuolella oli pelto, joka talon lähellä se kasvoi runsasta vesiheinää, mutta joen puoleisessa osassa oli auki. Muuten talon ympäristö oli hoidettua nurmea. Maaperä alueella on hiekkaa.

Kuvaus: Talon läheltä olleesta pellostä ei vesiheinän vuoksi pystynyt tekemään kunnolla havaintoja, lähellä jokea olleesta osasta en havainnut mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Muuten talon pihassa ei voinut tehdä havaintoja. Kohteen kunto jäi siten hieman epävarmaksi.

Mäntylän ja Metsolan talojen välissä oli perunapeltoa. Siinä ei näkynyt mitään löytöjä.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI SÄKKILÄ

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0014

Inventointinnumero: 19

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 12.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 161,50, y = 562,36, z = 140.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0157-0005

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 6.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 14.

Aiemmat löydöt: KM 2378: 2, 3; 15700: 1 - 7.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

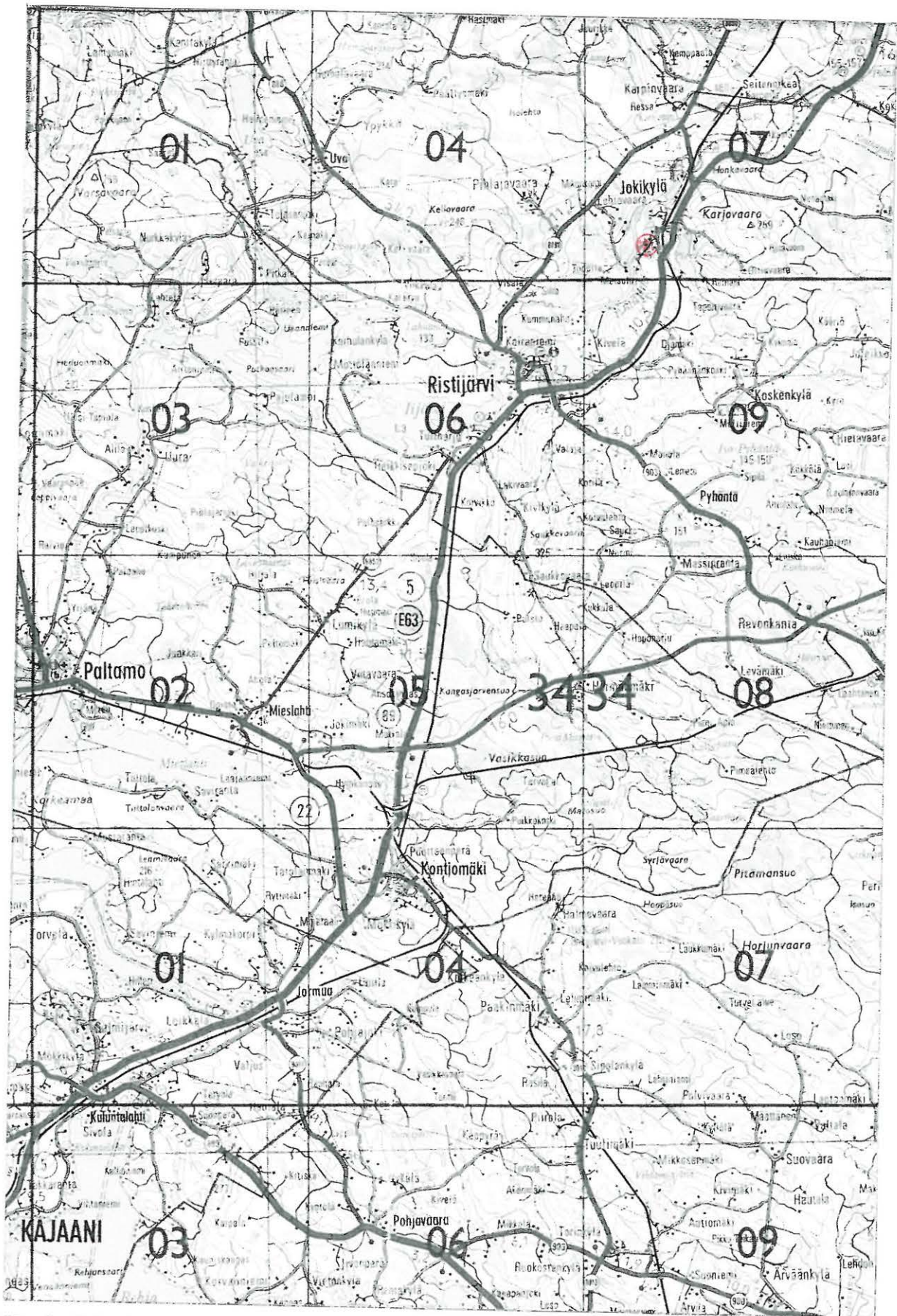
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

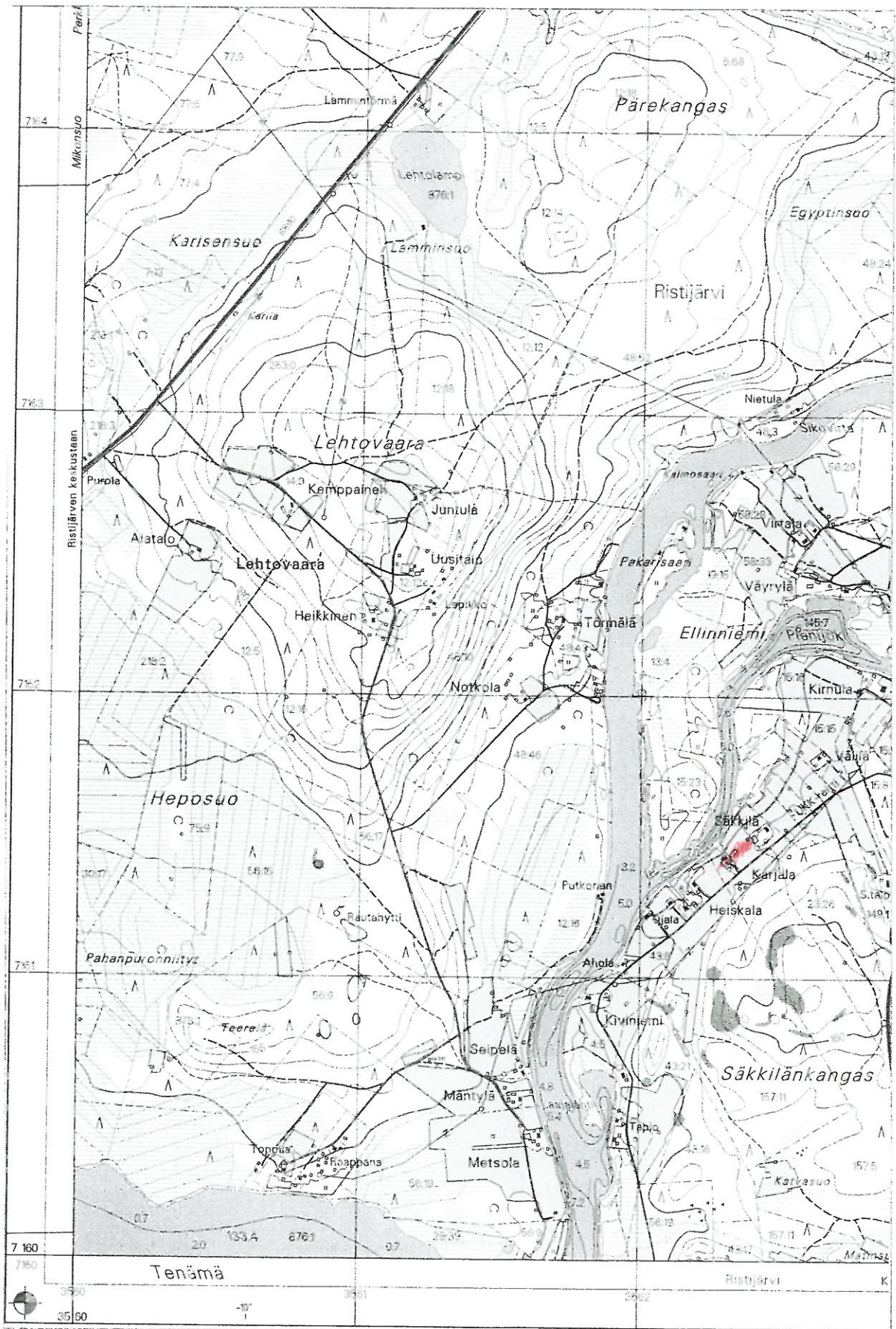
Sijainti: Kohde sijaitse Pienestä-Pyhäntäjärvestä laskevan Pienijoen suun kaakkoispuolella, Kiviniemeen johtavan tien ja joen välissä, Säkkilän lounaispuolella sijaitsevan Karjalan talojen pelloilla. Tiestä rantaan päin maa viettää melko loivasti, kunnes lähempänä rantaa muuttuu melko jyrkäksi. Pellot olivat viljelyksessä, vilja oli korjattu, mutta maa kyntämättä.

Kuvaus: Muokkaamattomasta pellostä oli vaikea tehdä pintahavaintoja. Karjalan talon eteläpuolella oli perunapello, siinä ei ollut näkyvissä mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Tein peltoon joitain koepistoja lapiolla. Niiden perusteella maaperä on kivetöntä hiekkaa, pintakerrokset näyttävät pellonmuokkauksessa tuhoutuneen. Tämä viittaa vahvasti siihen, että myös asuinpaikka on pahoin tuhoutunut.

Keskustelin viereisen Heiskalan talon isännän kanssa. Hän tiesi vanhat löydöt, mutta ei ollut kuullut, että paikalta olisi löytynyt mitään niiden jälkeen. Hän aikoi kysyä asiaa Karjalan talon väeltä, kun nämä palaavat kotiin.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI VÄYRYLÄ

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0015

Inventointinnumero: 20

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 13.9.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 162,44, y = 562,64, z = 140.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0058-0033

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 7.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 15.

Aiemmat löydöt: KM 15701: 1, 2.

Havaintomahdollisuudet: Melko hyvät

Tarkastuslöydöt: Kvartsia

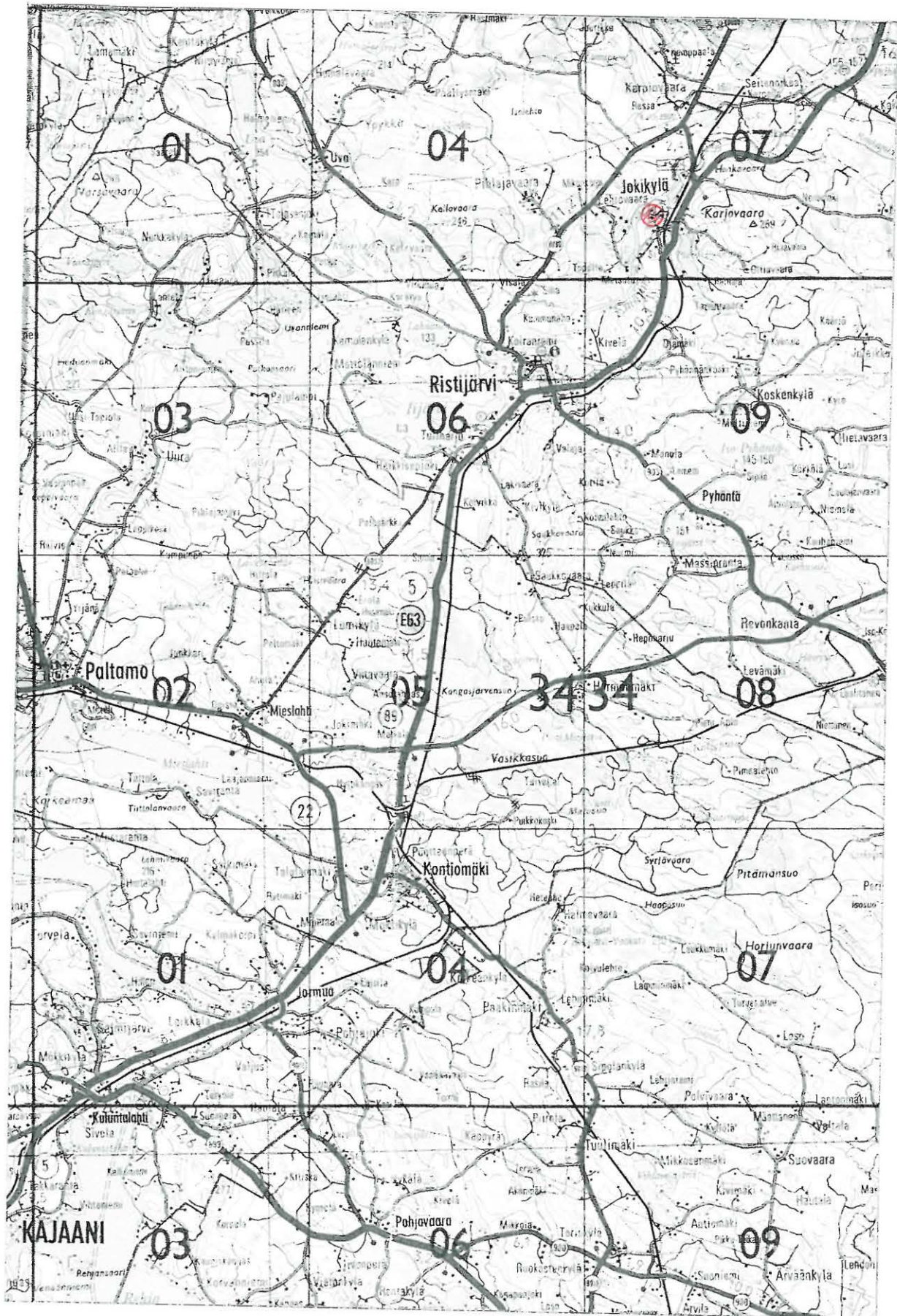
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

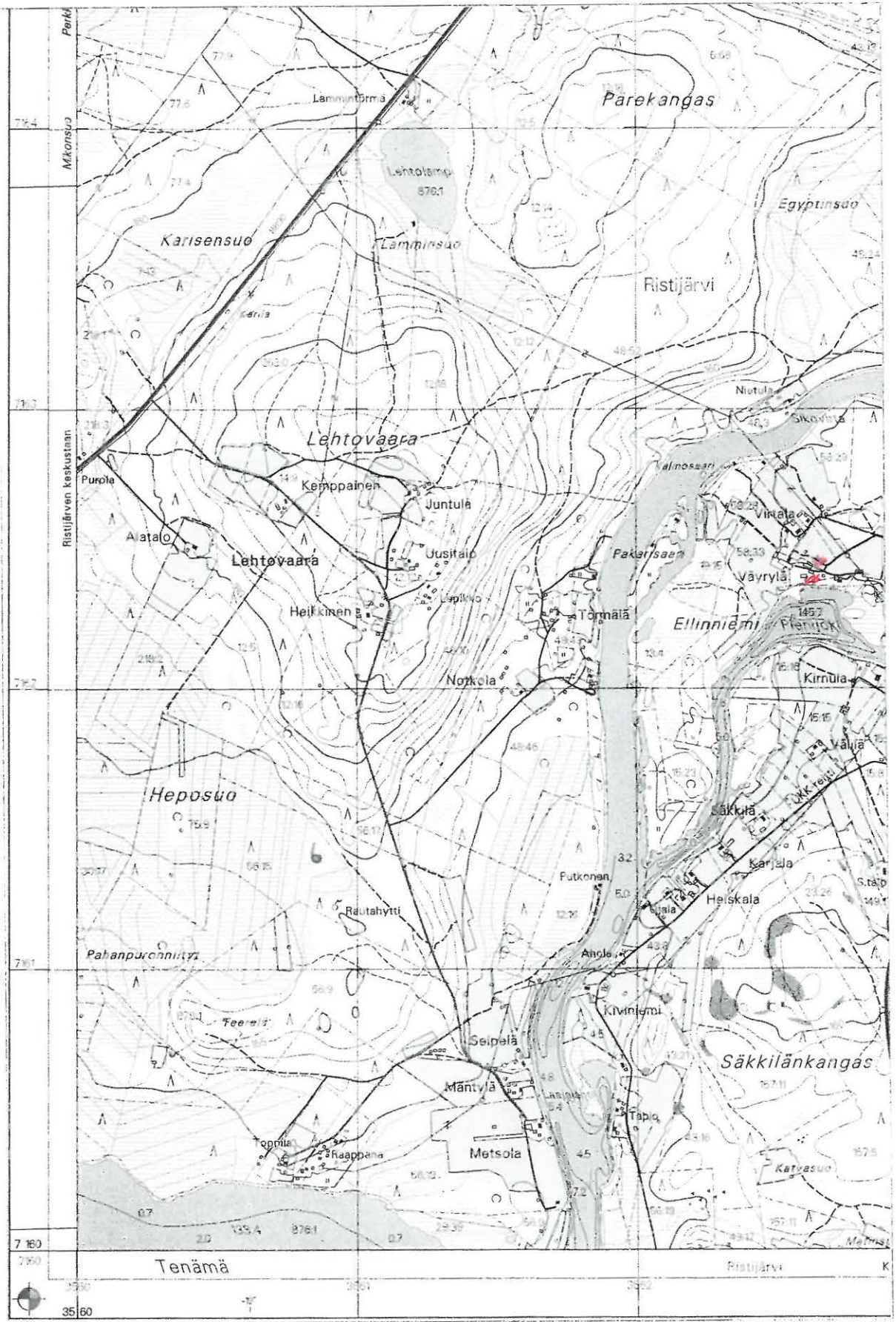
Sijainti: Kohde sijaitsee Pienestä-Pyhäntäjärvestä Emäjokeen laskevan Pienijoen pohjoisrannalla, rautatiesillasta 0,6 km luoteeseen, Väyrylän talon itäpuolella. Väyrylän päärakennus on edelleen käytössä. Talon pihaan on tehty uusia ulkorakennuksia mutta rakennus, jonka luota Linkola löysi kvartsikaapimen on edelleen pystyssä. Tämän rakennuksen pohjoispuolella ei enää ole tietä, siellä on yhtenäistä peltoa. Pelto oli viljelyksessä, vilja oli leikattu, mutta maata ei oltu kynnetty. Kauempana, koillisesta Väyrylään tulevan tien varressa oli perunapelto. Myös talon koillispuolella oli perunapelto. Ranta on kasvanut umpeen kohdasta, josta Linkola oli löytänyt kvartsia, siinä oli kuitenkin veneenpitopaikka, johon johti ajoura. Rantatörmää oli myllätty ja sen päällä oli kaikkea maataloon liittyvää tavaraa. Itään päin maa muuttuu muhkuraiseksi. Maaperä koko alueella on hienoa kivetöntä hiekkaa.

Kuvaus: Vaikka peltoa ei oltu kynnetty, siitä pystyi tekemään havaintoja. Hiekansekaisessa peltomullassa oli yksi kvartsi-iskos 15 m ulkorakennuksesta koilliseen, siis läheltä kohtaa, josta Linkolakin löysi kaapimen. Muuten pellossa, ei myöskään kummassakaan perunapellossa näkynyt mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Rannassa korkealla ollut vesi esti kasvillisuuden lisäksi havaintojen teon vaikeaksi. Tutkin talon pihaa ja sen ympäristöä ajourista ja muista kohdista, joista maanpinta oli rikki, mutta en havainnut mitään asuinpaikkaan viittaavaa.

Inventoinnin perusteella asuinpaikan kunnosta on vaikea sanoa mitään varmaa. Koska pelto on edelleen viljelyksessä, tuntuu todennäköiseltä, että sieltä asuinpaikka on tuhoutunut. Löydötkin rajoittuvat kahteen kvartsiin. Rannassa asuinpaikkaa saattaa olla jonkun verran säilynyt.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI ALILA

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0016

Inventointinumbero: 21

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 12.9.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 162,12, y = 563,02, z = 140.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0067-0023)

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 7.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 16.

Aiemmat löydöt: KM 15702: 1 - 3.

Havaintomahdollisuudet: Tavanomaiset

Tarkastuslöydöt: KM 33062, kvartsia.

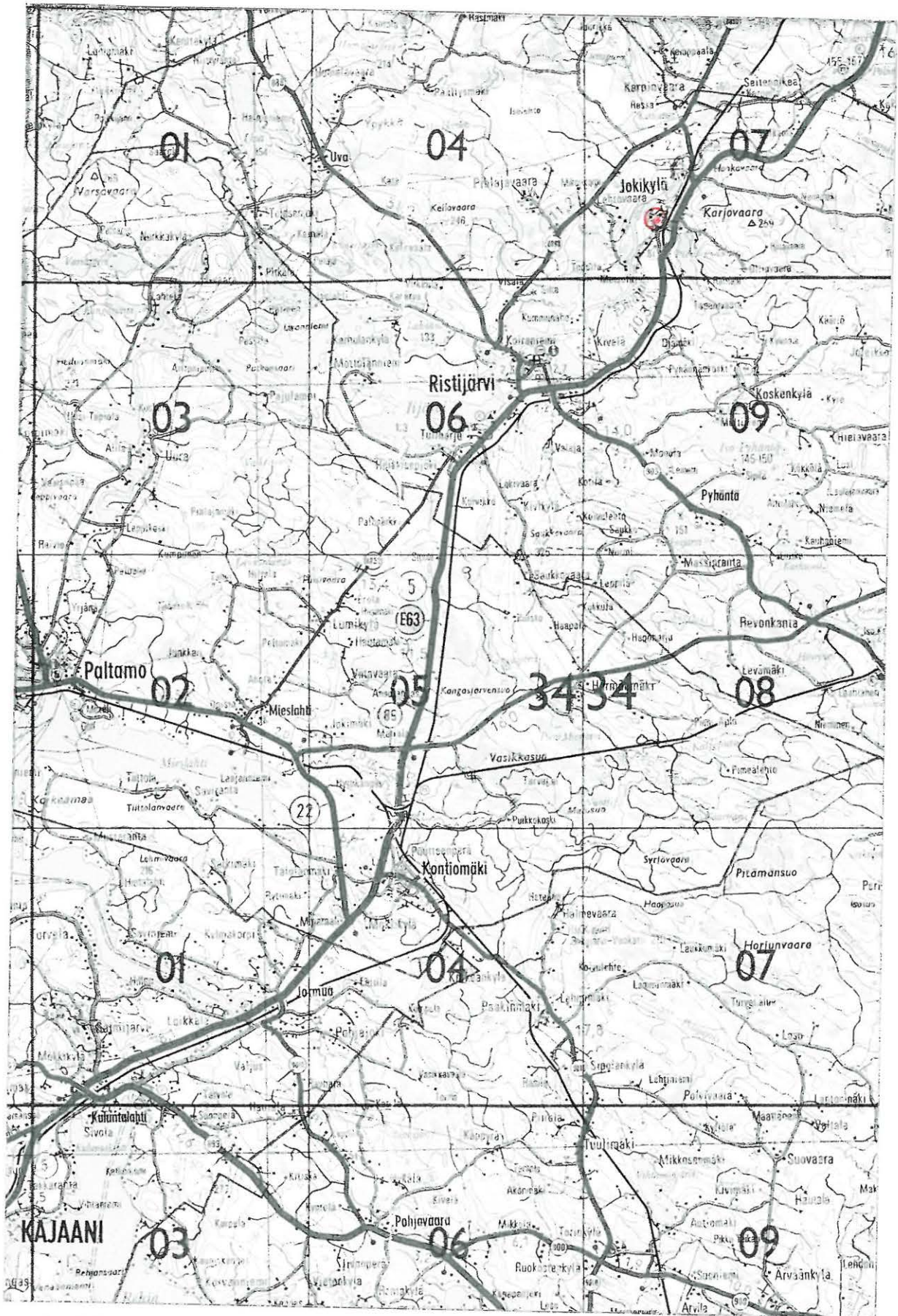
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

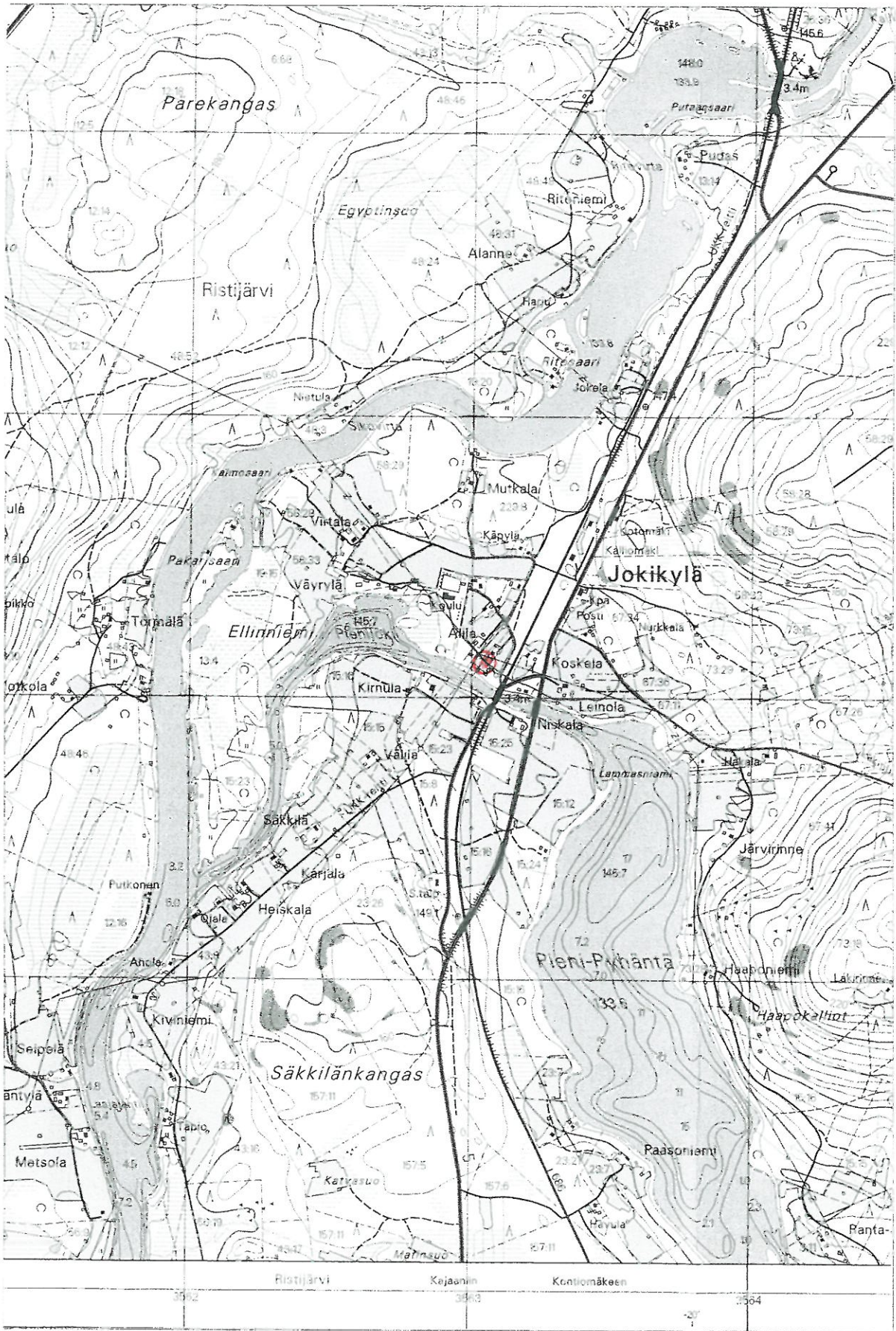
Sijainti: Kohde sijaitsee Pienestä-Pyhäntäjärvestä Emäjokeen laskevan Pienijoen pohjoisrannalla, rautatien länsipuolella olevalla peltoaukealla, Alilan talosta lounaaseen. Talosta rantaan johtava polku on suunnilleen samalla paikalla, kuin Linkolan inventointikartassa. Samoin voimalinja näytti kulkevan samaa linjaa, pylväät olivat kuitenkin eri kohdilla. Polun länsipuolinen pelto oli nurmella, itäpuolisesta pellostä vilja oli leikattu, mutta maa kyntämättä. Talon kaakkoispuolella oli kuitenkin perunapello. Venerantaan johtavan polun päässä ollut sauna oli poissa, nyt sen tilalla oli vanhasta kioskista tehty verkkovaja. Vajan takana oli jyrkkä rinne, jonka päällä, rinteän reunan ja pellon välissä oli parista metristä kymmeneen metriin levyinen leppää ja pensaikkoa kasvava vyöhyke.

Kuvaus: Talon kaakkoispuolisessa perunapellossa en havainnut mitään muinaisjäänökseen viittaavaa, muuten pellolla ei voinut tehdä havaintoja. Tein pellolle voimalinjan alle Linkolan merkitsemälle kohdalle lapiolla pari koepistoa. 0,3 - 0,4 m paksuisen mullan alla oli keltainen hiekka. Tein samoin Linkolan merkitsemään paikkaan, pellon ja rantatörmä väliseen lepikkoon kaksi koepistoa. Maaperä oli pikkukiven sekaista multaa, alinna oli keltainen hiekka. Kummastakin kuopasta tuli iskos multakerroksesta. Rantatasanteella on länteen mentäessä uuden omakotitalon kasvimaata. Siinä en havainnut mitään muinaisjäänökseen viittaavaa.

Alilassa on todennäköisimmin säilynyt asuinpaikkaa pellon ja rantatasanteen välisellä alueella.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI LEINOLA

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0017

Inventointinnumero: 22

Muinaisjäännösluokka: II

Inventointipäivä: 14.9.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 162,00, y = 563,27, z = 140.0

Kiinteistötunnus: (697-401-0067-0012)

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 7.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 17.

Aiemmat löydöt: KM 15703: 1, 2.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

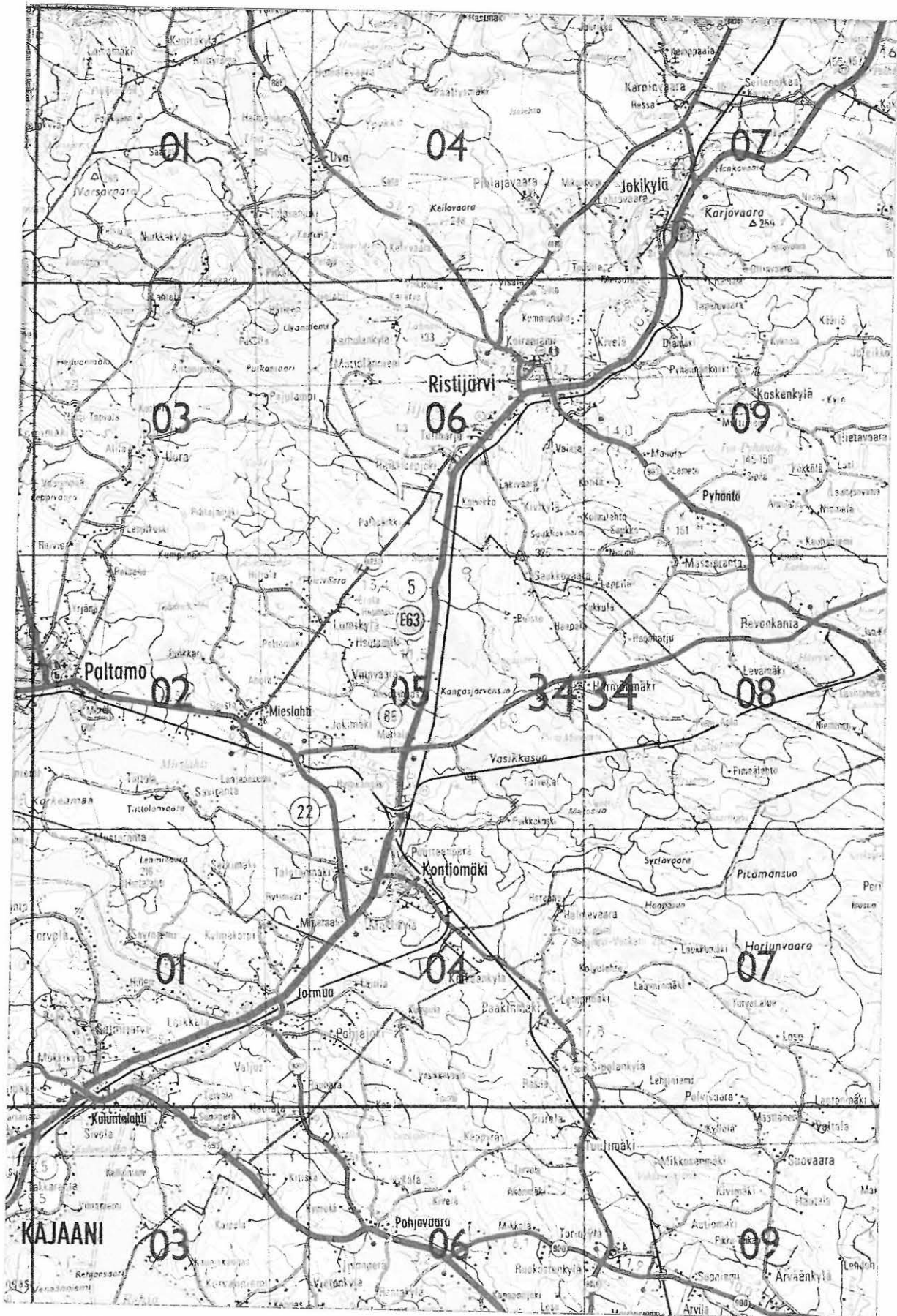
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

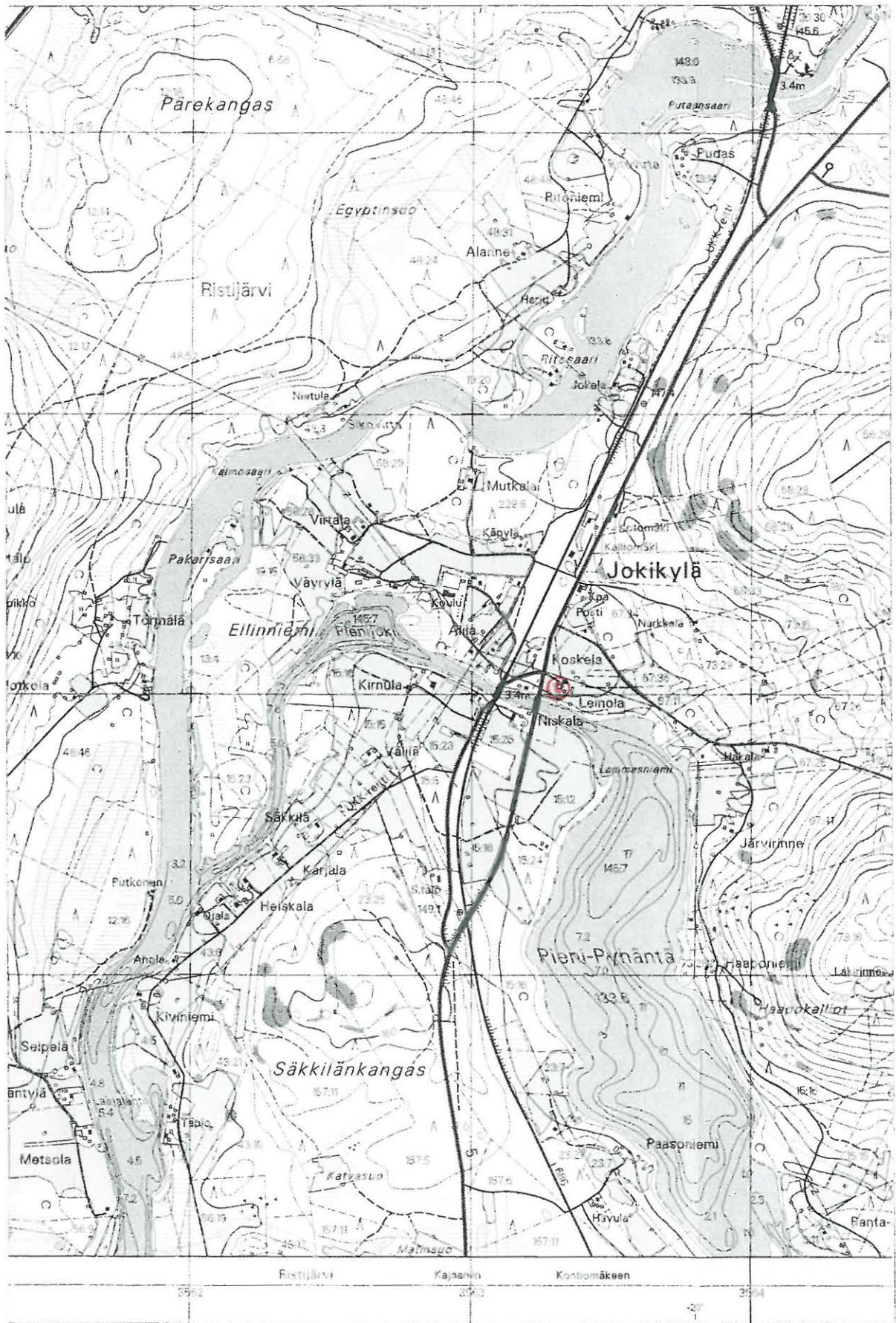
Sijainti: Kohde sijaitsee Pienestä Pyhäntäjärvestä laskevan Pienijoen pohjoisrannalla heti Kajaani - Suomussalmi -tien itäpuolella. Pihaan on rakennettu uusi päärakennus koilliseen, kulmittain vanhan kanssa, lisäksi pihassa oli uusia talousrakennuksia. Talon ympäristön pellot olivat nurmella, pihaan oli levitetty soraa.

Kuvaus: Tein Lapiolla koepistoja Linkolan löytökohtien lähelle. Niissä oli 0,3 - 0,4 m multakerroksen alla harmaa savi. Mitään asuinpaikkaan viittaavaa en havainnut. Tämän perusteella mahdollinen asuinpaikka saattaa olla tuhoutunut.

Talon isäntä ei tiennyt asuinpaikasta mitään.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI HAAPONIEMI

Muinaisjäänösrekisterin numero: 0018

Inventointinnumero: 23

Muinaisjäänösluokka: II

Inventointipäivä: 14.9.2001

Muinaisjäänöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 161,05, y = 563,78, z = 135.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0072-0028

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 7.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 18.

Aiemmat löydöt: KM 15703: 1 - 5.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

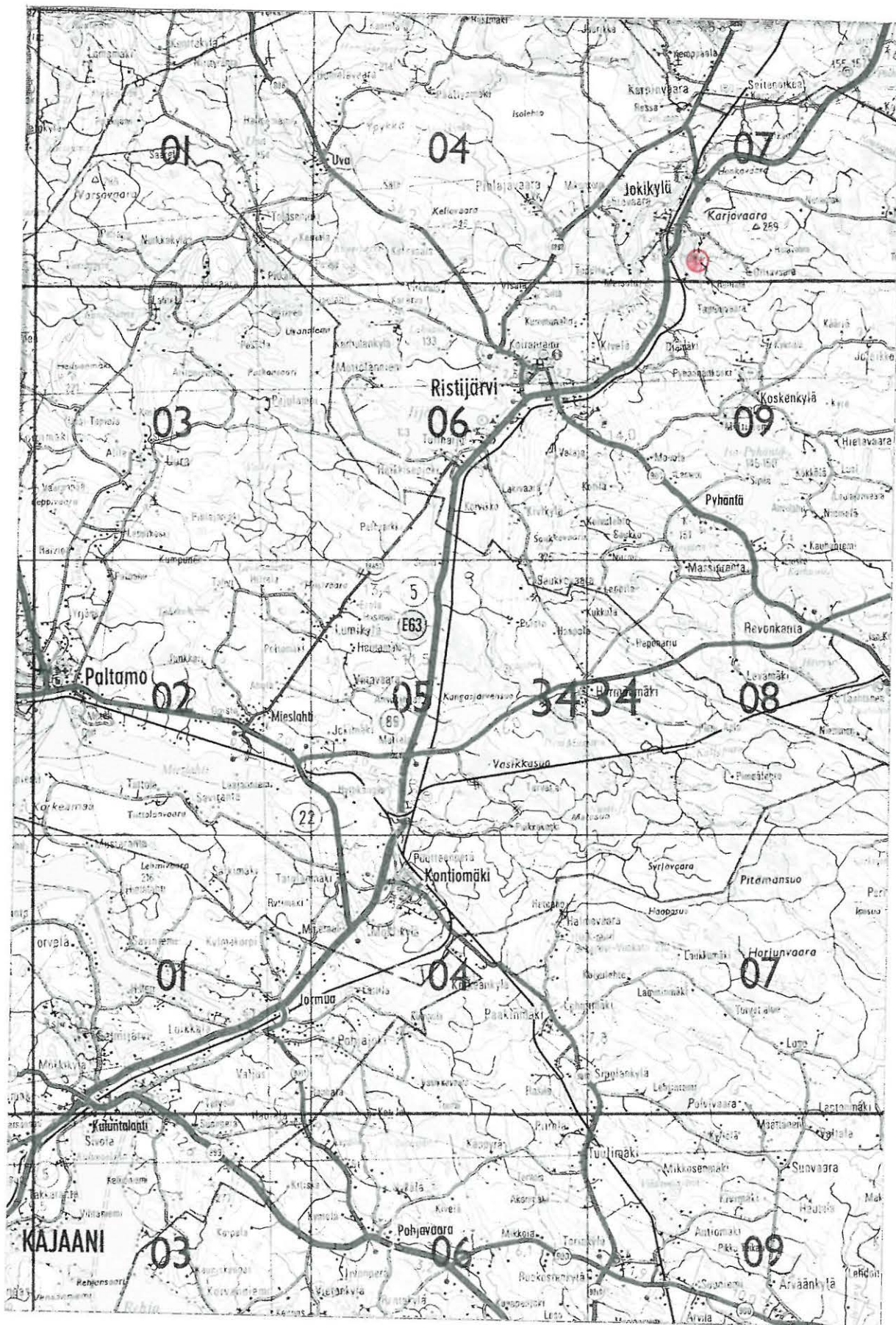
Tarkastuslöydöt: -

Laajuus: ?

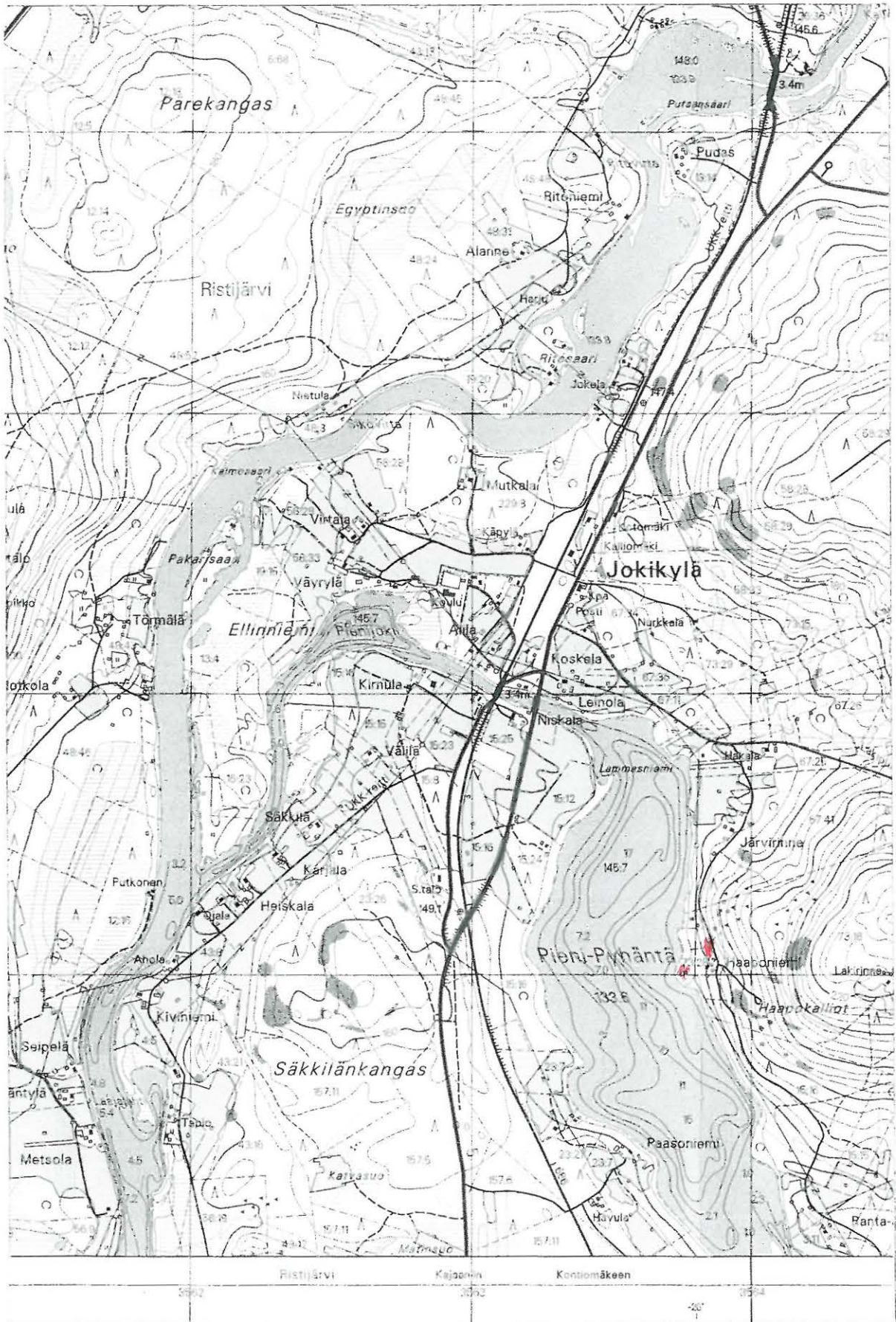
Laajuden arviointiperuste: -

Sijainti: Kohde sijaitsee Pienen Pyhäntjärven itärannan keskivaiheilla olevassa pienessä niemessä, Haaponiemen talon edustalla, Pienijoen ylittävästä maantiesillasta 1,1 km kaakkoon. Haaponiemeen on tehty uusi päärakennus lähelle entistä. Talon ja rannan väli oli hoidettua pihanurmea. Niemeen, peruskarttaan ja Linkolan inventointikarttaan merkityn ladon lounaispuolelle on tehty pieni kesämökki. Hoidetun piha-alueen pohjoispuolella on kasvi- ja perunamaat sekä mansikkamaa, muuten alue on korkeaa horsmikkaa.

Kuvaus: Talon pihaan ja niemeen en hoidetun nurmikon takia tehnyt koekuoppia. Korkealla olleen veden takia ei rantaakaan voinut tarkastaa. Näin kohteen kunto jäi eteläosassa selvittämättä. Linkolan toisella löytöalueella oli edelleen perunamaa. Maaperä on hiekkaa, rinne viettää melko voimakkaasti. Tarkasta etsiskelystä huolimatta en löytänyt mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Linkolan kartassa olevien latojen välissä oli nyt mansikkamaa, siitä ei voinut juurikaan tehdä havaintoja, sen sijaan päärakennuksen ja eteläisemmän ladon välissä oli kasvimaata, mutta siinä ei näkynyt mitään asuinpaikkaan viittaavaa. Linkolan pohjoisempaan löytöalueeseen ei siten vaikuta liittyvän mitään runsaslöytöistä asuinpaikkaa.



Kopio tiekartasta GT 11 vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI KALLIOKOSKEN LAAVU

Muinaisjäännösrekisterin numero:

Inventointinumero: 24

Muinaisjäännösluokka: III

Inventointipäivä: 3.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Löytöpaikka	Kivikausi?

Kylä: Ristijärvi

Alue: Jokikylä

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 164,28, y = 564,25, z = 140.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0026-0036

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 9.0 km

Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Havaintomahdollisuudet: Hyvät

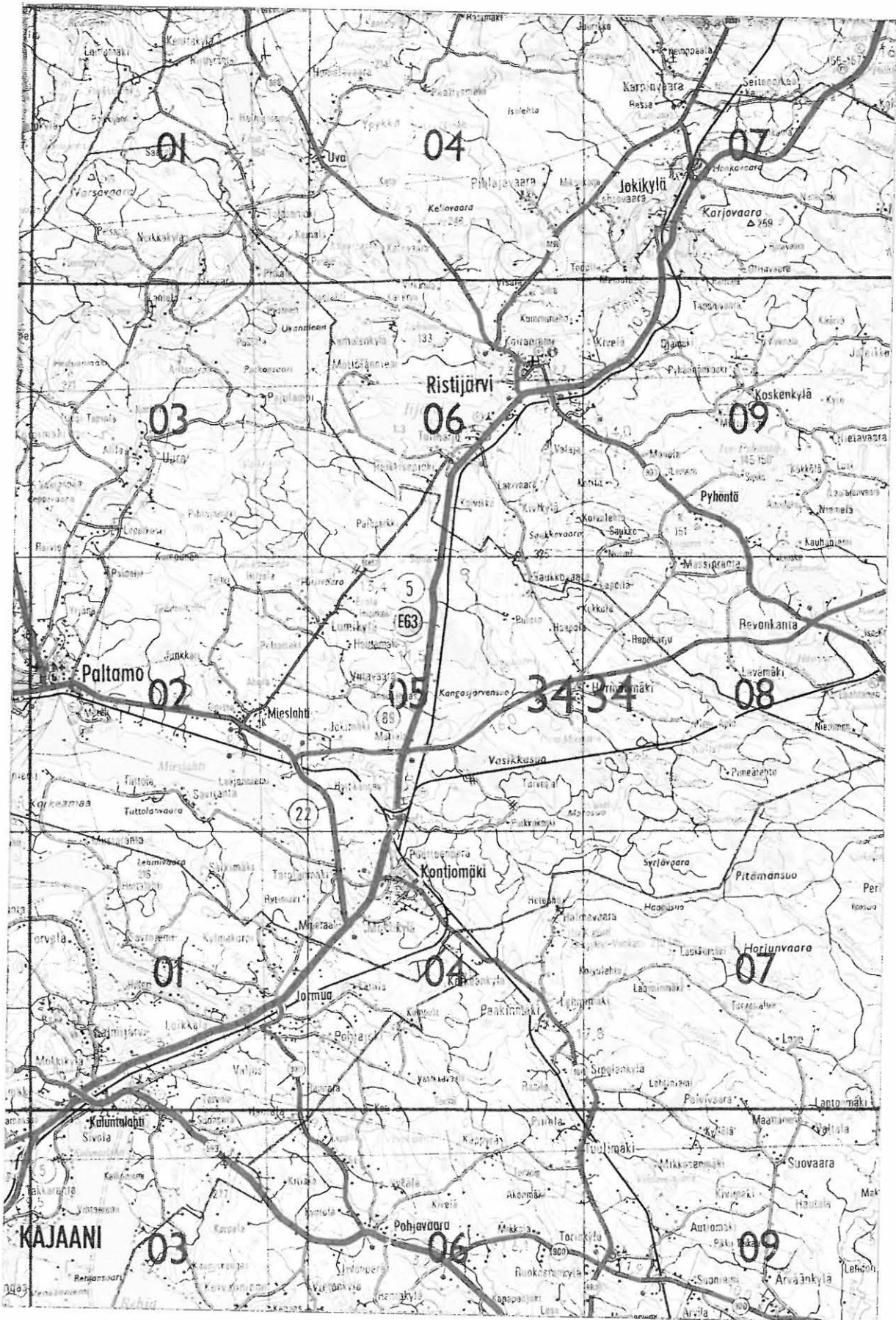
Tarkastuslöydöt: KM 33063, kvartseja

Laajuus: Vajaa 10x 10 m (?)

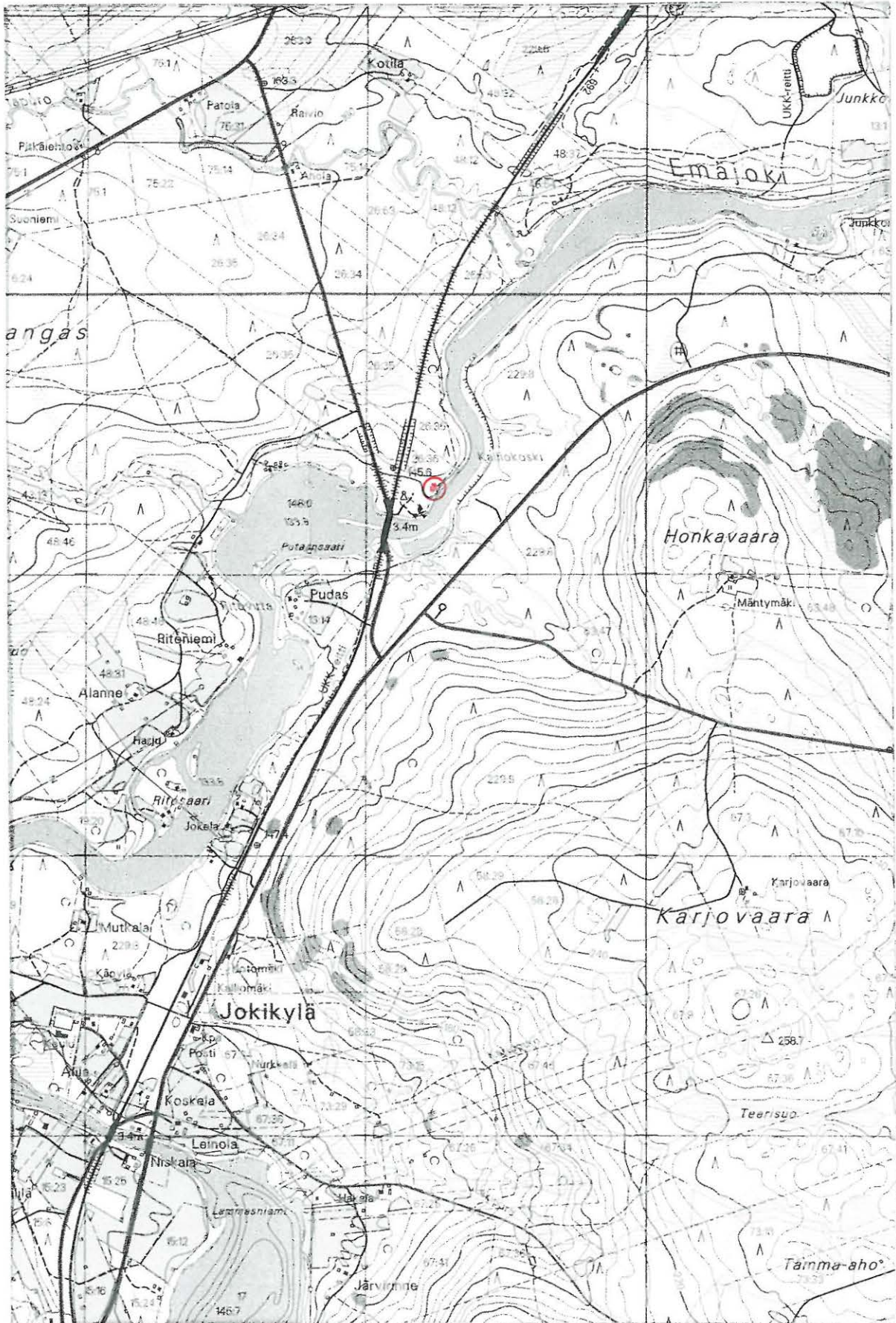
Laajuden arviointiperuste: Tasanteen koko

Sijainti: Kohde sijaitsee Emäjoen ylittävästä maantie- ja rautatiesillasta 0,2 km koilliseen, joen länsirannalla, Seitenoikean voimalaitoksesta 3,7 km lounaaseen. Sillan itäpuolella rannassa on korkea törmä. Paikalla on selvästi tehty maansiirtotöitä ja rautatien ja rannan välissä on myös vanha sorakuoppa. Rantatörmän päällä kulkee ruohottunut tie vajaan parinsadan metrin päähän sillasta. Siellä tie kääntyy ja tekee lenkin takaisin sillan lähelle. Sen sijaan rantatörmää pitkin jatkuu sinisillä merkeillä merkitty polku, joka on osa UKK-reittiä. Siihen liittyy heti tien mutkan jälkeen rantatörmän päällä oleva laavu nuotiopaikkoineen ja penkkeineen vajaa 10 x 10 m kokoisella tasanteella vanhan sorakuopan ja rantatörmän välissä. Pintakasvillisuus on koko tasanteelta kulunut pois ja tasanne on jopa epäilyttävän tasainen. Mitään selkeitä tasaamisen merkkejä ei kuitenkaan ollut näkyvissä. Paikka kasvaa sekametsää, maaperä on hiekkaa.

Kuvaus: Tasanteen kuluneessa maassa oli joitain särmikkäitä kvartseja. Yhtään täysin selkeää iskosta en kuitenkaan löytänyt. Paikalla ei vaikuta olevan suojeltavaa kiinteää muinaisjäännöstä.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.

RISTIJÄRVI ROUKANIEMI

Muinaisjäännösrekisterin numero: 0019

Inventointinnumero: 25

Muinaisjäännösluokka: III

Inventointipäivä: 3.8.2001

Muinaisjäännöstyyppi:	Ajanjakso:
Asuinpaikka	Kivikausi

Kylä: Ristijärvi

Peruskartta: 3443 07 JOKIKYLÄ

x = 7 165,10, y = 567,03, z = 135.0

Kiinteistötunnus: 697-401-0229-0008

Suunta ja etäisyys kirkosta: koilliseen, 12.0 km

Aiemmat tutkimukset: Linkola 1962 inventointi, numero 19 (Pikkuvirranniemi).

Aiemmat löydöt: KM 15705: 1 - 7.

Havaintomahdollisuudet: Huonot

Tarkastuslöydöt: -

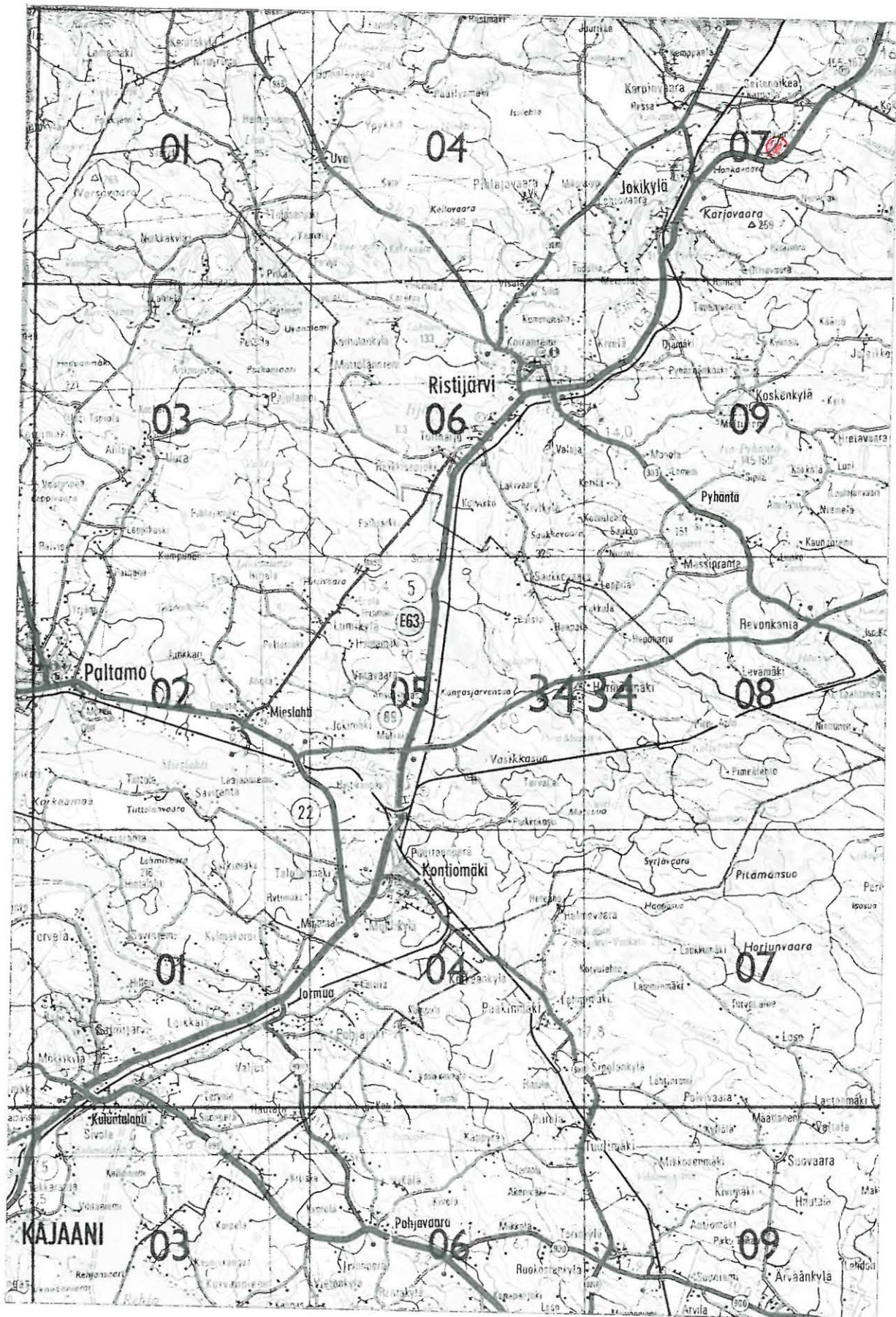
Laajuus: ?

Laajuden arviointiperuste: -

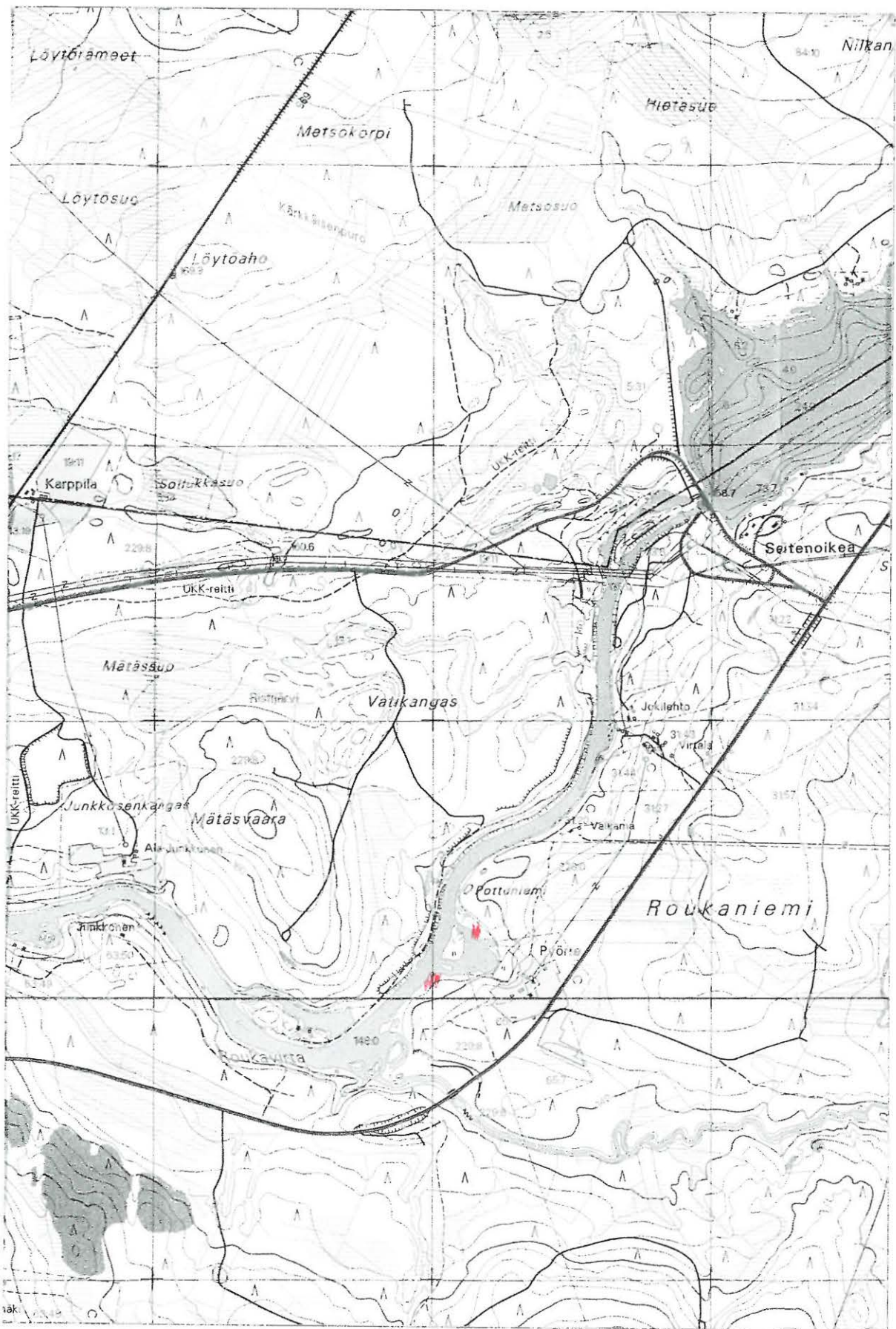
Sijainti: Kohteen sijainti on kuvattu Linkolan inventointikertomuksessa vuodelta 1962.

Kuvaus: Linkola keräsi suurimman osan löydöistään Pikkuvirranniemen rantalietteilä. Nyt tällä kohdalla on rantatörmän juurella 3 - 4 m leveä hieman vedenpintaa korkeampi tasanne, jolla kasvaa paksua sammalta ja tiheää koivu- ja pajupensaikkoa. Sammaleen alla on vetistä hiekkaa. Pottuniemessä Linkolan löytöpaikka oli nyt kokonaan veden alla. Pottuniemessä maasto on pensaikkoista ja huonosti asuinpaikaksi sopivaa. Sen sijaan Pikkuvirranniemessä korkean rantatörmän päällä on mäntymetsää kasvava tasanne, jossa maaperä on kivetöntä hiekkaa. Tein tasanteelle runsaasti koepistoja lapiolla, mutta niissä ei ollut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Tarkastin samoin tuloksin rannan etelään Roukajoelle asti.

Inventoinnin perusteella Roukaniemen asuinpaikka näyttää jääneen kokonaan veden alle ja tuhoutuneen. On kyseenalaista, kannattako sitä pitää mukana suojelukohdeluettelossa.



Kopio tiekartasta GT 11vuodelta 1996, 1:200000. Kohde merkitty punaisella.



Kopio peruskartasta 3443 07 JOKIKYLÄ 1:20000, v. 1997. Kohde merkitty punaisella.